Worldwide Travel, Inc.
Call for special fares
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ
734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044
ਵਾਜਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮ ਭਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਅਮਨਟੈਲ
AMANTEL.COM
$100 'ਚ 126 ਘੰਟੇ
Talk One Minute, Pay For One Minute (7560 ਮਿੰਟ)
Customer Service 24/7 ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
1-888-652-6268,732-983-4332/4333

Twelfth Year in Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 12, Issue 8, February 19, 2011 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਮਿਸਰ 'ਚ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦੀ ਜਿੱਤ, ਮੁਬਾਰਕ ਨੇ ਗੱਦੀ ਛੱਡੀ

ਕਾਹਿਰਾ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਲੋਕ ਰੋਹ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਦਰ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਨੇ ਅਖੀਰ ਗੱਦੀ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਮਰ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਹਕੂਮਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਫ਼ੌਜੀ ਕੌਂਸਲ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਪਲਟਾ ਮੁਬਾਰਕ ਦੀ 32 ਸਾਲਾ ਹਕੂਮਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੋਕ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਦੇ 18ਵੇਂ ਦਿਨ ਹੋਇਆ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 18 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਕਾਹਿਰਾ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਚ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 11 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਭਾਂਪਦੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਮਹਿਲ 'ਚੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਸਥਿਤ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਵਿਚ ਚਲ ਗਏ ਤੇ ਫਿਰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। 82 ਸਾਲਾ ਮੁਬਾਰਕ ਸਖ਼ਤ ਮਿਜ਼ਾਜ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਪਾਟੋਧਾੜ ਬਰਕਰਾਰ

ਮਾਲਵੇ ਦੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ 'ਚੋਂ ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਗ਼ਾਇਬ

ਬਠਿੰਡਾ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਪਿਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੀ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ 'ਚੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਮਾਲਵਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਸਿਆਸੀ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ 'ਚ ਵੀ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਸਿਆਸੀ ਰੈਲੀ ਪਿਛਲੀ 22 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਮੇਲਾ ਮਾਘੀ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ।

ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਘੀ ਮੇਲੇ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਵੀ ਮਾਘੀ ਮੇਲੇ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ 'ਚ ਮੁੜ ਮਤਭੇਦ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 11 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਰੈਲੀ 'ਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਰੈਲੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨਟਰ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਓ.ਪੀ. ਸੋਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਰੈਲੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਵੀ 5 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਵੀ 9 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਕਿਊਬਿਕ ਅਸੈਂਬਲੀ 'ਚ ਕਿਰਪਾਨ ਲਿਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ

ਟੋਰਾਂਟੋ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸੂਬੇ ਕਿਊਬਿਕ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨ ਲਿਜਾਣ 'ਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚ ਰੋਸ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਿਊਬਿਕ ਦੀ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿਊਬੈਕਾਇਸ (ਪੀ.ਕਿਊ.) ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਨੂੰ 113-0 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਉਧਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਡਬਲਿਊ.ਐਸ.ਓ.) ਕੈਨੇਡਾ ਚੈਪਟਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁਖ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ, ਜੋ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀ ਹੱਕ ਹੈ, ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਵਉਚ ਅਦਾਲਤ 2006 ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਊਬਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੇ ਨਕਾਬ ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ, ਜੋ ਕਿਊਬਕ ਵਿਚ ਨਕਾਬ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਨਿਠਾਰੀ ਕਾਂਡ:ਕੋਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨਿਠਾਰੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੋਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ 90 ਮਿੰਟ 'ਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਿਬੇੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਜਸਟਿਸ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਕਾਟਜੂ ਤੇ ਸਿਆਮ ਸੁਧਾ ਮਿਸ਼ਰਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੋਲੀ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 7 'ਤੇ)

Dhillon Truck Stop / Dhillon Road Service

Gill Manj Gurdaspur Wale
ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ
New & Used Tires
Oil Change
ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ
Interstate 40, exit 356, San Jon, NM
Ph : 575-576-4111, 317-918-6776

Dhade & Associates, PC
Immigration Lawyers
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
*ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
*ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
*ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
*ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Ph:248-254-3441
Herman Singh Dhade
Immigration Lawyer
Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: herman@eagle.pro
28800 Orchard Lake Road, Suite 135, Farmington Hills, MI 48334

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੰਗਰ ਘਰ 'ਤੇ 16 ਕਰੋੜ ਖਰਚਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਲੰਗਰ ਘਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਲੰਗਰ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਤੇ ਇੱਥੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰਸੋਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਲ 1979-80 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਲੰਗਰ ਘਰ ਦੀ ਦੋ-ਮੰਜ਼ਲਾ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 40 ਤੋਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਗੁਰਪੁਰਬ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੋ-ਮੰਜ਼ਲਾ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿਚ 2000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਆਮਦ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉਲੀਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਫੀਸਦੀ ਵਧੇਰੇ ਚੌੜੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਚ 30 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਸੋਈ, ਬਰਤਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਤੇ ਸਵੈ-ਚਲਤ ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਇਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਸੋਈ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਲੰਗਰ ਘਰ ਵਿਚ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ 40 ਤੋਂ 45 ਕੁਇੰਟਲ ਆਟਾ, 15 ਤੋਂ 16 ਕੁਇੰਟਲ ਦਾਲ, ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਚਾਹ ਲਈ ਕੁਇੰਟਲਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ 55 ਤੋਂ 60 ਕੁਇੰਟਲ ਆਟਾ, 21-22 ਕੁਇੰਟਲ ਦਾਲ ਤੇ ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਮੌਕੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ਨ ਵੀ ਦੋ ਗੁਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਇਮਾਰਤ 1979-80 ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੈਕ ਥੰਡਰ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਸ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰਸੋਈ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਨਕਸ਼ਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਰਣਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਨਵੀਂ ਆਧੁਨਿਕ ਰਸੋਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੈਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਵਿਛਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪੁਖ਼ਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣਗੇ। ਸਮੁੱਚੇ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਨੂੰ ਏਅਰਕੰਡੀਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਦੌਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਨੂੰ ਏਅਰਕੰਡੀਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ.ਆਰ.ਵੀ. ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਕਸੀਅਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਲੰਗਰ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਰਸੋਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਹੋਰ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਆਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖਬਰਾਂ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 734-261-0936 ਜਾਂ 734-890-1767 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰਿਕਰਮਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਠੰਢਾ-ਗਰਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਘੰਟਾ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਪਲਾਜ਼ਾ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਗਰਮ ਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਠੰਢਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਚੱਲਣ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਾ ਆਵੇ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਫਿਲਹਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਸ ਅਸਥਾਨ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਗਰਮ ਤੇ ਠੰਢਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੇ.ਐਸ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਗਰਮੀਆਂ ਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਸਮੇਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪੰਨੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਇੰਕ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਇੰਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਪਲਾਜ਼ਾ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਇੰਕ ਦੇ ਇਕ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਦੇਬਾਸ਼ੀਸ਼ ਰਾਏ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਗਰਮ ਤੇ ਠੰਢਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਰਸ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਾਈਪਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਗਰਮ ਰੱਖਣ ਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਠੰਢਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਸਰਦੀਆਂ-ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਥੇ ਟਾਟ (ਮੈਟ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਬਾਗਬਾਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਸਜਾਵਟੀ ਬੂਟੇ ਤੇ ਦਰਖ਼ਤ ਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਫਿਲਹਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਬਣੇ ਵਰਾਂਡਿਆਂ ਉਪਰ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜਾਵਟੀ ਬੂਟੇ ਤੇ ਵੇਲਾਂ ਲਾਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਵਰਾਂਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਮੇਂ ਇਥੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਬੂਟੇ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬੂਟੇ ਉਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਫਗਵਾੜਾ 'ਚ 40 ਲੱਖ ਦਾ ਗੰਨ ਮੈਟਲ ਲੁੱਟਿਆ

ਫਗਵਾੜਾ: ਪਲਾਹੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੁਟੇਰੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ 40 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ 8 ਟਨ ਗੰਨ ਮੈਟਲ ਲੁੱਟ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ 15-20 ਲੁਟੇਰੇ ਇਕ ਟੈਂਪੂ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ।

ਫੈਕਟਰੀ ਮਾਲਕ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕੌਂਸਲਰ ਰਾਮ ਪਾਲ ਉਪਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਚੌਕੀਦਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਪਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। 15 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਵਜੇ ਲੁਟੇਰੇ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਰਪਾਨਾ, ਗੰਡਾਸੇ ਤੇ ਚਾਕੂ ਸਨ। ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਤਾਲਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਚਾਬੀ ਬਾਹਰ ਕੰਧ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਤੇ ਸਟੋਰ ਦੇ ਤਾਲੇ ਭੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤਿਆਰ ਮਾਲ ਜੋ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੇ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਲੱਦ ਕੇ ਲੈ ਗਏ।

ਡੇਵਿਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਰੇਮੰਡ ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਿਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਕੁੜੱਤਣ ਆਈ ਹੈ ਉਥੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਵੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਮਹਿਮੂਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰੇਮੰਡ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਕੂਟਨੀਤਕ ਛੋਟ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ 'ਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ। ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਦੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦਰੀਅਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਕੂਟਨੀਤਕ ਛੋਟ ਦੇਣ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਸੋਚ ਤੇ ਇੱਛਾ ਦੇ ਉਲਟ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਾਹਸ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ।

ਬੜਬੋਲੇ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ 54 ਸਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਮਾਰਚ 2008 ਤੋਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ.) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਰੱਦੋਬਦਲ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨ ਫੌਜ਼ੀਆ ਵਹਾਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਕਰਕੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਜ਼ਾਜ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹਿਨਾ ਰੱਬਾਨੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿੱਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਇਸ 34 ਸਾਲਾ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਾਲੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਭੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਰੱਦੋਬਦਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਰੱਦੋਬਦਲ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 54 ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 22 ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ 9 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੰਘੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਕੰਮੇਪਣ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਪੈਣ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਅਕਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਵਾਇਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ 18ਵੀਂ ਸੋਧ ਤਹਿਤ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਆਕਾਰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਅਹਿਮ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪੈਕੇਜ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਧਰ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਕੂਟਨੀਤਕ ਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦਬਾਅ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ 'ਚ ਘਿਰ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਕੱਤਰ ਫ਼ੌਜੀਆ ਵਹਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦਾ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਵਿਰੁਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਨਾਬ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦੂਤ ਘਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰੇਮੰਡ ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੂਟਨੀਤਕ ਛੋਟ ਮਿਲਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਉਲਟ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਕੈਮਰੂਨ ਮੁੰਤਰ ਨੇ ਵੀ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ ਗਈ ਤਾਂ ਛੇ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਟੈਲੀਕਾਮ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੋਰੀ ਤਲਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ 2001 ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਟੈਲੀਕਾਮ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਸਾਬਕਾ ਟੈਲੀਕਾਮ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਸ਼ੋਰੀ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਇਥੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘਪਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ (ਪੀ.ਈ.) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ 'ਪਹਿਲਾਂ ਆਉ-ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਉ' ਦੀ ਟੈਲੀਕਾਮ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੀ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸੇ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੋਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੋਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਪਰਤਣ ਪਿੱਛੋਂ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਏਜੰਸੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਹਾਜਨ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੋਰੀ ਤੇ ਦਿਆਨਿਧੀ ਮਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੁਤਾਬਕ 'ਪਹਿਲਾਂ ਆਉ-ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਉ' ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵੋਡਾਫੋਨ ਤੇ ਆਈਡੀਆ ਵਰਗੀਆਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਮੋਬਾਈਲ ਸੇਵਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੋਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੀ ਸਮੇਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੌਂਪਣਗੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 16 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚ 2001 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2007 ਤੱਕ ਦੋਵੇਂ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਟੈਲੀਕਾਮ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੋਰੀ ਨੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਜਨਵਰੀ 2003 ਤੋਂ ਮਈ 2004 ਤੱਕ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ।

ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਕੇਸ 'ਚ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗ਼ੈਰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗੂ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗ਼ੈਰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜਨਾਬ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਸੈਫ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਨ। ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਦਾ ਇਸ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੈਫ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਆਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਡਰਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਅਚਾਨਕ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਭੁੱਟੋ ਹੱਤਿਆ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਜਣਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਲਾਵਤਨੀ ਭੋਗ ਰਹੇ 67 ਸਾਲਾ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਮਰਕਜ਼ੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਏਜੰਸੀ (ਐਫ.ਆਈ.ਏ.) ਨੇ ਇਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਨੂੰ ਭੁੱਟੋ ਹੱਤਿਆ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਫ.ਆਈ.ਏ. ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ਰੱਫ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਰਾਰ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਦੇਣ ਬਦਲੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਭਗੌੜਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਨੇ ਤਫਤੀਸ਼ਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਸ਼ਰੱਫ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲਗਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਨਾਅਹਿਲੀਅਤ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ 2007 ਵਿਚ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਭੁੱਟੋ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਫ.ਆਈ.ਏ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਤੇ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਕਸੂਰਵਾਰ ਸੀ ਤੇ ਉਸ (ਭੁੱਟੋ) ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਣਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਕਾਈ ਸੀ। ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬੈਤੁੱਲਾ ਮਹਿਸੂਦ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਮਹਿਸੂਦ 2009 ਵਿਚ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਰਖ ਦੇ ਆਦੇਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਧਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਸੈਂਪਲ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਲੈ ਕੇ ਭਾਬਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਮੁੰਬਈ ਨੂੰ ਪੜਾਅਵਾਰ ਭੇਜੇ ਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮੋਗਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 199 ਸੈਂਪਲਾਂ ਦੀ ਭਾਬਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

Asian International Foods
Indian Grocery Store
ਬਹੁਤ

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਲਾਜ਼ਾ ਅਕਤੂਬਰ ਤਕ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰਾਸਤੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਪਲਾਜ਼ਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਕੰਮ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

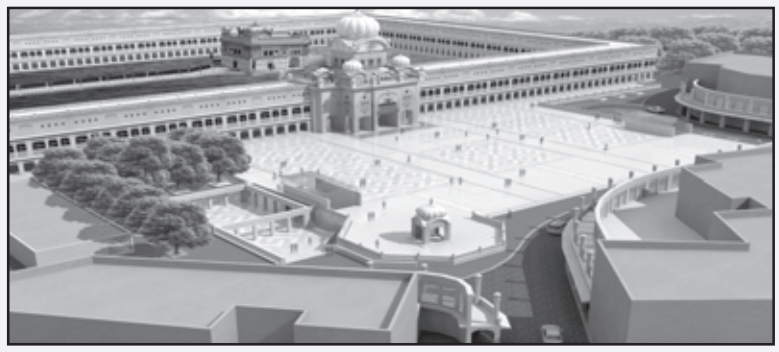

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 21 ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

'ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਇੰਕ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਵਜੋਂ ਨਾ ਲਵੇ ਸਗੋਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਕਰੇ।

ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਲਈ ਇਕ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

'ਬਲੈਕ' ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਕੈਦ

ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ: ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ੀਮ ਦੀ ਬਲੈਕ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਦਸ-ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਤੇ ਇਕ-ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ ਸਾਲ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ 2007 ਨੂੰ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀਨਾ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਘਰ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਕੇ ਵੀਨਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਸੂਬਾ ਰਾਮ, ਪੁੱਤਰ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ, ਰਾਜ ਪਾਲ ਤੇ ਬਸੰਤੀ ਦੇਵੀ ਵਾਸੀ ਬਰੇਲੀ (ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਨੂੰ ਦੋ ਕਿਲੋ ਅਫ਼ੀਮ ਤੇ 45 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18, 61, 85 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਸੰਤੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਭਗੌੜਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ 11 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦਿਆਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇਕੱਠੇ ਇਕੋ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਰਲ ਕੇ ਅਫ਼ੀਮ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਾਈਮ ਬਰਾਂਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਤੇ ਕਰਾਈਮ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਉਪ ਕਪਤਾਨ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ 21 ਅਗਸਤ 2010 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵੀਨਾ ਸ਼ਰਮਾ ਉਪਰ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਤੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵੀਨਾ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਪਤੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ 'ਚ ਵੀਨਾ ਸ਼ਰਮਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਰਾਈਮ ਬਰਾਂਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਵੀਨਾ ਸ਼ਰਮਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਹਿਮ ਆਗੂ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ 1985 ਵਿਚ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜੀ ਸੀ ਪਰ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ।

ਸੁਖਬੀਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਜਲੰਧਰ: ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰਮਨੁੱਖੀ ਆਖਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਇਸ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਕਰੇ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਇਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਉਥੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਵੀ ਆਵੇਗੀ। ਇਥੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੂਚੀ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਰਹੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਇਸ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 169 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਸੂਚੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ 70 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪਤੇ ਗਲਤ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਂ ਤੇ ਪਤਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੂਚੀ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਰਹੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਲਵਾਉਣ 'ਚ ਦਿੱਕਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਉਧਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਜਨਤਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ ਖਤਮ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਚਾਰਾਜੋਈ ਕਰ ਸਕਣ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਹੀ ਭੁਲੱਥ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ 110 ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਦੂਸਰੀ ਤਰਫ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਸਾਥ ਲਈ ਪਾਬੰਦ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵ੍ਹਿਪ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਟ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਅਕਾਲੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਲਬਦਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਧੜਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵ੍ਹਿਪ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਾਲਵਾ ਵਿਚ ਚੋਣ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ

ਕਾਂਗੜ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭੱਟੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਿਆ

ਬਠਿੰਡਾ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਤੇ ਬਾਹੀਆ (ਮਹਿਰਾਜ) 'ਚੋਂ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ 11 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਫੂਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਥਾਣਾ (ਰਿਜ਼ਰਵ) ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦਿਹਾਤੀ (ਰਿਜ਼ਰਵ) ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋ ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਚੰਗਾ ਅਕਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ 15ਵੀਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਰੈਲੀ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਠ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਚਾਹੇ ਕੱਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਣ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਜਬਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ 'ਚ ਪੁੱਠਾ ਟੰਗਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕ ਰਾਜ ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ-ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰੇ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਗਰਸ਼ ਰੈਲੀ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਝਲਕਾਂ

ਬਠਿੰਡਾ (ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੋਟਭਾਰਾ): ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਹਿਰਾਜ ਵਿਚੋਂ ਆਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ "ਮ

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਣੈ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ:ਮਾਨ

ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ (ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੀਰਜੈਨ): ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆ ਦੇ 64ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਕੇਸਰੀ ਅਤੇ ਨੀਲੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਖਚਾਖਚ ਭਰੇ ਹੋਏ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ

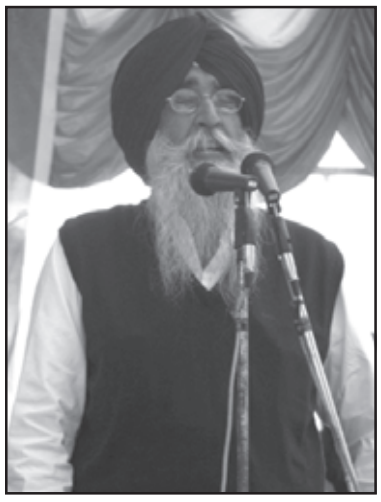

ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆ ਵੱਲੋ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਚੱਜੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋ "ਖਾਲਿਸਤਾਨ" ਦੇ ਮਿੱਥੇ ਗਏ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਤੱਸਬੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨਾਂ, ਜਮਾਤਾਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ "ਟੇਬਲ ਟਾਕ" ਕਰਨ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਇਥੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਮੰਦਭਾਵਨਾ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਲੀਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਜ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ।

ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉਤੇ ਵਰ੍ਹਦਿਆਂ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ 1947 ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਇੱਥੋ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਤੋ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਾਜਿਸੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਉਲਝ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਆਗੂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਝੰਡਾ ਪਾੜਨ ਦੀ ਬੱਜਰ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਖਮਿਆਜਾ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖ-ਤਿੰਨੇ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੱਖਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜਖਮ 63 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭਰੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਅਮਨਮਈ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਵੀਰ, ਆਗੂ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਿਸੇ ਗੈਰ ਤਰੀਕੇ ਉਲਝ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਕਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਾ ਪਹਿਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਅੱਜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਿਮਾਚਲ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਵਸੋ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਏਸ਼ੀਆ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਪੁਰਅਮਨ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੀ ਵੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕਤਲੇਆਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਦੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕੌਮ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਮੇ ਹਿੰਦੂ ਵੀਰਾਂ, ਸੰਗਠਨਾਂ, ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇ ਬੈਠ ਕੇ ਦਲੀਲ ਸਹਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿਉਕਿ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕੋਡ ਬਿਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰੀ ਠੋਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ "ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਹਿੰਦੂਤਵ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ। ਕਾਲੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨੰਦ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ 1909 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਕਾਤਿਲ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵਿਚੋ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਦੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨ੍ਹਾ ਟਰਾਇਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇ ਤੋ ਜ਼ੇਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 30 ਅਗਸਤ 2009 ਨੂੰ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ।

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਵਰ੍ਹਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਜ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਹਰ ਮਹਾਦੇਵ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਜਦੋ ਇੱਥੋ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵੱਲੋ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ, ਪੋਸਟਰਾਂ, ਬੈਨਰਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਪਾੜਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ "ਨਾਇਕਾਂ" ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਜ਼ਜਬਾਤ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤਣ ਤੋ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਫਿਰ ਚੂੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਮੱਸੇ ਰੰਘੜ, ਅਬਦਾਲੀ ਤੋ ਲੈ ਕੇ ਮਰਹੂਮ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੱਕ ਦੇ ਹੋਏ ਹਸ਼ਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਹਿਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਕਤ "ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ" ਲੋੜਨ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚੋ ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਹਿਜ ਤਰੀਕੇ ਵੱਖ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਬਣਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ "ਖਾਲਿਸਤਾਨ" ਨੂੰ ਅਮਨਮਈ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਤਰੀਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ, ਸਿੱਖ ਆਦਿ ਕੌਮਾਂ, ਏਸ਼ੀਆ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੇ ਬੱਫਰ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਨਾਲ ਵੱਸ ਸਕਣ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੁਝ ਮਤੇ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲਿਆਕਤਮੰਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਲਾਬਿੰਗ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਬਾਬਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਿਲ੍ਹਾ ਹਕੀਮਾਂ, ਬਾਬਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸਰਾਏਨਾਗਾ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

Matrimonials

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

Ramgarhia Sikh parents seek professionally, qualified boy under 35 (issueless, if divorced) from US/Canada for their dentist daughter, 31 yrs, 5'-6", divorced/ issueless, living in Canada. Please respond with bio data and recent picture to: match2k@gmail.com

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)
Live Video Display with Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN
(725-7926)
(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767
E-mail: raj@syanvideo.com
or visit at: www.syanvideo.com

SV PRODUCTION

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj

Member, American Immigration Lawyers Association

Estate Planning
Personal Injury
Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622
Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277
email: navjhaj@me.com

Punjab Times

Established in 2000
12th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:
Mann Mandeep
Bureau Chief
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

Director Community & Business Relations:
Sunita Chopra
Ph:773-370-7106

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Missisipi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusettes, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਮਿਸਰ 'ਚ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦੀ ਜਿੱਤ, ਮੁਬਾਰਕ ਨੇ ਗੱਦੀ ਛੱਡੀ

ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਫੇਹਣ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪਿਛਲੇ 18 ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਏ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜਜ਼ਬੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਝੁਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਬਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਦੀ ਨਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਅੜੀ ਨੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੜਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਵਿਖਾਵਾਕਾਰੀ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਸਲ 'ਚ ਮੁਬਾਰਕ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 25 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਹਿਰਾ ਦੇ ਤਹਿਰੀਰ ਚੌਕ ਵਿਚ ਡਟੇ ਹੋਏ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀ ਉਦੋਂ ਭੜਕ ਗਏ ਜਦੋਂ ਜਨਾਬ ਮੁਬਾਰਕ ਨੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਗੇ।

ਮੁਬਾਰਕ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਬਾਅਦ ਪੂਰੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਏ ਤੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਨੱਚ ਕੇ ਤੇ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਚਲਾ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਏ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ 'ਮਿਸਰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ', 'ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ' ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮਿਸਰ ਵਾਸੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਡੋਰ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਹੱਥ ਆਉਣ ਬਾਅਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਉਥੋਵੇਲੇ ਹਨ ਕਿ ਫ਼ੌਜ

ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਵੇਰਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ। ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁਬਾਰਕ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੁਬਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ.ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਆਪਣੀ ਚੰਗੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਜਲਦੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ।

ਉਧਰ ਸ੍ਰੀ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਹੁਸੈਨ ਤੰਤਾਵੀ ਫੌਜੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹੋਣਗੇ। ਤਖਤਾ ਪਲਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਖਾਤੇ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਜਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਵਿਸ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੇ ਗਏ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਜਾਮ ਕਰਨਾ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਕੌਮੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦੇਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੇ ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ ਦੇ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜ਼ਿਨ ਅਲ-ਅਬੀਦੀਨ ਬਿਨ ਅਲੀ ਤੇ ਅਫਰੀਕੀ ਮੁਲਕ ਆਇਵਰੀ ਕੋਸਟ ਦੇ ਭੱਜੇ ਹੋਏ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਲੌਰੈਂਟ ਬੈਗਡੋ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵੀ ਜਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਨਵੇਂ ਫ਼ੌਜੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਵੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦੀ ਫ਼ੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਫ਼ੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਠਨ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿਸਰ ਦੀ ਅਰਬ ਰਿਪਬਲਿਕ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸੰਧੀਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਆਗਿਆ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਿਊਬਿਕ ਅਸੈਂਬਲੀ 'ਚ ਕਿਰਪਾਨ ਲਿਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ 94 ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵਾਜਬ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਟਲ ਡਿਟੈਕਟਰ ਵਾਲੇ ਗੇਟ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਕਿਊਬੈਕਾਇਸ ਦੀ ਮਾਂਟਰੀਅਲਜ਼ ਰੋਜ਼ਮੌਂਟ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਲੂਈ ਬਿਊਦੌਇਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬਾਈ ਆਵਾਸ ਮੰਤਰੀ ਕੈਥਲੀਨ ਵੀਲ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਟੈਂਡ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਬਿਊਦੌਇਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਨਾਮ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੀਲ ਕਿੱਥੇ ਖਲੋਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਵਾਦ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਰੀਤ ਹੈ, ਕਿਊਬਕ ਦੀ ਨਹੀਂ।

ਆਵਾਸ ਮੰਤਰੀ ਵੀਲ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਦੱਸਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ (ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ) ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਇਹ ਬਿੱਲ 94 ਜੋ ਚਿਹਰਾ ਢੱਕਣ ਜਿਵੇਂ ਨਕਾਬ ਜਾਂ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਇਸਲਾਮੀ ਰੀਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਮਤ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਊਬਕ ਦੇ 95 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ 85 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਹਿਨਣ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਊਬਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸੱਦ ਕੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਊਬਕ ਫਰਾਂਸ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਰੋਕ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨ ਕੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਿਊਬਕ ਵਿਚ ਲਾਈ ਰੋਕ ਮੰਦਭਾਗੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਊਬਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਟਲੀ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਲੁਹਾ ਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਇਟਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲ ਵੱਲੋਂ ਪੱਗਾਂ ਉਤਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਆਏ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸਾਂ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੱਗ ਵਾਲੀ ਫੋਟੋ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਟਲੀ 'ਚ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਭਾਰਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 70 ਫੀਸਦੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਨ।

ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਇਟਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਟਲੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ 10 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰੋਮ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਲਈ ਪੱਗਾਂ ਉਤਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰੋਮ ਤੋਂ ਦੋਹਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਖਰਾਬ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਗਾਂ ਉਤਾਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੇ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲੇ ਨੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਗੜੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂਚ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣ।

ਸ੍ਰੀ ਢਿਲੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਾਨ ਹਵਾਈ ਅੱਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰੀਬ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੈਕਿੰਗ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਚੈਕਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਚੈਕਿੰਗ ਦੇ ਵਧੀਆ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਟਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਧਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਤੇ ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇਟਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਉਠਾਉਣ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਯੋਗ ਹੱਲ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਪਾਟੋਧਾੜ ਬਰਕਰਾਰ

ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੈਲੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ।

ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਵਿਖੇ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮੁੜ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ. ਬਰਾੜ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਕੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ. ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਲਾਨ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯ

ਨਿਠਾਰੀ ਕਾਂਡ:ਕੋਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਦਾਲਤ ਤੇ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਸੋਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਵਿਵੇਕ ਤਾਂਖਾ ਦਾ ਪੱਖ

ਕੋਲੀ ਅਤੇ ਪੰਧੇਰ

ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕੋਲੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਕੋਲੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜੱਜ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਹੋਏ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਲੀ ਆਪਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮੁੜਿਆ ਤੇ ਜਿਸ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਘਿਨੌਣਾ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲ ਘੁੱਟਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੈਕਸ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਈ ਅੰਗ ਪਕਾ ਕੇ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਦਇਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਬਾਰੇ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ ਅਣਭਿੱਜ ਕਿਵੇਂ ਸੀ? ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਠਾਰੀ ਹੱਤਿਆ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੰਧੇਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਕਾਇਆ ਰੱਖ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਪੈਂਡਿੰਗ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਨਿਠਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਬਾਰੇ ਉਡੀਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਆਪਸ 'ਚ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬੜਾ ਪੇਚੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ 54 ਸਾਲਾ ਪੰਧੇਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਆਰ.ਐਸ. ਸੋਢੀ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਧੇਰ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਸਾਲਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ 15 ਦਿਨ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਸਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਅਪਰਾਧ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਇਕ ਅੱਧੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ 18 ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਉਹ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਮਹਿਬੂਬਾ ਵੱਲੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਮਿਸਰ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਦਰੋਹ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ

ਸ੍ਰੀਨਗਰ: ਵਿਰੋਧੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਦਰੋਹ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਗਰਮ ਰੁੱਤੇ ਉਠੇ ਉਬਾਲ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਰਬ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਪਰ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 'ਨਸ਼ੇੜੀ ਤੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਏਜੰਟ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿਬੂਬਾ ਮੁਫ਼ਤੀ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਰਹੀ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ 9/11 ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਆਲਮੀ ਨਿਖੇਧੀ' ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 2002 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਪਰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਗੋਂ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਅਮਨਪਸੰਦ ਲਹਿਰ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ।

2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘਪਲੇ ਬਾਰੇ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ!

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲੇ ਬਾਰ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ (ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ.) ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵੰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ਤ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਂਝ ਵੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਘਪਲੇ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿੱਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਖਿਚਾਈ ਤੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਇ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਕੂਮਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਗਠਨ ਪ੍ਰਤੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਬਿਲਕੁਲ ਲਿਫ਼ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਮੰਗ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਲਾਲਸਾ 'ਚ ਭਰਾ ਦਾ ਕਤਲ

ਰਾਏਕੋਟ: ਇੱਥੋਂ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਬੜੈਚ ਵਿਖੇ ਕੋਠੀ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ 80 ਸਾਲਾ ਮਾਤਾ ਨਾਹਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 15 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੜੈਚ (40) ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ (50) ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ 3-4 ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੇਟ 'ਤੇ ਸਕੂਟਰ ਸਮੇਤ ਸੁੱਟ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਕੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਰਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਨਾਹਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਵਤਾਰ ਨੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਬਹੁਤ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਪਰ ਮਦਦ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ।

SUPER TRAVEL
847-676-9090, 773-465-5566
E-mail: supertravel2003@yahoo.com
Lowest Fares With Excellent Service
AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR
JET AIRWAYS DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.
For Emergency Call anytime at 847-673-3825
EARLY BIRD SALE!!!!
India $545
London $250

Desi Bazar
916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116
We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets
• FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
• FRESH GOAT MEAT
10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!
We Are Open 7 Days a Week
ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

R K Carpet & Flooring, Inc.
6346 N. Claremont Ave. Chicago, IL 60659
ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ
*Commercial *Installation
*Residential *Cleaning
*Industrial *Repair
*Sales
Ravinder Singh Ravi
Ph:773-761-6888
Fax:773-761-6865

Freeway Travel Inc
ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ
Call Raju
Tel: 773-973-0200
Fax: 773-973-0557
2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Easy Travel Inc.
Consolidator of Major Airlines
ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ
Detroit-Delhi $1110
Chicago-Delhi $1050
Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

Singh Tax Services
Individual & Business Tax/Financial Consulting Services.
ਆਪਣੇ ਟੈਕਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਾਇਰ ਕਰੋ
ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ। ਟੈਕਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਲਾਹ ਮੁਫਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੈ।
ਟੈਕਸ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
Ph:248-982-2036
Fax:616-855-5575
Office Location 38969 Cheshire Drive, Northville, MI, 48167
Mohan Singh M.COM, MBA (Finance), ACA Master in Taxation. IRS Enrolled agent, Notary Public
Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com
For More Detail check our web site at :www.SinghTaxServices.com

ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਹੀਂ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ:ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਅਮਲੋਹ: ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੰਬਰ ਇਕ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਲਾਇਕੀ ਤੇ ਗ਼ਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਉਦਯੋਗ ਸੂਬੇ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨੰਬਰ ਇਕ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਕੇ ਲੋਕ ਗ਼ਰੀਬੀ, ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬੀ, ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੂਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਲੋਕ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣਗੇ ਪਰ ਅਜਿਹਾ 64 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਚੰਦ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਸੂਬਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ 28 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ 26ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸਗੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਾਥ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਰ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆ ਸਕੇਗਾ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਲੱਖ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦੁਰਗਿਆਨਾ ਮੰਦਰ ਤੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿਚ ਇਹ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਧ ਬਣ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਪਰ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਹੇਠ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਰਗੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋਕ ਜਾਗ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 64 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕਈ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ 11 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 23 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਕੁਝ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ ਯਾਤਰਾ' ਦੇ ਅਮਲੋਹ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਹੋਈ ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਉੱਪਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਆਏ ਵੱਡੇ ਨਿਘਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ 5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਥਾਣਿਆਂ, ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ: ਬਾਦਲ

ਜਲੰਧਰ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਆਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਗੂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਥੇ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਮਤਭੇਦ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਵਕਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਮੂਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਇਹ ਰਿਆਇਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤੇ ਹੁਣ ਆ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਿਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਹਰ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਫੇਲ੍ਹ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਿੱਟਾ ਤੋਂ ਬਲੈਕ ਕੈਟ ਕਮਾਂਡੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੁੱਸੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਐਂਟੀ ਟੈਰੋਰਿਸਟ ਫਰੰਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਨਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਫੁਲ ਕੁਮਾਰ ਮਹੰਤਾ ਤੋਂ 'ਬਲੈਕ ਕੈਟ' ਕਮਾਂਡੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਗਾਰਡ ਕਮਾਂਡੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 16 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਐਨ.ਐਸ.ਜੀ. ਕਮਾਂਡੋ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤੀ ਦਖ਼ਲ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ।

ਐਨ.ਐਸ.ਜੀ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਰ.ਕੇ. ਮਧੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਹਨ।

ਐਨ.ਐਸ.ਜੀ. ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ. ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ, ਟੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਮੁਖੀ ਐਨ. ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲ੍ਹਾ ਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਏ.ਆਈ.ਏ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਮੁਖੀ ਜੇ. ਜੈਲਲਿਤਾ ਤੇ ਕੁਝ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਖਹਿਰਾ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਉਠਾਉਣਗੇ

ਜਲੰਧਰ: ਆਪਣੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਪਿਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪਗੜੀਆਂ ਲਹਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਵਾਇਲਰ ਰਵੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਖ਼ਾਸਕਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਮਾੜਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਧੇਰੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੱਸ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾੜਾ ਵਤੀਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਿਲਣ।

ਡਾ. ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉੱਘੇ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ (70) ਦਾ 8 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਨੂਰ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਭਰਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਡਾ. ਨੂਰ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਸਨ ਤੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡਾ.ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਈ ਸਾਹਿਤਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਾਸਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਲ 2004 ਦੌਰਾਨ ਮਿਲਿਆ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸਰਵੋਤਮ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਾਸਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਨੂਰ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਗਿਆਨੀ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ ਦੇ ਘਰ ਪੰਜ ਅਕਤੂਬਰ 1940 ਨੂੰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਡਾ.ਨੂਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਐਮ ਏ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ 1976 ਵਿਚ ਪੀ ਐਚ. ਡੀ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਡਾ. ਨੂਰ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਲਾਨ ਸਿਰਫ਼ 'ਲਾਰਾ' ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਵੇਖਣ ਲਈ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 22 ਲੱਖ, 39 ਲੱਖ ਤੇ 34 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਕ ਸਾਲ ਬੀਤਣ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ 5-5 ਲੱਖ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਅਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।

ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਰਵੇਖਣ ਲਟਕਿਆ

ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕ

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਆਮਦ

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਕੈਲਗਰੀ: ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਆਏ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਟੀਚੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ ਮੰਤਰੀ ਜੈਸਨ ਕੈਨੀ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2010 ਦੌਰਾਨ ਢਾਈ ਲੱਖ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ 2,80,636 ਪਰਵਾਸੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਏ।

ਸ੍ਰੀ ਕੈਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੀ ਮਾਰ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੈਨੇਡਾ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿੱਤੀ ਫਾਇਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਸਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਛੇ ਸੌ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਫੀਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੁਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਘੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਟੀ.ਵੀ. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿੱਲ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਐਮ.ਪੀ. ਨੀਨਾ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਸਦ (ਹਾਊਸ ਆਫ ਕੌਮਨਜ਼) ਵਿਚ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਟੀ.ਵੀ. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਆ ਸਕੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਟੀ.ਵੀ. ਉਤੇ ਚਲਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਵਪਾਰਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੀ ਬਰੇਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਪੱਧਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪਰ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਤਰਕ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲਿੱਟ ਦੀ ਪੋਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੌਰੇ 'ਤੇ: ਕਿਲਾ ਰਾਏ ਪੁਰ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ ਦੀ ਪੋਤੀ ਬਰਿੰਦਰ, ਇਕ ਵਫਦ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਉਪਰ ਗਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਸਰੀ ਤੋਂ ਕੌਂਸਲਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀ ਦੀ ਮੇਅਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਫਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਵਫਦ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੌਂਸਲਰ ਟੌਮ ਗਿੱਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਲਾਲ ਪੁਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਫਦ ਮੁੰਬਈ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਬੰਗਲੌਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਈਥੋਪੀਆ 'ਚ ਖੇਤੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਜਲਵਾ ਈਥੋਪੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਯਤਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪਟੈਟੋ ਸੀਡ ਫਾਰਮਰਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪਟੇ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਜੇ.ਬੀ. ਸੰਘਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਦੋ ਵਾਰ ਵਫ਼ਦ ਲੈ ਕੇ ਈਥੋਪੀਆ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਅੱਠ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਸ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਘਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਜਿਥੇ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਲਏ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਥੇ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਈਥੋਪੀਆ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਜਾਊ ਹੈ ਤੇ ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਈਥੋਪੀਆ ਵਿਚ ਮੌਸਮ ਕਾਫੀ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਗੰਨਾ, ਦਾਲਾਂ ਤੇ ਮੱਕੀ ਦੀ ਫਸਲ ਵਧੀਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਈਥੋਪੀਆ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਿੰਡ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸੜਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਘਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਈ-ਜੂਨ ਤੱਕ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਥੇ ਖੇਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਥੇ 500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਪਟੇ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਟਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ 25 ਤੋਂ 45 ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਾਰਵਾਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਜੀ.ਕੇ. ਪਿੱਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਿੱਲੇ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗੀਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਆਗੂ ਸਵਾਮੀ ਅਸੀਮਾਨੰਦ ਵੱਲੋਂ 2006 ਦੇ ਮਾਲੇਗਾਓਂ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਕਾਰੇ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਪਿੱਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੂਲਵਾਦੀ ਗਰੁਪਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਗਰੁਪਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਫਿਲਹਾਲ ਸੀਮਤ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਹਨ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਾੜੇ ਹੀ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਭਗੌੜੇ ਹਨ ਤੇ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਸਮਝੌਤਾ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਧਮਾਕੇ ਸਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗਾਇਕ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕਾਬੂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਇਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗਾਇਕ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਇਥੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰੰਸੀ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ ਆ ਗਿਆ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚਾਰਾਜੋਈ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦਿੱਲੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਕਰਾਚੀ ਜਾਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਅਗਾਊਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ।

ਗਾਇਕ ਨੇ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਕਰੰਸੀ ਬਾਰੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਮਰਹੂਮ ਨੁਸਰਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ।

ਕਾਲੇ ਧਨ ਬਾਰੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯਮ ਨਰਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਧਨ ਬਚਾ ਕੇ ਚੋਰੀ-ਚੋਰੀ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਖੁਲ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖਾਤਾਧਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨੇਮ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਨਰਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਛੁਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਧਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੇ ਹੁਣ ਪਛਾਣ ਦੇ ਹੋਰ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਤੇ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਖਾਤਾਧਾਰਕ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਛਾਣ ਦੇ ਢੰਗ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਵਿਸ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਹੰਘਾਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੱਭ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ 'ਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸੰਜਮ ਵਰਤੇਗਾ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਇਮਦਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ੇ ਮਗਰੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਚ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਵਿਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲਾ ਧਨ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਖਾਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ-ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਸੰਧੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।ਵਰਤਮਾਨ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸੰਧੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਨਾਮ ਤੇ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਖਾਤਾਧਾਰਕ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨੇਮਾਂ ਅਧੀਨ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਹੋਰ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਇਸ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣਗੇ।

* 6-Apt Building in Arlington Heights for $429,000+.
BUY HOME NOW !!!
INTEREST RATES at 4.5%
Home Prices 25% below High!

Don't miss an Opportunity in Your Life time

Call:Madan Khatri
1-847-530-1550
www.PropertyZoo.com

***Motel available in Central Iowa 34 Rooms & 3-BR apt.
Positive Cash flow, For $399K.

Houses, Townhomes, Apts & Businesses/Land
Prudential at 25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.
Credit card terminals -Verifone, Hypercom...
Transfer existing CC processing to us for lower rates.
99% approved same day. We specialize in high risk businesses.
ATMs – TRANAX/TRITON/WRG, starting at $69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)
Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.
Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526
or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com
www.GoldCoastATM.com

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

National Truck Driving School

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-383-2785

4585 Pell Dr. Secramento CA, 95838

ਅਮਰੀਕਾ ਵਧਾਏਗਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਫ਼ੌਜੀ ਸਹਿਯੋਗ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਪਰਮਾਣੂ ਅਪਸਾਰ ਸੰਧੀ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਫ਼ੌਜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਂਟਾਗਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

'ਦਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਲਟਰੀ ਸਟਰੈਟਜੀ ਆਫ਼ ਦੀ ਯੂਨਾਇਟਡ ਸਟੇਟਸ ਆਫ਼ ਅਮਰੀਕਾ 2011' ਨਾਮੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਫੌਜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਯੋਗਤਾ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖੇਤਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖ਼ਿੱਤੇ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਮੰਤਵੀ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਧਾਵਾਂਗੇ। ਇਸ 24 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮਾਣੂ ਅਪਸਾਰ ਸੰਧੀ, ਆਲਮੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਫੌਜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਪੈਂਟਾਗਨ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਫਿਲਪਾਈਨਜ਼, ਥਾਈਲੈਂਡ, ਵੀਅਤਨਾਮ,

ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਫੌਜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਏਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰੇਗਾ।

ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧਾਂ ਤੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਖ਼ਿੱਤੇ 'ਚ ਸਾਡੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਤੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਖੇਤਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਿਆਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।'

ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਲਈ ਚੀਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਲਈ ਚੀਨ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਖ਼ਿਆਲ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਗੈਲਪ ਦੇ ਸੱਜਰੇ ਸਰਵੇਖਣ 'ਚ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ 12 ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਚੀਨ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਜਦਕਿ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਛੇਵੇਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੱਠਵੇਂ ਤੇ ਮਿਸਰ ਨੌਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। ਸੀਤ ਜੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਰੂਸ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਕ ਨੰਬਰ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਗੈਲਪ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ 2007 'ਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਪਰਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਿਆਤ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਕਨਿਸ਼ਕ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਿਆਤ ਨੇ ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਖਾਣ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ 15 ਸਾਲ ਬਿਤਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਰਿਆਤ ਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰ ਮਸ਼ਕੂਕ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ

ਮਲਿਕ ਤੇ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀ ਨੂੰ 2003 'ਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ 19 ਵਾਰ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਲਈ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਆਤ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਈਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਤਿੰਨ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

23 ਜੂਨ 1985 ਨੂੰ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਕਨਿਸ਼ਕ ਜਹਾਜ਼ ਆਇਰਲੈਂਡ ਨੇੜੇ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ 'ਚ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ 329 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਧਮਾਕੇ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜਪਾਨ 'ਚ ਟੋਕੀਓ ਦੇ ਨਾਰੀਤਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚ ਸਾਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ 1984 'ਚ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਅੰਗਹੀਣ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਾਵੇਵਾਲ ਕਸਬੇ 'ਚ ਗ਼ੁਰਬਤ ਦੇ ਸਤਾਏ ਪੰਜ ਅੰਗਹੀਣ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਵੇਵਾਲ ਕਸਬੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਾਲਮੇਲ ਅਫ਼ਸਰ (ਡੀ.ਸੀ.ਓ.) ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅੱਗੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗਹੀਣ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ਤੇ ਉਹ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਰੀਦ ਲਏ। ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਬੇਵੱਸ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਣ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਹਨ ਜੇ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਖ਼ਰਚਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਰੇਲਵੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਰਵਰ ਦੇ ਪੰਜੇ ਬੱਚੇ ਤਨਵੀਰ, ਬਦਰ, ਸਫਦਰ, ਜ਼ਹੀਰ ਤੇ ਨਾਦੀਆ ਅਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਅੰਗਹੀਣ ਹਨ ਜੋ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੁਹੰਮਦ ਸਰਵਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੱਕ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਰੋਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ 'ਤੇ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੁਖੜਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਅੰਜਨ ਦੱਤਾ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਫੈਡਰਲ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਾਫ਼ਟਵੇਅਰ ਠੇਕੇ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ।

ਦੱਤਾ ਗੁਪਤਾ ਐਡਵਾਂਸਡ ਸਲਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਫਾਰ ਟੂਮਾਰੋ ਦੇ ਬਾਨੀ ਤੇ ਮੁਖੀ ਹਨ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਜਮਪਲ ਦੱਤਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਕਸਟਮ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਟਲਾਂਟਾ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਐਫ਼.ਬੀ.ਆਈ. ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਟਾਰਨੀ ਪੀਟਰ ਨੀਰੋਨਹਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਇਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ ਉਸ ਕੰਮ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਦੇ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਕਿ ਦੱਤਾ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ 25000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਮੁਚੱਲਕਾ ਭਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਰ. ਮੈਰੀਅਨੋ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਤਾ ਨੇ ਮੈਰੀਅਨੋ ਨੂੰ ਇਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੱਤਾ ਗੁਪਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਤੋਂ ਸਨਮਾਨ ਲੈਂਦਿਆਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਕਾਰਲੈੱਟ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ

ਲੰਡਨ: ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਆ (ਭਾਰਤ) ਦੇ ਅੰਜੁਨਾ ਬੀਚ ਉੱਤੇ ਭੇਤਭਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮਰੀ ਹੋਈ ਮਿਲੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਮੁਟਿਆਰ ਸਕਾਰਲੈਟ ਕੀਲਿੰਗ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਡੈਵੌਨ ਕਾਊਂਟੀ ਮੁਰਦਾਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਲਈ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਸਕਾਰਲੈਟ ਦੀ ਅਧਨੰਗੀ ਲਾਸ਼ 18 ਫਰਵਰੀ 2008 ਨੂੰ ਗੋਆ ਦੇ ਅੰਜੁਨਾ ਬੀਚ ਉੱਤੇ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੋ ਮੁਕਾਮੀ ਲੋਕਾਂ ਪਿਲਾਸਿਡੋ ਕਾਰਵਾਲਹੋ ਅਤੇ ਸੈਮਸਨ ਡੀਸੂਜ਼ਾ ਖਿਲਾਫ ਫਰਦ ਜੁਰਮ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 12 ਗਵਾਹੀਆਂ ਭੁਗਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਫਿਓਨਾ ਮੈਕਿਊਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 72 ਗਵਾਹੀਆਂ ਭੁਗਤਣੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਕਾਰਲੈਟ ਦੇ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਿਕਾਸੋ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਪੌਂਡ 'ਚ ਵਿਕੀ

ਲੰਡਨ: ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਪਾਬਲੋ ਪਿਕਾਸੋ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੀ ਬਣਾਈ ਪੇਂਟਿੰਗ 'ਲਾ ਲੈਕਚਰ' ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਪੌਂਡ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੀ ਵਿਕ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਲੰਡਨ ਦੇ ਨਿਲਾਮੀ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਈ। 'ਦ ਡੇਲੀ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 17 ਸਾਲਾ ਮੇਰੀ ਵਾਲਟਰ ਨੂੰ ਪਿਕਾਸੋ 1927 'ਚ ਪੈਰਿਸ ਮੈਟਰੋ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 45 ਸਾਲ ਸੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਕਾਸੋ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਕੁੜੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਲਈ ਮਾਡਲ ਬਣੀ।

'ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ'

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗੂ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਨੂੰ 2008 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫ਼ੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਬਲੈਕਬੇਰੀ ਫ਼ੋਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਭੇਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਦ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਮੁਤਾਬਕ ਭੁੱਟੋ ਨੂੰ ਇਕ ਈ ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਰੋਸੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਖ਼ਬਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਈ ਮੇਲ 'ਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੰਘੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਫ਼.ਆਈ.ਏ.) ਨੂੰ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਦੇ ਦੋ ਬਲੈਕਬੇਰੀ ਫ਼ੋਨਾਂ ਚੋਂ ਪੰਜ ਦਰਜਨ ਈ ਮੇਲ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਈ ਮੇਲ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕੌਂਡੋਲੀਜ਼ਾ ਰਾਈਸ ਤੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦਰਮਿਆਨ ਗੁਪਤ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ। ਭੁੱਟੋ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਈ ਮੇਲਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਗੁੱਥੀ ਸੁਲਝਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 27 ਦਸੰਬਰ 2007 ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਨੇੜੇ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹਤਿਆ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪਾਕਿ ਕੁਫ਼ਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਕੁਫ਼ਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਈਸਾਈ ਔਰਤ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ 'ਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਭੇਜੀ ਸੀ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘਪਲੇ 'ਚ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਰਬਪਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫੋਰਬਜ਼ ਸੂਚੀ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਤੈਅ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ 'ਚ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਆਏ ਹਨ, ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। 'ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰੈਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ' ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਸਵੈਨ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਅਨਿਲ ਅੰਬਾਨੀ ਦੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹੈ, ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ 'ਤੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰ-ਮੁਖਤਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਘਟਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਸਣੇ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਜਾਣ ਤੇ ਸਾਜ਼ਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੂਜੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਵੇ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਐਸ. ਬੈਂਡ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਸੌਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਐਸ. ਬੈਂਡ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਸੌਦੇ 'ਚ ਹੋਏ ਘਪਲੇ ਦੀ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸਰੋ ਦੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਵਿੰਗ, ਪੁਲਾੜ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਐਸ. ਬੈਂਡ ਸਪੈਕਟਰਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਸੌਦੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਖ਼ਾਮੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੀ.ਕੇ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਤੇ ਦੇਵਾਸ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ 'ਚ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਕਨੀਕੀ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਇਸਰੋ ਤੇ ਪੁਲਾੜ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਅਮਲ ਤੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਏਗੀ। ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣੀ ਹੈ।

ਬਿਨਾਇਕ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ

ਬਿਲਾਸਪੁਰ: ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਗੜ੍ਹਕਣ ਵਾਲੇ ਬਿਨਾਇਕ ਸੇਨ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡਾ. ਸੇਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਧਰੋਹ ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 61 ਸਾਲਾ ਸੇਨ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪਿਊਸ਼ ਗੁਹਾ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਹਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੇਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਡਾ. ਸੇਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਇਲੀਨਾ ਸੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਬਿਨਾਇਕ ਸੇਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਬੀ.ਪੀ. ਵਰਮਾ ਨੇ 24 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਇਕ ਸੇਨ, ਨਰਾਇਣ ਸਾਨਿਆਲ ਤੇ ਪਿਊਸ਼ ਗੁਹਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਧਰੋਹ , ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਤੇ ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ।ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਭਾਦੁੜੀ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੇਨ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਅਸਰ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਕੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਸੇਨ) ਦੀ ਨਕਸਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁਚੀ ਸੀ। ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਆਗੂ ਨਰਾਇਣ ਸਾਨਿਆਲ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਨ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਾਮ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਮੁੱਚਾ ਕੇਸ ਸਿਆਸੀ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਨ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਕਾਰਕੁਨ ਹੈ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਕਿਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਯਾਸਿਨ ਮਲਿਕ ਵੱਲ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟੀ

ਅਜਮੇਰ: ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫਰੰਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਯਾਸਿਨ ਮਲਿਕ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਥਾਨਕ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਗੰਜ ਹੋਟਲ 'ਚ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਹੋਟਲ ਦੀ ਤੀਜੀ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੁੱਤੀ ਵਗਾ ਮਾਰੀ। ਇਹ ਜੁੱਤੀ ਯਾਸਿਨ ਮਲਿਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕੀ ਤੇ ਉਹ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚ ਗਏ।

ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮਲਿਕ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਵਾਸੂਦੇਵ ਦੇਵਨਾਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਯਾਸਿਨ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਵੀ ਫੂਕਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਕੇਸ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਤਲਬ

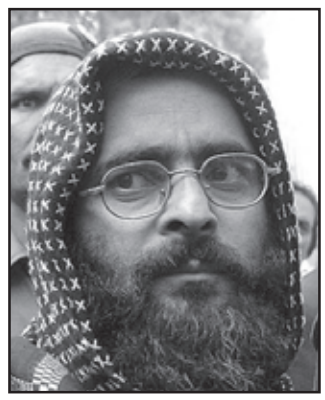

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਮਲੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਫਾਂਸੀ ਯਾਫਤਾ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਕੀ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਸ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਤਾਂ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ 11 ਸਾਲ ਦਾ ਲੜਕਾ ਤੇ 80 ਸਾਲ ਦੀ ਬਿਰਧ ਮਾਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਸਮਾਂ ਤੇ ਪੈਸਾ ਬਹੁਤ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲੋ-ਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲੋ-ਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਦੁਗਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 32 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 36 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ 95 ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖ਼ਾਹ ਮਿਲੇਗੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਦਸੰਬਰ 2009 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 200 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੀ 300 ਫੀਸਦੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੋਧੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਬੇਸਿਕ ਸੈਲਰੀ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਡੇਸਿਕ ਸੈਲਰੀ 10 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਬੇਸਿਕ ਸੈਲਰੀ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਤਜਵੀਜ਼ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇਣ ਤੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸੋਧੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 2012 ਵਿਚ ਸੋਧੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ 2007 ਵਿਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਰੂਸ਼ੀ ਹੱਤਿਆ: ਮਾਪਿਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚੱਲੇਗਾ ਕੇਸ

ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ: ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਦੂਹਰੇ ਆਰੂਸ਼ੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ 'ਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੇਸ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਮਾਮਲਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ (ਰਾਜੇਸ਼ ਤਲਵਾੜ ਤੇ ਨੂਪੁਰ ਤਲਵਾੜ) ਨੂੰ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਆਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਤਿਆ, ਸਬੂਤ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਤੇ ਰਲ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 26 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸ ਕਤਲ ਨੂੰ 'ਅੰਨ੍ਹਾ ਕੇਸ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਧਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸੂਚੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਾ: ਰਾਜੇਸ਼ ਤਲਵਾੜ ਨੇ ਜੁਰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸਬੂਤ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਰਮਾਪਾ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ

ਸ਼ਿਮਲਾ: ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਰਮਾਪਾ ਓ.ਟੀ. ਦੋਰਜੀ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਕਰਮਾਪਾ ਦੋਰਜੀ ਦੇ ਟਰਾਂਸਿਟ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਖੇਪ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਿਮਾਚਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚੀਫ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜਵੰਤ ਸੰਧੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਕਰਮਾਪਾ ਦੇ ਵ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 19 ਫਰਵਰੀ 2011

ਰਸੂਖ਼ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਰਾਜ

ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਤੰਤਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਭਰਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜੋ ਜੋ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਅਦਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਕਿਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਨੇਮਾਂ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਤਾਂ ਹੋ ਵੀ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦੇ ਕੇ ਫਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਘੱਟ ਅੰਕ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਵੱਧ ਅੰਕ ਵੰਡ ਕੇ ਅੱਵਲ ਬਣਾਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਚੋਰਮੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਾਕਤ ਦੀ ਕੀਤੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੂਹ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵੇਲੇ ਉਦੋਂ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਵੀ ਸਿੱਧੂ ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਜਿਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਨੇ ਰਵੀ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀਆਂ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਐਤਕੀਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ 14 ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਇਸ ਭਰਤੀ ਵੇਲੇ ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਅਤੇ ਰਸੂਖ਼ ਦਾ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਬੈਠਿਆ ਤਾਲਮੇਲ ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਥੋਥੇ ਹੋਣ ਦੀ ਹੀ ਦੱਸ ਪਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਭਰਤੀ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਅਤੇ ਰਸੂਖ਼ ਬਾਰੇ ਜੇ ਰਤਾ ਕੁ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਕਤ ਭਲਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਖਿਡੌਣਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਰਸੂਖ਼ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉਤੇ ਉਡਦੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਿਆਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਬੰਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਥਾਪੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਕਾਰਨ ਰਸੂਖ਼ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਆਰੀ ਆਮ ਲੋਕ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਗੇੜ ਵਿਚ ਦੌੜ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਫਿਰ ਕੀ ਵੁੱਕਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਮਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਰਤਣ ਲਈ ਰਸੂਖ਼ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਲਈ ਰਕਮ ਵੀ ਨਹੀਂ! ਲਗਾਤਾਰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਤੇ ਧੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਢੋਈ ਫਿਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਇਹ ਉਹ ਅਣਗਿਣਤ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਭਾਰਤ ਦਾ ਤੰਤਰ ਬਿਲਕੁੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਘਪਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲੋਕ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਰਸੂਖ਼ ਕਾਰਨ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੁਣ ਇਹ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਥੇ ਹੀ ਕੁਝ ਵੀ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ! ਤੰਤਰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗ਼ਰਕ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਘਪਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਘਪਲੇ ਕਾਰਨ ਪਏ ਰੱਫੜ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦਾ ਸੰਸਦ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਭਰਤੀਆਂ ਵੇਲੇ ਹੋਈਆਂ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਇਸੇ ਕੜੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਹੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਰ ਵਾਰ ਅਗਲੀ ਬੇਨੇਮੀ ਪਿਛਲੀ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿੱਘਰ ਚੁੱਕੇ ਤੰਤਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਜਮ ਸੇਠੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ 'ਫਰਾਈਡੇਅ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ 'ਅਸਫ਼ਲ ਸਟੇਟ' ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬੜਾ ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਿਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਨਜਮ ਸੇਠੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਨੂੰ ਰਤਾ ਕੁ ਵਸੀਹ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਤੰਤਰਾਂ ਦਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਹ ਤੰਤਰ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਟਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਭਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਾਂ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀਮਤ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਵੱਧ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਅਜੇ ਇਸ ਤੰਤਰ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਗਈ ਤਾਂ ਰਸੂਖ਼ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਪੰਧ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ!

ਜੇ ਤੂੰ ਪੰਧ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੌਖ ਨਾਲ ਕੱਟਣਾ ਏ,
ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਲੋਭ ਵਾਲੀ ਮੋਢਿਓਂ ਉਤਾਰ ਗੰਢ।
ਪੱਲਾ ਫੜੀਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਤੂੰ ਜੱਗ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦਾ ਹੀ,
ਜਣੇ ਖਣੇ ਨਾਲ ਐਵੇਂ ਪਾਈਂ ਨਾ ਪਿਆਰ-ਗੰਢ।
ਭਲਾ, ਰੱਬ ਆਸਰੇ ਨੂੰ ਜੱਗ ਦੀ ਮੁਥਾਜੀ ਕੀ ਏ?
ਸਿਰ ਉਤੇ ਚੁੱਕਦਾ ਨਾ ਘੋੜ-ਅਸਵਾਰ ਗੰਢ!
ਘੁੱਟ ਘੁੱਟ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੰਮ ਸਾਰੇ ਨੇਕੀਆਂ ਦੇ,
ਸੂਮ ਜਿਵੇਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਗੰਢ!

ਤੇਲ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਬਦਲਵੇਂ ਊਰਜਾ ਸੋਮੇ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਦੁਸਾਂਝ

ਅੱਜ ਦਾ ਖ਼ਪਤਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀਆਂ ਸੂਹਾਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਸਤੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਸੋਮੇ ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਫ਼ੋਸਿਲ ਫ਼ਿਊਲ (ਤੇਲ, ਕੋਇਲਾ ਤੇ ਗੈਸ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਸਕੇ।... ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਗ਼ੈਰ-ਤੇਲ ਵਾਲੇ ਊਰਜਾ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।...ਦੂਜੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਤੇਲ ਉਤਪਾਦਕ, ਤੇਲ ਦੇ ਦਿਨ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇਲ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਤੇਲ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਵੁੱਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ।

ਆਰਥਿਕ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਤੇਲ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਤੇਲ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਉਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕੱਲ ਤੇਲ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਰ ਢਾਣੀ ਦਾ ਚਰਚਿਤ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸੌ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਉਤੇ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਤੇਲ ਉਦਯੋਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਹੁਣ ਥੱਲੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀਆਂ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਨੂੰ ਤੇਲ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਮੁਗ਼ਲ ਅਦਾਰੇ ਬੀ.ਪੀ. ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਜ਼ੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇਲ, ਗੈਸ ਅਤੇ ਕੋਇਲਾ ਅੱਜ ਵੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 80% ਊਰਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। 2030 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ।

ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਹੀ; ਦੂਜਾ ਅਗਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਹੋਰ ਬਦਲਵੀਂ ਊਰਜਾ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਧਾ ਵੀ ਲੈਣਗੇ ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਹੀ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਹੈ। ਇਕੱਲਾ ਤੇਲ, ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਊਰਜਾ ਮੰਗ ਦਾ ਪੈਂਤੀ ਫ਼ੀਸਦੀ ਭਾਰ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਟਿਕੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜਾ ਹੋਰ ਵਧਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੀ.ਪੀ. ਤੇਲ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਫ਼ੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇ ਛੂਹੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਤੇਲ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੇਲ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤੇਲ ਖੂਹ ਪੁੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਜਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਮਾਹੌਲ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਸਾਧਨ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਾਧਨ ਲੱਭਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਵਧ ਰਹੀ ਗਰਮੀ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਫ਼ੋਸਿਲ ਫ਼ਿਊਲ (ਤੇਲ, ਕੋਇਲਾ ਤੇ ਗੈਸ) ਫੂਕਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਾਰਗਰ ਤੇ ਸਹਾਈ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਓਬਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2016 ਤਕ ਸਾਰੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਤੇਲ ਖ਼ਪਤ 35.5 ਪ੍ਰਤੀ ਗੈਲਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮਿਆਰ ਮਿਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ 25 ਮੀਲ ਫ਼ੀ ਗੈਲਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੀ ਖ਼ਪਤ 29% ਘਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਾਹਨ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ, ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ, ਕਚਰੇ ਅਤੇ ਖਾਰੇ-ਗੰਧਲੇ ਪਾਣੀ ਵਰਗੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਚੱਲਣਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੋਰ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਟਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰ (ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕਾਰ) ਅਤੇ ਤੇਲ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਹਨ। ਉਸ ਵਕਤ ਤਕ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਤੇਲ ਵੀ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਸੋ, ਜੇਕਰ ਤੇਲ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਤੇਲ ਕਿਸ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਤੇਲ ਲੱਭ ਤਾਂ ਲਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਕਿਵੇਂ ਕਮਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੇ ਹੀ ਤੇਲ ਵਾਲੇ ਇੰਜਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇਲ ਅਤੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ ਵੇਚ ਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਹੁਣ ਤੇਲ ਦਾ ਵਪਾਰ ਇੰਨਾ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਵੀ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲਦੇ ਜਾਣ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਕ ਰਾਤ ਵਿਚ ਹੀ, ਤੇਲ ਦੇ ਇੰਜਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤਵਰ, ਬੈਟਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਨਿਰੋਲ ਪਾਣੀ ਨਾਲ

ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਹਾਲ

ਦੇਸ਼-ਪਰਦੇਸ

ਅਰੂਪ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬੁਰਛਾਗਰਦਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗਲਮਹਿਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਘਿਉ-ਸ਼ੱਕਰ ਹੋ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪੱਛਮੀ ਮਿਦਨਾਪੁਰ, ਬੰਕੁਰਾ ਅਤੇ ਪੁਰੁਲੀਆ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਚੌਥੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲੱਖਾਂ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਵਾਂਝੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੇ ਆਕੜ ਅਤੇ ਬਾਹੂਬਲ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਕਾਜੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿਚ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਉਠਾ ਕੇ ਦਖ਼ਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਦੋਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਆਕਾਰ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਚੁੱਪਚਾਪ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬੁਰਛਾਗਰਦਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗਲਮਹਿਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਘਿਉ-ਸ਼ੱਕਰ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪੱਛਮੀ ਮਿਦਨਾਪੁਰ, ਬੰਕੁਰਾ ਅਤੇ ਪੁਰੁਲੀਆ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

22 ਸਾਲਾ ਕੰਚਨ ਦੇਬ ਮਧੂਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹੈ ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਦੇ ਸਲਬੋਨੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੇਮੰਤ ਲਾਲਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਨਵੰਬਰ 2008 ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤਿਆਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਲਬੋਨੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਏ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਰਅਸਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੜਗਪੁਰ ਨਗਰ ਅਤੇ ਕੇਸ਼ਪੁਰ ਦੇ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਦਤਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦੀਪਕ ਡੇਅ ਜੋ ਗਵਾਲਟੋਰ ਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਦੂਜੀ ਰਾਤ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਛੱਤ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਲਮਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਹੈ। 17 ਸਾਲ ਦੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਾਲਕ ਅਸੀਮ ਨੂੰ ਸਲਬੋਨੀ ਥਾਣੇ ਦੇ ਪਿਦਰਾਕੋਲੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਜੂਨ 2010 ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮੰਗੋਲਦੋਈ (ਆਸਾਮ ਦਾ ਡਰੰਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ) 'ਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਲੱਗਾ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਚਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਮ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਸਾਮ ਲਿਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਕੋਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਹਨ ਵਿਚ ਗਾਂਜੇ ਦੇ ਕੁਝ ਬੰਡਲ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਾਹਨ ਮੰਗੋਲਦੋਈ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓ.ਸੀ. ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਤਕਰਾਰ ਸੁਣੀ। ਓ.ਸੀ. ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਾਦਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਥੋਪਣ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਸੋ, ਓ.ਸੀ. ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਧਨ ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਕੇ ਧਨ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਸੀ। ਇਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਮ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਮੰਗੋਲਦੋਈ ਆਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਖੜਗਪੁਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਖੜਗਪੁਰ ਥਾਣੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਘੰਟੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਰਛਾਗਰਦਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਬਲਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੇ ਸ਼ਹਿ ਹਾਸਲ ਸੀ, ਨੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕੈਂਪ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀ ਜੋ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਭੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਅਤੇ ਖੜਗਪੁਰ ਦੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਚ ਜਾ ਸ਼ਰਨ ਲਈ। ਕੰਚਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਬੀਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਲਈ। ਲਗਭਗ 130 ਲੋਕ ਜੋ ਸਲਬੋਨੀ, ਮਾਨਿਕਪਾਰਾ, ਗਲਟੋਰ ਵਰਗੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਉਜੜੇ-ਪੁਜੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਥੇ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸਥਾਨਕ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੰਚਨ ਵਿਰੁਧ ਜਾਰੀ ਇਕ ਵਾਰੰਟ ਮਿਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਅਪ੍ਰੈਲ 2010 ਤੋਂ ਲਾਪਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਿਆ।

9 ਨਵੰਬਰ 2010 ਨੂੰ ਕੰਚਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਸੰਗ ਸਲਬੋਨੀ ਨੇੜੇ ਪੀਰਾਕਟਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਉਥੋਂ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਬੋਨੀ ਥਾਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਓਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲੀ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਟੀ.ਵੀ. ਉਪਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੰਚਨ ਨੂੰ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਕੰਚਨ ਮਾਓਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਕਿਸ਼ਨਜੀ ਦਾ ਨੇੜੇ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਥਿਆਰ ਡਿਪੂਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 124 ਤਹਿਤ ਦੋਵੇਂ ਕੇਸ ਉਸ 'ਤੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੇ ਕਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਰਾਜਧ੍ਰੋਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਰੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ 13 ਦਿਨ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਜਾਲੀਦਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੰਚਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਈ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਹੇਮੰਤ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਬਲਾਂ ਨੇ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕੈਂਪ 'ਚੋਂ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਲਬੋਨੀ ਬਲਾਕ ਤਹਿਤ ਮਧੂਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੰਚਨ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਭਾੜੇ ਦੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਜਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੰਚਨ ਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਉਹ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਹਾਰੇ ਲਈ ਟੇਕ ਰੱਖ ਸਕੇ।

ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿਘਰਦੀ ਹਾਲਤ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਵਰਕਰ ਹਰ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਬੜੇ ਸੁਪਨੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਦੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਨਹਿਰੂ-ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗਿਓਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ (ਸਗੋਂ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇਗਾ)। ਹੁਣ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਇਥੋਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਚਾਹੇ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਲੱਖ ਕਹੀ ਜਾਣ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਦਿਲਾਸਿਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫ਼ਲ, ਖੰਡ, ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿਰਫ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਮੱਧਵਰਗੀ ਲੋਕ ਹੀ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 30 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨਹੀਂ। ਬਾਕੀ 90-95 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਗਾਜਰਾਂ ਅਤੇ ਗੰਢੇ ਖਰੀਦਣ ਜੋਗੀ ਵੀ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਆਟਾ, ਦਾਲ ਜਾਂ ਲੂਣ-ਮਿਰਚ ਹੀ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ 'ਬਦਨੀਤੀਆਂ' ਕੁਝ ਘਟ ਜਾਣ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਣ ਸਕਣ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗਾ ਕੰਮ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜਾਂ ਫ਼ਲ ਖਰੀਦਣ ਜੋਗੀ ਆਮਦਨ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਏਗੀ। ਇਹਦੇ ਕਾਰਨ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਮਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫ਼ਲ ਆਦਿ ਬੀਜਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਾਲੀਆਂ ਕੋਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਫ਼ਲ ਬੀਜਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਆਏ ਦਿਨ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਝੋਨੇ ਤੇ ਕਣਕ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਲਈ ਉਲਝ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ (ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ) ਲੋੜ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਸਰਕਾਰ ਖਰੀਦੇ ਜਾਂ ਵਪਾਰੀ, ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਨਾਜ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੈਸੇ ਵੀ 'ਕੱਠੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਔਖਿਆਂ-ਸੌਖਿਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਰਿੜ੍ਹਦੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫ਼ਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤਾਂ ਰੁੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਜਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ। ਵੱਤ ਸਿਰ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਜੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫ਼ਲ ਨਾ ਵਿਕ ਸਕਣ ਤਾਂ ਉਹ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਠੰਢੇ-ਸਟੋਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਏਗੀ। ਨਾ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬਿਜਲੀ।

ਮਹਿੰਗਾਈ ਨਿਰੀ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜੁੱਤੀ-ਜੋੜੇ, ਕੱਪੜੇ, ਭਾਂਡੇ, ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਟਾਂ, ਸੀਮਿੰਟ, ਸਰੀਆ, ਲੱਕੜ ਅਤੇ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼। ਆਮ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਤਪਾਦਨ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ।

ਸਭ

ਜਲਾਲੇ-ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਯਾ ਜ਼ਮਹੂਰੀ ਤਮਾਸ਼ਾ?

ਲਿਖਤੁਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਐ ਖ਼ਾਕ ਨਸ਼ੀਨੋ ਉਠ ਬੈਠੋ,
ਵੋਹ ਵਕਤ ਕਰੀਬ ਆ ਪਹੁੰਚਾ ਹੈ,
ਜਬ ਤਖ਼ਤ ਗਿਰਾਏ ਜਾਏਂਗੇ,
ਜਬ ਤਾਜ ਉਛਾਲੇ ਜਾਏਂਗੇ!

ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ 'ਫੈਜ਼' ਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹੁੱਝ ਮਾਰਦਾ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤਾਰੀਖ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈਰਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਧਰੋਹਰ ਮਿਸਰ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਦੀਆਂ ਰਸੀਲੀਆਂ ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਜਾਂ ਅਧਪੜ੍ਹ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚਟਖ਼ਾਰੇ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੇ ਯੂਸਫ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹੀਰ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨੀਂ ਵੱਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅੱਜ ਉਸ ਮਿਸਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਸੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਤਰੰਗੀਆਂ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਬਿਖੇਰਦੀਆਂ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਗਲੀਆਂ ਕੂਚਿਆਂ ਵਿਚ ਪਟਾਖੇ, ਅਨਾਰ ਚਲਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਈਦ-ਮੁਬਾਰਕ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗ ਉਥੋਂ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਗਲਗੀਰ ਹੋ ਕੇ ਵਧਾਈਆਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਲਾਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਪਣਾ ਖੰਡੇ-ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਕੌਮੀ ਝੰਡਾ ਖੁਲ੍ਹੀ ਅਜ਼ਾਦ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾ ਰਹੇ ਨੇ।

ਉਛਲ ਉਛਲ ਪੈਂਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਏ? ਇਹ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੰਮੀ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਉਥੋਂ ਬੋਰੀਆ ਬਿਸਤਰਾ ਗੋਲ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਗੱਦੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ!' ਵਰਗੀਆਂ ਡੀਂਗਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲ਼ਾ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਲੋਕ-ਰੋਹ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਉਥੋਂ ਪੱਤਰਾ ਵਾਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਸਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬੀ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਚੰਦ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਹੈ! ਉਥੋਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਫੌਜ ਦੀ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਨੇ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ ਵਿਚ 'ਆਪਣੇ' ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਫੁਰਮਾਨ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਸ ਇਹ ਮਿਸਰੀ ਜਨਤਾ ਦਾ 'ਜ਼ੌਕ-ਏ-ਯਕੀਂ' ਹੀ ਰੰਗ ਲੈ ਆਇਆ,

ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਮੇਂ ਨਾ ਕਾਮ ਆਤੀਂ ਹੈਂ
ਸ਼ਮਸ਼ੀਰੇਂ ਨਾ ਤਦਬੀਰੇਂ।
ਜੋ ਹੋ ਜ਼ੌਕ-ਏ ਯਕੀਂ ਪੈਦਾ,
ਤੋ ਕਟ ਜਾਤੀ ਹੈਂ ਜ਼ੰਜੀਰੇਂ।

ਹਾਂ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਐਫ. ਵਰਗੇ ਅਰਧ-ਸੈਨਿਕ ਬਲ ਹੁੰਦੇ, ਫੇਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ! ਫੇਰ ਉਥੇ ਵੀ 'ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ' ਲਈ ਲਿਜਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲ਼ੇ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸੁਏਜ਼ ਨਹਿਰ ਜਾਂ ਨੀਲ ਦਰਿਆ ਦੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਬਣੀ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੌਲ਼ੀ ਹੌਲ਼ੀ 'ਹਾਲਾਤ ਕਾਬੂ ਹੇਠ' ਆ ਜਾਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਨੂੰ 'ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਨ' ਵਾਲ਼ੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ 'ਸਫਾਇਆ' ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਕਰ ਖੁਦਾ ਦਾ! ਇਹ ਕੁਲਹਿਣਾ ਵਰਤਾਰਾ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ!! ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਸਸਤੇ ਭਾਅ' ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲ਼ ਗਈ ਹੈ।

ਆਓ! ਹੁਣ ਮਿਸਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਚੌਰਾਹਿਆਂ ਵਿਚ ਭੰਗੜੇ ਪਾ ਕੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਚੀਰਫਾੜ ਕਰੀਏ। ਖ਼ਲੀਲ ਜ਼ਿਬਰਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖਿੜਖਿੜ ਹੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਗਮੀ ਵੀ ਕਿਤੇ ਲਾਗੇ ਚਾਗੇ ਹੀ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ,

ਫੂਲ ਖਿਲਤਾ ਹੈ
ਮੁਰਝਾਨੇ ਕਾ ਤਖੱਯਲ ਲੇ ਕਰ,
ਜਿਸੇ ਹੰਸਤਾ ਹੂਆ ਦੇਖੋ
ਉਸੇ ਰੋਤਾ ਹੂਆ ਪਾਓਗੇ!

ਜਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ-ਸ਼ਹਿਨਾਈਆਂ ਅੱਜ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਾਲ਼ੇ ਵਜਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੀਹ-ਬੱਤੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਅਨਵਰ ਸਾਦਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਸੰਭਾਲ਼ੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਇੰਜ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ 'ਚ ਖੀਵੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਹਾਕਮ ਦਾ ਇਸਤਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੰਜ ਉਦੋਂ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਦਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ 'ਰਾਜਾ ਸ਼ੀਂਹ' ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਮੁੱਕੀਆਂ ਦੇ ਦੇ ਰੋਣਾ ਪੈ ਗਿਆ।

ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਜਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਸੁਭਾਗੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਖੋਲ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜ਼ਰਾ ਗ਼ੌਰ ਨਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਕੌੜੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਰਾਜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ (ਕੁਝ ਕੁ ਗਿਣਤੀ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਕੀ ਕੜ੍ਹੀ ਘੁਲ ਰਹੀ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ ਸਥਾਨਕ ਜਨਤਾ ਉਪਰ 'ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਹਾਕਮ' ਜ਼ੁਲਮੋ-ਸਿਤਮ ਢਾਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਵੇਂ ਫੌਜ ਜਾਂ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਦਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ (ਅਸਲ 'ਚ ਦੁਰਵਰਤੋਂ) ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਬੂਟਾਂ ਥੱਲੇ ਦਰੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮਿਸਰ ਵਾਲੇ ਭਰਾ ਚਾਪੀਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਕਥਿੱਤ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਨੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਲੱਲੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ?

ਆਪਣੇ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੀ ਮਿਸਾਲ ਲੈ ਲਈਏ। ਸੰਨ 1947 ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਸੈਂਤੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ! 'ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਸੁਰੀਲੇ ਨਗਮੇ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਜਸ਼ਨੇ-ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਆਸਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੱਕ ਥੱਲੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਸਿੱਖ ਮੌਤ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਝੋਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ! ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ, ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਮੁਸਲਿਮ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੁਣ ਵਰਗੇ ਕਾਰਨਾਮੇ, ਕੀ ਲੋਕਰਾਜੀ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ 'ਅੰਗਰੇਜੋ ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ' ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾ ਕੇ ਇੱਥੋਂ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਘਿਉ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲੇ, ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਹਾਜਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਾਂ! ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀ ਖੂਨ ਬਹਾ ਕੇ ਲਈ 'ਅਜ਼ਾਦੀ' ਸਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਚਾਅ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੀ?

ਉਂਈਂ ਜੇ ਕੱਛਾਂ ਵਜਾਈ ਜਾਈਐਂ ਤਾਂ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਜਾਂ ਡਿਕਟੇਟਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਏਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਕਟੇਟਰ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਆਗੂ, ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ 'ਡਿਕਟੇਟਰ' ਬਣ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਂਗ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ, ਧੀ, ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਹੀ ਗੱਦੀ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਬੁਣਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਲਾਇਕ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ 'ਨਾਲਾਇਕ ਨੇਤੂ' ਨੂੰ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਅੰਨਾ ਧਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਲੋਕਰਾਜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ 'ਜਾਂਨਸ਼ੀਨ' ਚੁਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਬਹੁਤੀਂ ਥਾਈਂ ਵੋਟ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾ ਕੇ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਹੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਨੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੇਤਾ।

ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ-ਗੱਦੀ ਦਾ ਨਸ਼ਾ, ਇੱਕ ਨਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਗੱਦੀ-ਦਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਤਪੋਂ ਰਾਜ ਤੇ ਰਾਜੋਂ ਨਰਕ' ਵਾਲ਼ੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਹਾਵਤ ਇਸੇ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਏ ਬਣੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਹਉਮੈ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਲਗਭਗ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,

ਤਖਤੇ-ਸ਼ਾਹੀਂ ਤਖ਼ਤ-ਨਸ਼ੀਂ ਪਰ,
ਅਪਨਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇਤਾ ਹੈ।
ਰਫ਼ਤਾ ਰਫ਼ਤਾ ਹਰ ਹਾਕਮ ਕੋ
ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਬਨਾ ਦੇਤਾ ਹੈ।

ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ 'ਤਖਤਿ ਬਹੈ ਤਖਤੈ ਕੀ ਲਾਇਕ' ਆਖਦਿਆਂ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮ 'ਰਾਜੇ ਚੁਲੀ ਨਿਆਉਂ ਕੀਂ' ਵਾਲਾ ਅਸੂਲ ਸਦੈਵ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਰਾਜ-ਮਦੁ ਵਿਚ ਚੂਰ ਹੋ ਕੇ, ਪਰਜਾ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਸ਼ੀਂਹ' ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ 'ਕੁੱਤੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਦੁਰਕਾਰਿਆ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਇੱਕ ਖ਼ਤ-ਵਿਛੜੀ ਡਾਇਨਾ ਵਰਗੀ ਮੇਰੀ ਸਾਥਣ ਦੇ ਨਾਂ!

ਗੁਰਮੇਲ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਸਰੀ, ਬੀ.ਸੀ.*

ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਦੀਏ ਭੈਣੇ! ਤੈਨੂੰ ਰੀੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਰਗਾ ਪਿਆਰ!!

ਅੜੀਏ! ਬੇਸ਼ੱਕ, ਤੂੰ ਨਜਰਾਂ ਤੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਏਂ ਪਰ ਤੇਰਾ ਪਿਆਰ ਅਜੇ ਵੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਦੇਖ ਲੈ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਕਦੇ ਯਾਰ ਨਿਮਾਣੇ ਦਾ ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ।

ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਚਾਚੇ-ਤਾਏ ਹੀ ਚੰਗੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਭਾਵੇਂ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਤਿਉੜੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸਲੇਟ ਤੇ ਘੂਰੀਆਂ ਵੱਟ ਕੇ ਲਿਖੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਈ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੇ ਨੇ! ਦਰਾਂ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠੇ ਇੰਜ ਲੱਗਦੇ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਰੋਟੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਖਾਤਿਰ ਬਿੱਲੀਆਂ ਲੜ ਕੇ ਹਟੀਆਂ ਹੋਣ, ਇੱਕ ਮੁੱਛਾਂ ਚਾੜ ਕੇ ਝੀਂਡੇ ਵਾਂਗੂੰ ਲਗਦੈ, ਦੂਜਾ ਮੱਕੜ ਵਾਂਗੂੰ! ਬਿੱਲੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਜੀਭ ਫੇਰ ਫੇਰ ਕੇ ਲਾਲ ਕੀਤੇ ਬੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਏਦਾਂ ਜਾਪਦੈ ਜਿਵੇਂ ਕੜਾਹ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਨਰਮ ਕੀਤੇ ਬੁੱਲ ਅਲੜ੍ਹ ਕੁੜੀ ਦੇ ਬੁੱਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮੁਲਾਇਮ ਹੋਣ! ਉਂਜ ਬਿੱਲੀਆਂ ਤੇ ਮੱਕੜ-ਝੀਂਡੇ ਵਿਚ ਬਾਹਲਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਉਹ ਰੋਟੀ ਪਿੱਛੇ ਲੜਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਇਹ ਗੋਲਕ ਪਿੱਛੇ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੌਣ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਵੇ? ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੰਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਟ ਲਟ ਕਰ ਕੇ ਮੱਚਦੀ ਪਈ ਐ! ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਿਸ਼ਾਲ ਵਰਗੀ ਪੂਛ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਖੈਰ-ਖੁਆਹ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਲਿਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ ਰਹੇ ਨੇ!

ਵੈਸੇ, ਬਿੱਲੀਆਂ ਤੋਂ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਐ! ਮੇਰੇ ਤਾਏ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਮੰਜਾ ਡਾਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਓਹਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੁੱਧ ਰੱਖਣ ਆਈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰ'ਗੀ ਕਿ ਉਠ ਕੇ ਪੀ ਲਵੀਂ, ਅਜੇ ਗਰਮ ਐ! ਅੱਗੋਂ ਤਾਏ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਕਹਿੰਦਾ, ਜੇ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਪਿਆ ਜਾਵੀਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਰਾਤ ਸਾਡੀ ਭਰਜਾਈ ਦੀ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ ਜਾਂ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਨਿਆਣੇ ਨਾ ਸੁੱਤੇ! ਭਰਜਾਈ ਨੇ ਜਗਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ ਹੀ ਨਾ ਪਰ ਮਹੰਤ ਧੁੰਮੇ ਵਰਗੇ ਬਾਘੜ ਬਿੱਲੇ ਨੇ ਗੜਵੀ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਪਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਆਦ-ਸੁਆਦ 'ਚ ਸਾਰਾ ਦੁੱਧ ਤਾਂ ਪੀ ਗਿਆ ਪਰ ਵਿਚ ਸਿਰ ਫਸਾ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਬਿੱਲਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਧਮਾਲਾਂ ਪਾਈ ਫਿਰੇ! ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਘੜਿਆਲ ਖੜਕਦੇ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਏ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ ਗਈ। ਉਹਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਪਰੈਣੀ ਆ ਗਈ, ਕਾਲੇ ਬਿੱਲੇ ਦੀ ਆਕੜੀ ਪੂਛ ਥੱਲੇ 'ਡੂ ਨਾਟ ਐਂਟਰ' ਦੇ ਸਾਇਨ ਵਰਗਾ ਥਾਂ ਨਜਰ ਆ ਗਿਆ। ਬੱਸ ਉਹ ਓਥੇ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਲਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

...ਤੇ ਬਾਘੜ ਬਿੱਲਾ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਗੜਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵੇਹੜੇ ਵਿਚ ਟਪੂਸੀਆਂ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਧੁੰਮੇ ਹੋਣੀ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ! ਉਹੀ ਵਿਹੜਾ, ਉਹੀ ਟਪੂਸੀਆਂ! ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਹੀ ਹੈ-ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਦੋ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ! ਕਿਉਂਕਿ ਮੂਹਰਲੀਆਂ ਦੋ ਲੱਤਾਂ ਤਾਂ ਗੜਵੀ ਦੇ ਗਲ 'ਚ ਫਸੀਆਂ

ਬਾਦਲਕੇ ਚਾੜ੍ਹ ਰਹੇ ਨੇ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਚੰਦ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੰਢੇ-ਵਰਤੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਚਰਵੰਜਾ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਹਾਰ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਚੋਣ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਲਗਾਤਾਰ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਦੋ ਹਲਕਿਆਂ-ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵਕਤ ਵੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਂਜ ਦੋ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਇਹ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਹਾਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਖ਼ਤਰਾ ਹੁਣ ਵੀ ਭਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਲੰਬੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਹਲਕੇ ਵਜੋਂ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੇ ਮੁੜ-ਮੁੜ 'ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ' ਇਸੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਮੋਰਾਰਜੀ ਡਿਸਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਰ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਪੱਧਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਪੱਧਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਜਾਪਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹਲਕੀ ਗੱਲ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਤਾੜੀਆਂ ਮਰਵਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੂੰ 'ਗਾਂ ਵਾਂਗ ਭੂਤਰੀ ਫਿਰਦੀ' ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਕੋ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਦੋ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਗੱਲ ਆਖ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਤੀਜਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਉਹ 'ਪੁੱਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਪਿਆਰਾ' ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਚਲਿੱਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਖ਼ਾਤੇ ਵਿਚ ਗਿਣੀ ਜਾਣ ਜੋਗੀ ਇਕ ਮੱਦ ਉਹ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਜੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੱਧ ਢਾਹ ਲਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵੀ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ

ਇਹ ਅਜੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੱਧ ਢਾਹ ਲਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵੀ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਚਾਰ ਫ਼ੀਸਦ ਵੀ ਟੁੱਟ ਕੇ ਜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਖ਼ੇਮੇ ਵੱਲ ਚਲੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਧਰੋਂ ਚਾਰ ਘੱਟ ਕੇ ਓਧਰ ਚਾਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੱਠ ਫ਼ੀਸਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਕਤ ਇਹ ਫ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਫ਼ੀਸਦ ਵੋਟ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਟੁੱਟਣੀ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਾਤੇ ਨਾ ਪੈ ਕੇ ਕਿਸੇ 'ਤੀਜੀ ਧਿਰ' ਦੇ ਛਾਬੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਵੱਧ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣ, ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਿੱਤ ਦੀ ਉਨਾਹਠ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਹੱਦ ਟੱਪਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਚਾਰ ਫ਼ੀਸਦ ਵੀ ਟੁੱਟ ਕੇ ਜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਖ਼ੇਮੇ ਵੱਲ ਚਲੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਧਰੋਂ ਚਾਰ ਘੱਟ ਕੇ ਓਧਰ ਚਾਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੱਠ ਫ਼ੀਸਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਕਤ ਇਹ ਫ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਫ਼ੀਸਦ ਵੋਟ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਟੁੱਟਣੀ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਾਤੇ ਨਾ ਪੈ ਕੇ ਕਿਸੇ 'ਤੀਜੀ ਧਿਰ' ਦੇ ਛਾਬੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਵੱਧ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣ, ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਿੱਤ ਦੀ ਉਨਾਹਠ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਹੱਦ ਟੱਪਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਚੌਥੀ ਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਟੱਕਰ ਤਾਂ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਰਹਿਣੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੌਲਣਾ ਨਹੀਂ। ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਵੇ; ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਐਨ ਇਹੋ ਗੱਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਗਏ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਕਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸਵਾ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵਾਲੀ ਕੁਰਸੀ ਮੱਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ।

ਬਾਬੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ 'ਕੱਲ੍ਹ ਨਾਮ ਕਾਲ ਦਾ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡੋਬ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਫ਼ਰਜ਼ੰਦ ਦੇ ਕਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਹੋਰ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੱਟੀ ਹੋਈ ਭੱਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਦੀ ਇਕੋ ਰੰਗੀਨ ਸ਼ਾਮ ਨੇ ਧੁਆਂਖ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ-ਮਹਿਲ ਅੰਦਰ ਕਿੱਦਾਂ ਦੇ 'ਦਰਬਾਰੀ' ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਕੀ ਚੰਦ ਚਾੜ੍ਹ ਦੇਣਗੇ!

ਰਹੀ ਗੱਲ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ 'ਪਿੰਡ' ਦੀ ਹਾਲੇ ਮੋੜ੍ਹੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗੱਡੀ, ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਹੁਣੇ ਕਿਆਫ਼ੇ ਲਾਉਣੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੋੜਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਡੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਸੰਤ ਦਾ ਹੁਣ ਖ਼ਾਸ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦਿਨ ਦਸ ਨਾ ਲੰਘੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਜਾ ਬੱਝਾ ਸੀ। ਇੱਦਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸੱਜਣ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਈ ਪੱਤਣਾਂ ਦੇ ਤਾਰੂ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡਣਾ ਹੋਇਆ, ਅਗਲਾ ਅੱਡਾ ਆਉਂਦਾ ਵੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗੇ। ਇੱਦਾਂ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕੀ ਬਣੇਗਾ?

ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਵਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨਾਲਾਇਕ ਬੰਦੇ ਵੱਲੋਂ ਖਾਦ ਦਾ ਛੱਟਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਕਾਲੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਪੀਲੀ ਰਹਿ ਗਈ ਫ਼ਸਲ ਵਰਗਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪ-ਮੁਹਾਣ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਲਕੇ ਹੋਰ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲੇ ਤਕ ਝੰਡਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਪਰ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਜਿਸ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ' ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ 'ਆਧੀ' ਬਣ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮਾਘੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਰੋਕਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਿੰਨੀ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ-ਤਿੰਨ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਾ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਸਵਾ ਲੱਖ' ਫ਼ੌਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜੇ ਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਰੂਰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਉਤੇ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਹੰਢੇ ਹੋਏ ਆਗੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ 'ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਜੰਮੇ ਜਵਾਕ' (ਕੁਝ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਹਨ) ਪਿੱਛੇ ਇੰਨੇ ਲੋਕ ਕਿਉਂ ਆ ਗਏ? ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਏ ਜਾਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਕਈ ਉਹ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਏ ਪਏ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਏਗੀ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੀਟ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਤੀ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹਾਰੀ ਸੀ। ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿੱਦਾਂ ਹਾਰੀ ਸੀ, ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੇ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਉਤੇ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਸਫ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਚਾਲੀ-ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਲਾ ਚੁੱਕੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਏਗੀ। ਜਿਹੜੇ ਜਥੇਦਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਚੁੱਪ ਹਨ, ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੌਕਾ, ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਕੁਰਸੀਆਂ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਟੋਲਾ ਖ਼ੁਦ ਦੇਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਤਾਅ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਟੋਲਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਖੀ ਸੰਭਾਲਣ ਜੋਗੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਾਬਕਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲਿਆ। ਹਾਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡਣੀ ਪੈ ਗਈ? ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਦਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਊ ਬੰਦਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਭੜਥੂ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਵੀ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਫਲਾਣਾ ਵੀ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਖੋਰਾ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਸੁਣੀਂਦਾ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਤਕ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਚਾਰ ਅਕਾਲੀ ਹੋਰ ਛੱਡ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤੇਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਤੇਤੀ ਮੰਗਾਂਗੇ ਪਰ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਕੁੱਲਾ ਝੁਲਸਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸੋਚੀਂ ਪਏ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੱਸਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਦਲਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਗਨ ਪੁਆਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਫਿਰ ਪਾਰਟੀ ਕਿਵੇਂ ਬਚੇਗੀ ਤੇ ਗਠਜੋੜ ਕਿਵੇਂ ਬਚੇਗਾ?

ਓਧਰ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਰੋਣਾ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੁੱਛ ਫੁੱਟਣ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਨੇੜ ਸੀ। ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ ਵਾਂਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌੜਾ ਬਿਆਨ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰਦੇਵ ਬਾਦਲ ਦਾ ਇਕ ਪੁ

ਵਿਵਾਦ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਜੰਤਰੀ ਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ 365 ਦਿਨ, 5 ਘੰਟੇ, 48 ਮਿੰਟ ਅਤੇ 45.5 ਸੈਕਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਈਏ 365 ਦਿਨ ਅਤੇ ਉੱਕੇ-ਪੁੱਕੇ 6 ਘੰਟੇ। ਇਹ ਹੈ ਪੂਰਾ ਇਕ ਸਾਲ। ਉਪਰਲੇ 6 ਘੰਟੇ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਕੱਢਣ ਲਈ 4 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕੁਲ 24 ਘੰਟੇ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੀਪ ਦਾ ਸਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। 12-13 ਮਿੰਟਾਂ ਦਾ ਜੋ ਫ਼ਰਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ 400 ਨਾਲ ਤਕਸੀਮ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ 1700, 1800, 1900 ਅਤੇ 2100 ਆਦਿ ਦੀ ਫਰਵਰੀ 29 ਦਿਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ 28 ਦਿਨ ਦੀ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗੱਲ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਐਨੀ ਸੋਝੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਹੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਰੱਖਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁੰਨਿਆ ਤੋਂ ਪੁੰਨਿਆ ਤੱਕ ਜਾਂ ਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਮੱਸਿਆ ਤੱਕ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਅਤੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਾਲ। ਇੰਜ ਚੰਦਰਮਾ ਮੁਤਾਬਕ 354 ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ 2011 ਵਿਚ 4 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਮੱਸਿਆ, ਫਿਰ 2/3 ਫਰਵਰੀ, 4 ਮਾਰਚ, 3 ਅਪਰੈਲ, 3 ਮਈ, 1 ਜੂਨ, 1 ਜੁਲਾਈ, 30 ਜੁਲਾਈ, 29 ਅਗਸਤ, 27 ਸਤੰਬਰ, 26 ਅਕਤੂਬਰ, 25 ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ ਅਖ਼ੀਰ 24 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ, 354 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੂਰਾ ਇਕ ਸਾਲ। ਇਹ ਚੰਦਰ ਸਾਲ, ਸੂਰਜੀ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 11 ਦਿਨ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸੀ ਕੈਲੰਡਰ ਚੰਦਰ ਸਾਲ 'ਤੇ ਹੀ ਆਧਾਰਤ ਹਨ। ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 354 ਦਿਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ 365.25 ਦਿਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣੀਆਂ ਜਹਾਲਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਦੇਸੀ ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਹ 11 ਦਿਨ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਕੱਢਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਧੂ ਤੇਰ੍ਹਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁਭ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ-ਅਖੇ ਤਾਰਾ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਰ ਤਿੰਨ-ਕੁ ਹਫ਼ਤੇ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਕਦੇ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਫ਼ਤੇ, ਕਦੇ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਵਧਦਾ-ਵਧਦਾ 4 ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2009 ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ 17 ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ 2020 ਵਿਚ 14 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿੱਧਾ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਫ਼ਰਕ। ਇਸ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿੰਨੀ ਗ਼ੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਨਿਵਾਸੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਗਹਿਨ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੋਲ-ਘਚੋਲੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 1469 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2000 ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਪੰਨਾ ਫਰੋਲ ਕੇ ਸਹੀ ਮਿਤੀਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਸਹੀ ਈਸਵੀ ਸੰਮਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਲੱਭੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਲੰਡਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ/ਬਾਰ੍ਹਮਾਹ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਾਲੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੇ ਵੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਪਾਤਾਲਾ ਪਾਤਾਲ ਲੱਖ ਆਗਾਸਾ ਆਗਾਸ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ। ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਰਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਸਾਂਝੇ ਈਸਵੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੂਰਜੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਸੌਖਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਚੇਤ, ਵਿਸਾਖ, ਜੇਠ, ਹਾੜ੍ਹ ਤੇ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ 31 ਦਿਨ ਦੇ; ਭਾਦੋਂ, ਅੱਸੂ, ਕੱਤਕ, ਮੱਘਰ, ਪੋਹ, ਮਾਘ ਤੇ ਫੱਗਣ ਦੇ 30

ਦਿਨ ਅਤੇ ਲੀਪ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਫੱਗਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ 31 ਦਿਨ ਦਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਚੇਤ-ਵਿਸਾਖ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ 14 ਮਾਰਚ/ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ, ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਦੀ 15 ਮਈ/ਜੂਨ ਨੂੰ, ਸਾਵਣ-ਭਾਦੋਂ ਦੀ 16 ਜੁਲਾਈ/ਅਗਸਤ ਨੂੰ, ਅੱਸੂ-ਕੱਤਕ ਦੀ 15 ਸਤੰਬਰ /ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ, ਮੱਘਰ-ਪੋਹ ਦੀ 14 ਨਵੰਬਰ/ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ, ਮਾਘ 13 ਜਨਵਰੀ ਅਤੇ ਫੱਗਣ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ 12 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਐਨਾ ਸੌਖਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਯਾਦ ਰੱਖ ਸਕਣ ਅਤੇ ਅਪਨਾ ਸਕਣ। ਹੁਣ ਮਸਲਾ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਦੀਵਾਲੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੀਵਾਲੀ ਅਗਾਂਹ-ਪਿਛਾਂਹ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਇਸ ਦਿਨ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 2020 ਤੱਕ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਾਸਤੇ ਹੋਲਾ-ਮਹੱਲਾ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹੋਲੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੁੰਨਿਆ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਐਕਸੈਪਸ਼ਨ ਪਰੂਵਜ਼ ਦਾ ਰੂਲ" ਭਾਵ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ੁੱਕਰ/ਵੀਨਸ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਠੋਸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਪਾਰਾ ਧਾਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਤਰਲ ਹੈ। ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਚਾਨਣ ਫੈਲਣ ਨਾਲ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਆਵੇਗੀ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਤਿਉਹਾਰ ਅਸਲੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਆਪਣੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ 1994 ਵਿਚ 1469 ਤੋਂ 2000 ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ 500 ਸਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਜੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਈਸਵੀ ਸੰਮਤ, ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ, ਸੂਰਜੀ ਤੇ ਚੰਦਰ ਸਾਲ ਅਤੇ ਹਿਜਰੀ ਸੰਮਤ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖ਼ਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬੇਮਿਸਾਲ ਉਪਯੋਗੀ ਸੰਦ ਨਾਲ ਤਾਰੀਖ਼ਾਂ ਇਕ ਸੰਮਤ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਵਿਚ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਅਸਲ ਤਾਰੀਖ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸੈਮੀਨਾਰ, ਬੈਠਕਾਂ, ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਬੜੇ ਜ਼ੋਰਾਂ-ਸ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਸਾਲ ਘੋਖਿਆ-ਪਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਖਾ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਐਲਾਨ ਕੇ ਇਸ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 2003 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਇਹ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਲੂੰਧਰੇ ਗਏ। ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਹਨ, ਨਾ ਭੂਗੋਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖ਼ਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਖ਼ਾਹ-ਮਖ਼ਾਹ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਲੋੜ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਸੀ। ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਸਾਂਝਾ ਨਵਾਂ ਸਿੱਕਾ 'ਯੂਰੋ' ਚੱਲਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲੀਆਂ-ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਜਮੇ ਲਾ ਕੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਗਰੁਪਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਰੋਚਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਕਰੰਸੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜੇ ਢਾਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ 500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਪਰਨਿਕਸ ਨੇ ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਕੇ ਦੱਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੂਰਜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੈਲੀਲਿਓ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੇ ਚਰਚ ਤੋਂ ਕੁੱਟ ਖਾਣੀ ਪਈ। ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਚਰਚ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਪਿਆ ਕਿ ਧਰਤੀ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਵੇਲੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਹੂ-ਕੇਤੂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਮਹਿਜ਼ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀ 'ਤੇ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਭਰਮ ਵਿਚ ਪਏ ਰਹਿਣਾ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?

ਸਭ ਕੁੱਝ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੋਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਡੈਸੀਮਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕੇ ਜੋ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਸਦਾ ਉਸ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਰਹੇਗਾ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵੀ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਮੀਲਾਂ, ਫਰਲਾਂਗਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਕ ਪੌਂਡ ਸਟਰਲਿੰਗ ਦੇ 240 ਦੀ ਬਜਾਏ 100 ਪੈਸੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਡਾਲਰ ਦੇ 100 ਸੈਂਟ। ਆਨੇ, ਟਕੇ, ਪਾਈਆ, ਸੇਰ, ਛਟਾਂਕਾਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਫਾਰਨਹਾਈਟ ਦੀ ਥਾਂ ਸੈਲਸੀਅਸ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੁਦੀਆਂ-ਵਦੀਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਅਤੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦਸਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਆਗਮਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ। ਕੌਮਾਤਰੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਜੇ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਲ 354 ਦਿਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਉਕਾ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਕੈਲੰਡਰ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਸੜਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤੁਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੰਭੀਰਤਾ, ਸੰਜੀਦਗੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋ ਗਈ, ਸੋ ਹੋ ਗਈ। ਅਜੇ ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਬੇਰਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਿਆ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

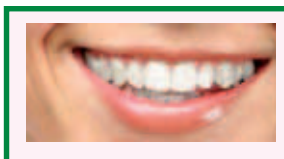

ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ
ਸਿੱਧੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 630-479-0031

- ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਨਹੀਂ? ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। 20-40% ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ Invisialign (Clear Braces) ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਮੁਫਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਓ।
- ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਖ਼ੂਨ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਤੇ ਚਮਕਦੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ

Fillings, Dentures, Crowns, Bridge, Veneers, Extractions, Cleaning,

Dr. Harjinder Khaira DMD & Associates

Lakestreet Dental
490 W. Lake Street, Suite 107 Roselle, IL 60172
630-894-8008

Lakeland Dental
115 E. State Rd., Island Lake, IL 60042
847-526-1920

FARMERS INSURANCE GROUP — Symbol of Superior Service
FARMERS

2681 Loon Ln, Okemos, MI 48864

"Call for a review of any of your insurance policies or to get a quote"
Totally Free and No Obligation to buy from us!!

*Auto *Home *Business *Workers Compensation

ਆਟੋ, ਘਰ ਅਤੇ ਬਿਜਨਸ ਦੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਵਰੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾਓ

Gurjinder Singh Dimple
Insurance Agent
License # 537993

Ph:517-499-4883
Fax:517-993-5755
e-mail: gurjindersingh@att.net.

*Call us to know about special discounts for nurses, teachers, engineers, pharmacists, doctors and more professionals to get low prices.**

*"Discounts apply to selected property and casualty coverages, perils, and policy types only and may vary by state and eligibility. To the extent permitted by law, applicants are individually underwritten; not all applicants may qualify."

ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਿਕ TO CELEBRATE ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਿਕ

VAISAKHI

PUNJABI CULTURAL SOCIETY

of Chicago

Proudly presents most popular show in Chicagoland since last two decades

RANGLA PUNJAB 2011

on

SATURDAY, APRIL 23, 2011

7:00 p.m. sharp

COPERNICUS THEATER

(FORMERLY GATEWAY THEATER)

5216 W. Lawrence Ave., Chicago, IL.

ENJOY A COLORFUL, CULTURAL & FAMILY STYLE EVENING FULL OF EXCITEMENT

ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ

Bhangra, Gidha, Dances, Skits, Songs, Bolian, Live Music, Dhol, Variety Items

Admission Donation: $15, $25, $50, $100, VIP.

(Dinner included w/$100/VIP tickets with reserved seats), Children under 10 yr.-Free

Sponsors are encouraged, will be appropriately recognized at the show. Advance purchase is encouraged, Purchase your tickets ASAP, Make your check payable to P.C.S. Chicago.

For further information please contact:

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਭਾ (847) 359-5PCS

PUNJABI CULTURAL SOCIETY

of Chicago

P. O. BOX 1244, PALATINE, IL. 60078 : Fax: 847-359-1107, E-mail info@PCSChicago.org

www.PCSChicago.org

PCS IS A NOT FOR PROFIT ORGANIZATION PROMOTING PUNJABI CULTURE, LANGUAGE, SPORTS & PERFORMING ARTS.

ਮਹਿਜ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਰਪਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ !

ਮੁਲਾਕਾਤ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੀ ਕਿਤਾਬ ਸੈਲਿਸਟ੍ਰੀਅਲ ਗ੍ਰੇਸ ਦੇ ਲੇਖਕ ਸ. ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਪੇਸ਼ ਹਨ ਉਸ ਚਰਚਾ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਅੰਸ਼:

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹੋਗੇ?

ਜਵਾਬ: ਕਿਰਪਾਨ ਦਾ ਕਕਾਰ ਵਜੋਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਕਾਰ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਹਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਝੰਡਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਿਸੇ ਰੰਗਦਾਰ ਕੱਪੜੇ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਰਪਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਸਮਝਣਾ ਉਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਰਪਾਨ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਆਨ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸ਼ਸਤਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਨੂੰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਿਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਭੇਟਾਵਾਂ ਵਿਚ ਫੇਰ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਵਰਤਦੇ।

ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਸਦਾ ਇਹ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਹਾਏ, ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੇ ਬੋਲ ਬਾਲੇ।" ਸਹਾਇਤਾ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਹਨ, "ਕਿਰਪਾਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਅਧਿਆਤਮਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਵੀ।" ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ, "ਕਿਰਪਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਅਗਿਆਨ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਨਾਲ ਹੈ।" ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲਈ ਕਿਰਪਾਨ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਹੈ, ਅਗਿਆਨ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਸੁਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਜੁਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਸਕਣ ਲਈ ਝੰਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅਤੇ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਠੀਕ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣ।

ਅਕਸਰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਹੁਣ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ? ਹੁਣ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜਦੇ ਹਨੇ?

ਜਵਾਬ: ਗੁਰੂ ਦੇ ਤੋਹਫੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮੌਕੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਣ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੁਰਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਭਟਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਗਿਆਨ, ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰ ਸਦੀਵੀ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਗ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਦੀ ਇਹ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਖਤਮ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ? ਸਮਾਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰਤ ਦੀਆਂ ਗਿਰਾਵਟਾਂ ਵਲੋਂ ਮੋੜਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਤੇ ਸ਼ੰਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਉਤਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਕਿਰਪਾਨਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਸਾਧਾਰਨ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਾ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੋਚਿਆ। ਕਿਰਪਾਨ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਹੱਦ ਜਾਂ ਸੀਮਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਹੱਦ ਜਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਛੋਟਾਪਨ ਅਤੇ ਸੌੜੀ ਸੋਚ ਛਿਪੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਕਾਰ ਸਾਰੇ ਸਮਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋੜਨਾ।

ਫਿਰ ਇਸ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਰਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਉਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਸੁੰਗੜ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾ ਕੋਈ ਵਕਾਲਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅੱਜ ਦੇ ਕੁਝ ਸੂਝਵਾਨ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਹੋਣ, ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਜਾਂ ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਰੂਹ ਵਿਛਦੀ ਸੀ, ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਬਚਦਾ ਕੀ ਹੈ? ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵੀ ਆਮ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਕਿਰਪਾਨ ਕੋਈ ਖੇਡਣ ਦੀ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਗਲੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਲਾਕਿਟ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਏ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਅੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਜਗਤ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸਾਡੇ ਕਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਦੂਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਉਸ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਦੀ ਜੋ ਸ਼ਰਧਾ ਕਿਰਪਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ ਉਹ ਦੂਸਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਸਲਾਹ?

ਜਵਾਬ: ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਦਾ ਜੋ ਪ੍ਰਯੋਗ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬੰਦੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹੀ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਨਾਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਧਿਆਉਣ ਵਾਲੇ, ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੇਤੀ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਸਭ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕੀ ਕਿਰਪਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਵਾਂਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਵਲ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਿਰਪਾਨ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਸਕੇ।

-ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ

ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ

ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਲਿਖਦਾਂ ਏ ਲੇਖ ਵੇ ਧੀਆਂ ਦੇ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ:916-273-2856
www.boparaikalan.com

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਇਕ ਮਿੱਲ ਵਿਚ ਚੰਨੂ ਨਾਂ ਦਾ ਆਦਮੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਚੰਨੂ ਨੂੰ ਮਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕੁਆਰਟਰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੰਨੂ, ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਬੇਟੇ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੇਟੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਚੰਨੂ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿੱਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਚੰਨੂ ਆਪ ਬੇਸ਼ੱਕ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚ ਵਿਦਿਆ ਦਿਵਾ ਕੇ ਚੰਗੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਿਹਨਤ-ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਚੰਨੂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਦੋਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਵੱਡਾ ਬੇਟਾ ਦੀਪਕ ਹੁਣ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਾਹੌਲ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਬੂਹੇ ਤੋਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਕਾਲਜ ਗਿਆ ਵਾਪਸ ਮੁੜਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਦਿਨ, ਦੋ ਦਿਨ, ਤੇ ਹੁਣ ਸਾਲ ਬੀਤੇ ਗਏ। ਦੀਪਕ ਦਾ ਕੋਈ ਥਹੁ-ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦੀਪਕ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਜਿਥੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਐਕਟਰ ਦੀ ਕਾਰ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਪਿਆਂ, ਭੈਣਾਂ, ਭਾਈਆਂ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਇਆ ਕਿ ਦੀਪਕ ਵਾਪਿਸ ਮਿਲ ਗਿਆ ਪਰ ਦੀਪਕ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਹਿ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ।

ਫਿਰ ਚੰਨੂ ਦੀ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਬੇਟੀ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੀ। ਚੰਨੂ ਨੇ ਡਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਸ਼ੀਤਲ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਚੰਨੂ ਡਰਦਾ, ਕਿਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੀਪਕ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕ ਲਵੇ। ਸ਼ੀਤਲ ਲਈ ਵਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾਜ ਲਈ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਿੱਤ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਚੰਨੂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੰਨਿਆ ਦਾ ਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਗ਼ਰੀਬ ਕੋਲ ਹੋਰ ਦੇਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ੀਤਲ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਦਾਜ ਵਾਲਾ ਦੈਂਤ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਜੋ ਹੁਣ ਸ਼ੀਤਲ ਨੂੰ ਨੋਚ-ਨੋਚ ਕੇ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ, ਸ਼ੀਤਲ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਧੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਅਤਿ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ੀਤਲ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੰਨੂ ਘਰ ਆ ਗਈ।

ਚੰਨੂ ਦਾ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲਾ ਬੇਟਾ ਸੁਭਾਸ਼ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਹਾਰੇ ਮੁੰਬਈ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਚੰਨੂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਕੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨੇ ਵੇਖਦਾ ਸੀ ਪਰ ਔਲਾਦ ਨੇ ਉਹਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਚਿੰਤਾ ਚਿਖ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚਿਖ਼ਾ 'ਤੇ ਮਰ ਕੇ ਮਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਚਿੰਤਾ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਚੰਨੂ ਨੇ ਵੀ ਹੁਣ ਖੂੰਡੀ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਸਨ, ਪਰ ਤੱਤੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਬਚਾ ਕੇ ਬੰਦਾ ਲੱਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਪੀਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਭਾਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਦੀਪਕ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬੇਫ਼ਿਕਰੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਦੀਪਕ ਨੇ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲਵ-ਮੈਰਿਜ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਹਨ।

ਚੰਨੂ ਨੇ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਬੇਟੀ ਸੋਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਈ ਲੱਭਿਆ ਤਾਂ ਸੋਨੇ ਵਰਗਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਪਿੱਤਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਚੰਨੂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੱਲ੍ਹਮ ਨਾ ਲਾਈ। ਜੋ ਵੀ ਮਿਲਿਆ, ਲੂਣ ਛਿੜਕਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਮਿਲਿਆ। ਜਿਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੋਨੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਜਵਾਈ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਵੀ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਚੰਨੂ ਦੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਧੀ ਕੱਖੋਂ ਹੌਲੀ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਸੋਨੀ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਜੂਏ ਵਿਚ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚ ਸੁੱਟਿਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਰੱਬ ਵੀ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਮਗਰ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋਨੀ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ। ਅਜੇ ਸਹੁਰੀਂ ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ ਸਨ ਕਿ ਦੋ ਜੌੜੀਆਂ ਧੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜੁਆਰੀ ਪਤੀ ਨੇ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੋਨੀ ਨ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਹੋਂਦ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਹੋਂਦ ਦੀ ਗੱਲ ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਇਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਪਹਿਲੀ ਗੁਰੂ ਜੋਤਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਸਵੀਂ ਸਰੀਰਕ ਗੁਰੂ ਜੋਤਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇਲਹਾਮ ਗੁਰੂ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੁਗਤਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਹੈ, "ਜੋਤਿ ਓਹਾ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ ਸਹਿ

ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ

ਕਾਇਆ ਫੇਰਿ ਪਲਟੀਐ।"

ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿਰ ਮੁੰਡਵਾ ਕੇ ਘੋਨ-ਮੋਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਸੰਨਿਆਸੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਯੋਗ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਰਤ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਜੈਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਹੈ, ਕੋਈ ਤੁਰਕ, ਕੋਈ ਸ਼ੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਕੋਈ ਸੁੰਨੀ ਹੈ ਪਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭੇਖਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਾਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਹਿਚਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਰਣ-ਕਰਾਵਣਹਾਰ ਇੱਕੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਭਰਮ-ਮੂਲਕ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸ ਇੱਕ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਵਿਚ ਉਸ ਇੱਕ ਦੀ ਜੋਤਿ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮੰਦਿਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਾਨਸ ਇੱਕ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਵ, ਦੈਤ, ਜੱਛ, ਗੰਧਰਵ, ਤੁਰਕ, ਹਿੰਦੂ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਾਤ ਹਨ ਪਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਭੇਦ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨੈਣ ਨਕਸ਼, ਸਰੀਰਕ ਬਣਾਵਟ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇੱਕ ਹੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਮਿੱਟੀ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਅਗਨੀ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਸਭ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਕਰਤਾਰੀ ਜੋਤਿ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਣ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਵਿਚ ਉਸ ਇੱਕ (ਰੱਬੀ ਜੋਤ) ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਅੱਗ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਣਕੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਉਠ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਇੱਕੋ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾ ਧੂੜ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਣ ਉਡਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਭਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਸੇ ਧੂੜ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਹੀ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਜੋ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਸੂਖਮ ਸੱਤਾ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਹੋਂਦ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਦੂਸਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਹਿਰਦ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ। ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮਲ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਅਸਲ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਉਮਾਹਾ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸਹੀ ਸਪਿਰਿਟ, ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹਿੰਦੂ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲੀ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਢਾਲਣ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਮਿਕ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ,

"ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਕਹਾਵਣ ਮੁਸਕਲੁ
ਜਾ ਹੋਏ ਤਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਕਹਾਵੈ॥
ਅਵਲਿ ਅਉਲਿ ਦੀਨੁ ਕਰਿ ਮਿਠਾ
ਮਸਕਲਮਾਨਾ ਮਾਲੁ ਮੁਸਾਵੈ॥"

ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਅਸਲੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 'ਬ੍ਰਹਮੁ ਬਿੰਦੇ ਸੁ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਹੋਈ।' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਅਸਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ, "ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕੋ ਬਣਿ ਆਈ॥" ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ, "ਸਗਲ ਬਨਸਪਤਿ ਮਹਿ ਬੈਸੰਤਰੁ ਸਗਲ ਦੂਧ ਮਹਿ ਘੀਆ॥ ਊਚ ਨੀਚ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਣੀ ਘਟਿ ਘਟਿ ਮਾਧੋ ਜੀਆ" ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਵਿਆਪਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਲਹਾਮ (ਬਾਣੀ) ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਹੋਂਦ ਲਈ ਜੋ ਮਾਡਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚ ਸਦ-ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਪਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਮਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਮਹਿਜ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਖੱਪਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਮਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ (ਥਿਆਲੋਜੀ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਨ ਕੋ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਮਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤੜਪ ਰਹੇ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਦਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੇ ਸਮੇਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰਬਾਬ ਮਰਦਾਨਾ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਮਜ਼ਹਬ ਪੱਖੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਾਹਰੋਂ ਠੋਸਿਆ ਹੋਇਆ ਧਰਮ ਸੀ, ਜੋ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਆਇਆ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਰਦਾਨਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸ ਕੋਟੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੀਵੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹ ਜਾਤ ਦਾ ਮਰਾਸੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰੱਬੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੇ ਰੱਬੀ ਨੂਰ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਬਾਣੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਰਬਾਬ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਅਧਿਆਤਮਕ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹੰਢਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਗਏ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ। ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, "ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ।"

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਮੁਲਮਾਨ ਫ਼ਕੀਰ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਪਾਸੋਂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਰਖਵਾਈ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵੀ ਹਰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਤੋਂ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਹਿਚਾਰ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਫੱਟੜ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਜਲ ਛਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਦਾ ਉਤਰ ਸੀ, 'ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ', ਅਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਇਹ ਉਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਹੋਂਦ ਦਾ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਮਾਡਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ:

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਮਾਡਲ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਹੋਂਦ ਵਿਚ ਜਿਉਣ ਲਈ ਧਰਮ ਦੇ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰੱਬੀ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਵਿਆਪਤ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਮਝ ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਿਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਇਆਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਸੰਗਤ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਸਾ ਹੈ,

'ਸਤਸੰਗਤਿ ਕੈਸੀ ਜਾਣੀਐ॥
ਜਿਥੈ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀਐ॥
ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਨਾਨਕ
ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਬੁਝਾਇ ਜੀਉ॥'

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਕਠਿਨ ਤਪ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਦਾਚਾਰਕ ਗੁਣ-ਸਤਿ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਦਇਆ ਆਦਿ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਗੁਣ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਸਾਧਨ ਸੰਗਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਧਰਮਸਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਬਾਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮੰਜੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਰਾਮਦਾਸ ਚੱਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਇਥੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਈ-ਭਾਈ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਧਰਮ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਰੰਗ, ਨਸਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਸਰੋਕਾਰ ਲੰਗਰ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਗਤ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਭੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਕੀਰਤਨ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਅਤੇ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੇਟ ਦੀ ਭੁੱਖ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛੱਕ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭੁਖਿਆਂ ਭਗਤੀ ਦਾ ਹੋ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ, 'ਭੂਖੇ ਭਗਤਿ ਨ ਕੀਜੈ।'

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਆ ਕੇ ਵਸਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਲਵੰਡ ਅਤੇ ਸਤੈ ਡੂਮ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਲੰਗਰ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ (ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ) ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਹਲੇ ਪੰਗਤਿ ਪਾਛੇ ਸੰਗਤਿ।' ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਹਰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ-ਬੜੇ, ਉਚ-ਨੀਚ, ਰਾਜਾ-ਰੰਕ, ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਥੇ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਮਾਡਲ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਸਰੋਕਾਰ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ, 'ਗਿਆਨ ਵਿਹੂਣਾ ਗਾਵੈ ਗੀਤ॥ ਭੁਖੇ ਮੁਲਾ ਘਰੇ ਮਸੀਤਿ॥ ਮਖਟੂ ਹੋਇ ਕੈ ਕੰਨ ਪੜਾਏ॥ ਫਕਰ ਕਰੇ ਹੋਰ ਜਾਤਿ ਗਵਾਏ॥' ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿ

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਚਲੋ ਇੱਲਾਂ ਤਾਂ ਗਈਆਂ ਪਰ...

ਬੰਦਾ ਮਰਦਾ ਉਦੋਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਰ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਰ ਉਦੋਂ ਝੱਲਣੀ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਰ ਸਾਥ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਤਕਦੀਰ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਰੁੱਝੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਾਖੰਡ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਕਤ ਦੇ ਥਪੇੜਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਲ਼ਮੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਤਕ ਪਜਾਮੇ ਦੀ ਹੀ ਨਿੱਕਰ ਬਣੀ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਕਛਹਿਰੇ ਤੋਂ ਪਜਾਮਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਸਫ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ਾ ਕੀ ਦਿਆਂ; ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਉਹਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਸਕੇਂ।' ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫ਼ਿਕਰ, ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੇ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੌਣ ਨੇ? ਤਾਂ ਉਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਜੀਵ ਆਨੰਦਮਈ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਕਿਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਧੱਕੇ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀਆਂ ਕਰਕੇ। ਜਿਹੜੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਤਾਂ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਸਾਹ ਨ੍ਹੀਂ ਆਇਆ। ਜੇ ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਹੈ ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੱਚੀਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਮਰਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਠੇਡੇ ਨਹੀਂ, ਧੱਕੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਜ਼ਲ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਪਤੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਉਹਦੇ ਮਰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੇਠ ਹੀ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਵਰਨਾ ਉਹਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਝੋਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਈ ਬੰਦੇ ਆਪ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੱਬ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸੁੱਕ ਕੇ ਭਾਂਬੜ ਵਾਂਗ ਮਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ, ਗਿੱਲੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਧੂੰਆਂ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਠੱਗੀ ਮਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਮ ਕਹਿ ਦਿੰਨੇ ਆਂ, 'ਇਹਦੇ ਮੋਟਾ ਟੀਕਾ ਲੱਗੇ' ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਟੀਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਐ, ਲੱਗ ਰਿਹੈ, ਉਹਦੀ ਸੂਈ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦਵਾਈ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਵੇਖੋ, ਗੱਲ ਠੀਕ ਨ੍ਹੀਂ ਲੱਗਦੀ...

ਪੰਛੀ ਆਸਮਾਨ ਵਿਚ ਉਡਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਦਰਖ਼ਤਾਂ 'ਤੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਦਾ ਅੰਬਰੀ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਟੁੱਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੋਹ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਈਰਖਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਮੁੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧ ਉਬਾਲੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਿਜੀ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਚਾਲਾਕੀਆਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕੱਛਾਂ ਵਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਤਬਾਹ ਵੀ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਨਵੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਘਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਤਣਾਓ ਵਿਚ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਡੁੱਬਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦਾ ਇਹ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ-ਪਰਾਏ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ-ਨਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਸਲੀਆਂ ਭੰਨ ਸੁੱਟੀਆਂ ਹਨ। ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਆਲ-ਪਤਾਲ ਹੱਥ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਪਏ ਹਾਂ ਪਰ ਜਿਉਣ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਮਨੁੱਖ ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੁੱਢ-ਕਦੀਮ ਤੋਂ ਭੁੱਖਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮੰਗਦਾ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਮ ਕੁਦਰਤ ਜਾਂ ਰੱਬ ਨਾਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਕਿੰਨਾ ਭਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਵਿਚੋਂ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਂਝਾ ਸੱਸੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਐ ਤੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਲੈਲਾ ਨੂੰ ਭਾਲ ਰਿਹੈ!

ਇਹ ਫ਼ਾਰਮੂਲਾ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ 'ਜਿੰਨੀ ਬੀਤੀ ਚੰਗੀ ਬੀਤੀ' ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਆਬੋ-ਹਵਾ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਬੀਤਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਚੇ ਹੀ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਨੂੰ 'ਕਲਯੁੱਗ' ਕਹਿ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮਾੜਾ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਸੰਸੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸੌ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਸਾਰੀ ਸਦੀ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਸਵਾਦ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਨ 1979 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਬੋਹੜ ਹੇਠ ਬੈਠ ਕੇ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਲਾਸ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਲਯੁੱਗ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਲਯੁੱਗ ਦੀ ਕਿਆ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ 'ਹਾਲੇ ਛਿਲੇ ਵਿਚ ਹੈ।' ਯਾਨੀ ਕਿ ਸਵਾ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ। ਉਦੋਂ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਚਾਚੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਉਧਾਲ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਉ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰ ਵੱਢ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਸੀ, 'ਕਲਯੁੱਗ ਦੀ ਸਿਖ਼ਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?' ਫਿਰ ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, 'ਜਦੋਂ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬੱਚੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗਾ।'

ਨਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਬੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਹੁਣ ਕਲਯੁੱਗ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਹੋ ਗਈ?' ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਰੁੜ੍ਹਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ।' ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗ ਜੇ ਕਲਯੁੱਗ ਹਾਲੇ ਸੱਚੀਂ ਨਿਆਣਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਾਪ ਦੀ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਵਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਜਵਾਨ ਤੇ ਬੁੱਢਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਖ਼ਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਚਲਾਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਲਯੁੱਗ ਵੀ ਛੇਤੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜੂ। ਖ਼ੈਰ! ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੋਣ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਅਗਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਦੇਣ ਨਹੀਂ, ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਕਾਰਾ ਹੈ।

ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਭਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਇੱਲਾਂ ਕਿੱਥੇ ਗਈਆਂ?' ਮੈਂ ਖਿੱਝ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਮਰ ਗਈਆਂ, ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ ਇੱਲਾਂ ਦਾ ਝੋਰਾ ਛੱਡ ਮਿੱਤਰਾ ਜੋ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰੋ।' ਤੇ ਉਹਨੇ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸਵਾਲ ਕੀਤੈ, ਤੂੰ ਹੋਰ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਦੱਸ?' ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੰਤਰ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ 'ਹਿਪਨੋਟਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਐ ਕਿ ਬੰਦਾ ਉਲੂ ਨੂੰ ਕਾਂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹੈ। ਖ਼ੈਰ! ਉਸ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਣ ਵਾਲੈ, ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ।

ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਨੂੰ ਹੱਡਾ-ਰੋੜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇੱਲਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹੱਡਾ-ਰੋੜੀਆਂ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਹੈਗੀਆਂ ਪਰ ਇੱਲਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਉਂ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਿਉਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਜਦੋਂ ਮੱਝਾਂ-ਗਾਵਾਂ ਦੇ ਕੱਟੂ-ਵੱਛੂ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਉੱਂ ਕਈ ਵਾਰ ਭੁੱਖਣ-ਭਾਣਾ ਜਾਂ ਕੌੜ ਪਸ਼ੂ ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਤੋਂ ਭੰਨ-ਤੜੱਕੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਆਟੇ ਦੇ ਪੇੜੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਹਰਾ ਚਾਰਾ ਵਧ ਪਾ ਕੇ, ਚਾਰੇ 'ਤੇ ਆਟਾ ਪਾ ਕੇ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਵਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਇੱਲਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੱਲ ਸੀ ਟੀਕੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਔਕਸੀਟੋਸਿਨ। ਪਹਿਲੇ ਝੱਬੇ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਸੋਚਦੈ ਕਿ ਟੀਕੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀ? ਇਹ ਦੁੱਧ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ ਹੈ।

ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਗੁੱਜਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਟੀਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਟੀਕਾ ਮੱਝ ਜਾਂ ਗਾਂ ਦੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਰਮੋਨਜ਼ ਇੰਨੇ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕੌੜ ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਬਣਾਂ 'ਤੇ ਫਿਰਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਆਨੰਦਮਈ ਤੇ ਇਸ਼ਕਈ ਲੁਤਫ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਮੱਝਾਂ-ਗਾਵਾਂ ਦੇ ਹਾਰਮੋਨਜ਼ ਇਸ ਟੀਕੇ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਵਧ ਗਏ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਰ ਕੇ ਹੱਡਾ-ਰੋੜੀ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਇੱਲਾਂ ਨੇ ਹੀ ਖਾਣਾ ਸੀ! ਤੇ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਮਾਦਾ ਇੱਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਸ ਖਾ ਕੇ ਹੋਰ ਤਕੜੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਨਰ ਇੱਲ ਨੂੰ ਮੇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਫ਼ੀਮੇਲ ਹਾਰਮੋਨਜ਼ ਮਿਲਦੇ ਗਏ। ਤੇ ਭਾਣਾ ਇਹ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਨਰ ਇੱਲ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਰਮੋਨਜ਼ ਕਰਕੇ ਨਿਪੁੰਸਕ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਭੋਲੀਆਂ ਇੱਲਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇਣੇ ਸਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਇੱਲਾਂ ਸਨ, ਉਹ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਨੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਚੀਨ ਚਲੇ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਆਪਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਸੋਚਾਂਗੇ ਕਿ ਚਲੋ ਇੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਰਹੀਆਂ ਤਾਂ ਕਿਹੜਾ ਕਿਲਾ ਢਹਿ ਗਿਆ? ਪਰ ਇਸ ਟੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਕਿਲਾ ਅੱਗੇ ਢਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮਰਿਆ ਹੈ, ਆਪ ਨਹੀਂ ਮੋਟਰਾਂ-ਗੱਡੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇੱਲਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਕੈਮਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਜੀਹਨੂੰ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਘੱਟ, ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਦਾ ਵੱਧ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦੈ; ਉਥੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਵਧੇਰੇ ਦੁੱਧ ਟੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਚੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਇਥੇ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਬਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ, ਗੱਲ ਤਾਂ ਬੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਤਕ ਅੱਪੜ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਾਣ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਔਕਸੀਟੋਸਿਨ ਟੀਕੇ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਬੈਂਗਣਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਵਿਚ ਆਬਣੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਇਹ ਟੀਕਾ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੈਂਗਣ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਖ਼ਰਬੂਜ਼ੇ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ/ਉਤਪਾਦਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਖਾਣੇ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਟਮਾਟਰ ਵੀ ਇਸੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਨਕਲੀ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਟੀਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀਆਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸਮਲਿੰਗੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ; ਜੇ ਨਿਆਣੀ ਉਮਰੇ ਬਾਲੜੀਆਂ ਦੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ; ਜੇ ਖੇਡਣ-ਮੱਲ੍ਹਣ ਦੀ ਉਮਰੇ ਬੱਚੀ, ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜੰਮਣ ਦੀ ਦਰ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਝੁਲਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਕੁੜੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੁਆੜੇ ਇਸ ਟੀਕੇ ਦੇ ਹੀ ਹਨ।

ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਜਿਸ ਢਾਈ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਾਲੇ ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੋਇਐ; ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਵਿਚੋਂ ਤੇਰਾਂ ਫ਼ੀਸਦ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੋ ਗਿਐ; ਜਿਥੇ ਮੋਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਵੈਲੀ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ ਜੁੜਦੀਆਂ; ਜਿਥੇ ਨਾ ਧੀ ਤੇ ਨਾ ਭੈਣ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੀ ਹੈ; ਜਿਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਨੇ; ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਮਦਨ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ; ਜਿਥੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਘਰੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਨੇ; ਜਿਥੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਾਬ ਵਿਕ ਰਿਹੈ,

ਕੰਪਲੀਟ ਬਰਾਬਰ ਸੰਪੂਰਨ

ਸ਼ਬਦ-ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ
ਫੋਨ:734-454-4958

ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕ ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ complete ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ 'ਸੰਪੂਰਨ' ਢੁਕਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਰਥਵਾਚੀ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੂਪਕ ਸਾਂਝ ਵੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦੋਨੋਂ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲਾ ਰਲਦਾ ਹੈ। complete ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ com ਇਕ ਅਗੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਾਲ, ਸੰਗ, ਸਹਿਤ, ਬਰਾਬਰ ਜਿਵੇਂ combine ਵਿਚ bine ਦਾ ਅਰਥ ਦੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੋ combine ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਬਣਿਆ ਦੋ (ਚੀਜ਼ਾਂ) ਦਾ ਸੰਗ। com ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਗੇਤਰ ਹੈ, ਸਮ। ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚਲੀ 'ਕ' ਧੁਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ 'ਸ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ 'ਸਮ' ਅਗੇਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਨਾਲ, ਸੰਗ, ਸਮੇਤ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਮਕਾਲ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਇਆ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸਮਾਂ। complete ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਸ਼ ਹੈ plete ਜੋ ਅੱਗੋਂ ਲਾਤੀਨੀ ਕਿਰਿਆ plere ਦਾ ਭੂਤਕਾਲੀ ਰੂਪ ਹੈ। ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਚ plere ਦਾ ਅਰਥ ਭਰਨਾ, ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਪੂਰਨ ਵੀ ਪੂਰ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਭਰਨਾ, ਪੁਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਵੇਚਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੀਕਰਣ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

complete (com, ਸੰਗ, ਸਮੇਤ + plete, ਭਰਨਾ, ਪੁਰ ਕਰਨਾ) = ਸੰਪੂਰਨ (ਸੰ, ਸੰਗ, ਸਮੇਤ+ਪੂਰਨ, ਭਰਨਾ, ਪੁਰ ਕਰਨਾ)

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਉਘਾੜਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੁਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਪਰ ਵਰਨਣ ਕੀਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਮੂਲ plere ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਇਕ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ supply ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆਮ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ply ਅੰਸ਼ ਵੀ plere ਦਾ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੂਪ ਹੈ। supply ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ 'ਪੂਰਤੀ' ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਪੂਰਤੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ 'ਪੂਰ' ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ implement (ਸੰਦ) ਵਿਚ ਵੀ ple ਅੰਸ਼ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਰਥ ਵੀ (ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ (ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਆਦਿ) ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ, ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਦ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ 'ਪੁਰ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ' ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ ple ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੂਰ, ਪੁਰਾਣੀ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਪੁਰ (ਬਹੁਤ), ਗਰੀਕ ਦਾ ਪਲੈਥੋਜ਼ (ਲੁਕਾਈ, ਜਨ-ਸਮੂਹ) ਆਦਿ ਬਣੇ ਹਨ। ਲਿਥੁਏਨੀਅਨ, ਗੌਥਿਕ, ਪੁਰਾਣੀ ਜਰਮਨ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਧਾਤੂ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਮਿਲਦੇ ਤੇ ਅਗੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ full ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਸਕਾ ਸੋਹਦਰਾ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਵਾਟ ਥਾਣੀ ਇਸੇ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੌਥਿਕ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਜਰਮਨ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ। ਇਥੇ 'ਪ' ਦੀ ਧੁਨੀ 'ਫ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਟਰੱਕਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ, ਭਰੇ ਹੋਏ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੁੱਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲ ਚਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਰਚ ਮਿਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਰੱਕਾਂ ਅੱਗੇ, 'ਬਾਬੇ ਦੀ ਫੁੱਲ ਕਿਰਪਾ' ਆਮ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਪੂਰਾ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਅਧੂਰੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਵਰਨਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਇਹ ਤੁਕ ਵੀ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, "ਪੂਰਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਭ ਕਰੀ।" ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਅਤੇ ਢਾਬੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੋੜ ਨਿਭਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਧਾ ਬਾਬਾ ਇਹ ਫੁੱਲ ਟੈਂਕੀ ਹੀ ਹੈ। ਢਿਡ ਭਰਿਆ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਚ 'ਟੈਂਕੀ ਫੁੱਲ ਹੈ' ਵਾਲਾ ਵਾਕੰਸ਼ ਵੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ।

ਪੂਰਨ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਨਸ਼ੇ ਫੁੱਲ ਹੋਣਾ ਆਮ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਫੁਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਿਛੇ ਲਗ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਬਣਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਿਊਟੀਫੁੱਲ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪੂਰਨ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੂਲ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ 'ਪੁਰ' ਹੈ ਜੋ ਫਾਰਸੀ ਵਿਆਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਂਵ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਤੁਕੱਲਫ਼, ਪੁਰਜ਼ੋਰ, ਪੁਰਨੂਰ, ਪੁਰਅਮਨ, ਪੁਰਜੋਸ਼। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਕੋ ਮੂਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਧੇਤਰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਢੁਕਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

ਪੀਸਫੁੱਲ = ਪੁਰਅਮਨ = ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ

ਫਾਰਸੀ ਤੋਂ ਪੁਰ ਕਰਨਾ ਉਕਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੂਰ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਸ਼ਬਦ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਾਲਾ ਪੂਰਨਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਲੈ ਲਵੋ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਅਰਥ ਟੋਆ ਆਦਿ ਭਰਨਾ ਹੈ। 'ਪੂਰਨ ਪੂਰ ਰਹਿਆ ਸਭ ਆਪੇ ਗੁਰਮਤ ਨਦਰੀ ਆਵਣਿਆ' ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਰੂਪੀ ਟੋਏ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲੱਗ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਲਾਖਣਿਕ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਪਸਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਦੇ ਹੀ ਕਿੰਨੇ ਅਰਥ ਹਨ, ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕੰਮ ਨਿੱਬੜ ਗਿਆ, ਇਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਛਿਤ ਚੀਜ਼ ਹਾਸਿਲ ਹੋ ਗਈ, ਬੰਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਮਰ ਗਿਆ, ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੂਰੀਆਂ ਪਾ ਦੇਣਾ ਦਾ ਅਰਥ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬਲਕਿ ਕੰਮ ਦਾ ਘੜੰਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪੂਰਾ ਉਤਰਨਾ, ਪੂਰਾ ਆਉਣਾ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਸ਼ਬਦ ਮੇਚ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੱਖ ਪੂਰਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਰਫਦਾਰੀ ਕਰਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਸਾਰਨਾ ਹੈ। ਸੰਖ ਪੂਰਨਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਫੂਕ ਭਰ ਕੇ ਸੰਖ ਵਜਾਉਣਾ ਹੈ। ਢਿਡ ਪੂਰਨਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਰ ਪੂਰਨਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਭੁਖ ਮਿਟਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ:

ਤਬ ਨਾਰਦ ਚਲਿ ਗਯੋ ਨਿਕਟਿ ਭਟ ਕਿਸ਼ਨ ਕੇ॥
ਕਰੀ ਉਦਰ ਪੂਰਨਾ ਮਨੋ ਹਿਤ ਰਿਸਨ ਕੇ॥

ਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਸਾਹ ਖਿਚਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਾਹ ਪੂਰਨਾ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਸ ਸਾਧੂ, ਸੰਤ, ਯੋਗੀ, ਗੁਰੂ, ਭਗਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਲੋਕ-ਪਰਾਇਣ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕੱਜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਤੇ ਕਕਾਰਧਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਇਕ ਵਾਕਿਫ਼ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਾਕਿਫ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਫੋਨ ਖੜਕਾਇਆ। ਪਰ ਦੋਸਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਫੋਨ ਚੁਕਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਰਿਚੈ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਛਿਆ, "ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਹੋਵੋਗੇ?" ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਂ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ।" ਸੰਯੋਗਵਸ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਦਾ ਨਾਂ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਸਿਰ-ਘਸਿਆ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ, ਅੱਗੋਂ ਸਿਰ-ਗੰਜਾ ਵੀ ਸੀ। ਜਦ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਝਾਕੇ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਵੱਲ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ, ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਦਾ ਤਾਂ ਨਾਂ ਹੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਆਤਮਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਚਰਣਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਪੂਰਨ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ। ਪੁੰਨਿਆ ਪੂਰਨਿਮਾ ਦਾ ਹੀ ਵਿਗਿੜਿਆ ਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਸ ਨਾਂ ਪੁੰਨਾ। ਪੁੰਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪੂਰਨ ਦਾ ਹੀ ਸੰਕੁਚਿਤ ਰੂਪ ਹੈ। ਚੰਦ ਨੂੰ ਸੋਲਾਂ ਕਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਰੱਖ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਗਲਾ ਭਾਵੇਂ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਚੰਦ ਹੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦੇਵੇ। ਸੱਸੀ ਨਾਂ ਸ਼ਸ਼ੀ ਦਾ ਤੋਂ ਵਿਗੜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਚੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂ ਦੀ ਪਿਆਰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਣੋ ਸੱਸੀ (ਚੰਦ) ਆਪਣੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਕਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੁੰਨਿਆ (ਪੁੰਨੂੰ) ਦਾ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਫੱਟੀ ਤੇ ਸੁਰਮੇ ਆਦਿ ਨਾਲ ਅੱਖਰ ਉਕਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਉਪਰ ਉਪਰ ਲਿਖਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਪੂਰਨੇ ਪਾਉਣਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਚੱਲਿਆ। ਕਿਸੇ ਪਾਤਰ ਦੀ ਇਕਵਾਰਗੀ ਭਰੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਿਠਾਈ ਜਾਂ ਬੇੜੀ ਦਾ ਪੂਰ। ਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਅਰਥ ਤੋਂ ਹੀ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਪੂਰਿਕਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਵਿਚ ਦਾਲ ਭਰੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਂਹ ਦੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਵਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਰਿਵਾਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਚੌਰੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਏਹੀ ਪੂਰੀ ਝਾਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕਚਪੂਰਿਕਾ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਕਚ ਦਾ ਅਰਥ ਬੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਕਚੌਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਪੇੜੇ ਵਿਚ ਖੱਡਾ ਕਰਕੇ ਤੇ ਦਾਲ ਵਗੈਰਾ ਨਾਲ ਪੂਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ)

ਟੀਕੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਨੇ ਲਗਾਉਣੀ ਹੈ? ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੰਡ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਜ਼ਹਿਰ ਵੀ ਖੀਰ ਨਾਲ ਖਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਜਮਦੂਤ ਵੇਖੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਔਕਸੀਟੋਸਿਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਹਰ ਘਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚੱਤੋ-ਪਹਿਰ ਕੁੰਡਾ ਖੜਕਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਾਪਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਝਾਂਜਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਛਣਕਾਟਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਹੈਰਾਨੀਕੁਨ ਅੰਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਮਰਦ ਅੰਦਰ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਹੈ ਵੀ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਗੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਦ ਕੋਲ ਹੈ ਜੀਹਦੇ ਕੋਲ 'ਐਕਸ' ਤੇ 'ਵਾਈ' ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਣੂੰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕੁੜੀਆਂ ਜੰਮਣ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਜੰਮਣ ਦੇ ਤਾਅਨੇ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਰਦ ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ 'ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਸੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੱਚੀ ਦੇ ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਲਯੁੱਗ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ, ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਪਾਂ ਕਰ ਵੀ ਲਈਏ ਤਾਂ ਕੁਝ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹਕੂਮਤ ਹਥਿਆਉਣ ਦੇ ਬਾਕੀ ਫ਼ਾਰਮੂਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਹਲ ਮਿਲਦੀ ਹੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ! ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਇਸ ਟੀਕੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਸਤਾਂ ਅਲੱਗ ਰੂੜੀ ਖਾਦ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਲਾਲਚ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੋਹ ਲਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਵਿਕਾਸ ਰੁਕਣ ਲਈ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਤਲਾਕ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀਆਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਘਟੀਆ ਸ਼ਰਾਬ ਤਾਂ ਪੀ ਲੈਣ, ਉਹ ਜਰ ਲੈਣਗੀਆਂ ਪਰ ਉਹ 'ਮਰਦ' ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ। ਦਰਅਸਲ ਭੇਤ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭੋਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀਆਂ ਕਿ ਘਟੀਆ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਦੁੱਧ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਟੀਕੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਅੰਦਰੋਂ ਖਾ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਡਾਕਟਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲੱਭ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤੇ

ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ:ਦੂਜੀ ਟਿੱਪਣੀ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਲੇਖ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਓ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਓ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਈਏ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੇਕ ਨੀਅਤ ਉਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ. ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੰਨਾ ਪਿੰਡ ਨੇ ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਬਤ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਦਾ ਏਜੈਂਟ (agent provocateur) ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਟੋਕਿਆ ਤੇ ਬਾਦ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਉਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 'ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ' ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਲੜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਜੇ ਕੋਈ ਉਸਾਰੂ ਮਸਲਾ ਛੇੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਕੁਝ ਸੁਣਨਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ''ਕਿਸ ਬਿਧ ਰੁਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ'' ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹੀ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ' ਦਾ ਟੀਕਾ ਕਰ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੈ। ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ ਜੇ ਇਸਦਾ ਟੀਕਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੋ ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੀਕੇ ਦਾ ਟੀਕਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਤਾਂ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਚਾਲੀ ਪੰਨੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਬੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅੱਪਡੇਟ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੜ੍ਹੀ। ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਕਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਪਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਾਇਰ ਸਨ। ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਹੋਰ ਰਚ ਦਿੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਤਕਾਲੀ ਦੌਰ ਦੇ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ ਤੇ ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਪੂਰੇ ਸਾਫ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ। ਮਹਿਬੂਬ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੂਰਖ ਹਨ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਦੋ ਕਦਮ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਕਬੂਲ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨਯੋਗ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਤੱਥ ਹੈ।

'ਕਿਸ ਬਿਧ ਰੁਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ' ਕਿਤਾਬ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਦੂ ਨਾਥ ਸਰਕਾਰ, ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ, ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ, ਸਾਰੇ ਬੈਨਰਜੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਮਹਿਬੂਬ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਲਿਖਣ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਰੁਧ ਜਿਸ ਕੁੜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਲੇਖਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਹਿੰਦੂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਯਾਦ ਉਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਸਨ- ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ। ਹਿੰਦੂ ਕਾ ਗੁਰੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾ ਪੀਰ। ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਜੇ ਸਿੱਖ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲਾਹਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਬੁਰਾ ਲੱਗਣਾ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਲੇਛ ਕਹਿਣ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸੀ ਕਹਿਣ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸਟਾਕਹੋਮ ਗਏ ਤਾਂ ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਆਰਕ ਬਿਸ਼ਪ ਨੇ ਵੋਟ ਆਫ ਥੈਂਕਸ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ-ਮੈਂ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਮੈਂ ਮੰਗ ਕੇ ਲਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਵੀ ਨੂੰ ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਇਕ ਲਾਈਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਵੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਧਰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਟੈਗੋਰ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸਾਡੇ ਸਨਾਤਨੀ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅੱਜ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆ ਉਤਰੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਸਤਿਆਂ ਥਾਈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਰਥ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਰਸਤੇ ਸੰਵਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਟੈਗੋਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਈਸਾਈ ਹੈ।

ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬੁਰਾ ਤਾਂ ਕੀ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਖਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸਿੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ, ਇਹ ਗੱਲ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ, ਇਹ ਉਹੀ ਜਾਣਨ। ਮੈਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇ ਗਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਿਵਾਇਆ ਨਹੀਂ। ਗਾਂਧੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਵਿਗੜ ਜਾਣਾ ਸੀ?

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਵਾਇਆ, ਹੁਣ ਹਿੰਦੂ ਖੋਟ ਪਾ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਮੁਸਲਮਾਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ, ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਰਹੇ। ਸਿੱਖ ਕੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਯਾਨਿ ਕਿ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ, ਕੋਇਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਕੁਝ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ, ਉਹ ਮਹਿਬੂਬ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕਾਵਿ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਆਚਾਰੀਆ ਮੰਮਟ ਨੇ ਲਿਖਿਆ-ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਕੰਮ ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੰਮਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪੂਰਵਜਾਂ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਹੈ।

ਬਾਗਬਾਨੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਾਡੇ ਖੇਤ ਖੂਹ ਉਪਰ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਰੁਕਿਆ, ਨਵੇਂ ਲਾਏ ਬੂਟੇ ਵੱਲ ਉਂਗਲ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾਸ-ਇਹ ਵੀ ਬੂਟਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕੈ ਕੋਈ? ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਊਗੀ ਜੇ ਇਹਦੇ ਇਕ ਵੀ ਅੰਬ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਹੈਰਾਨੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਹੋਊਗੀ ਜੇ ਇਹਦੇ ਅੰਬ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੂਟਾ ਜਾਮਣ ਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜੇ ਸਿੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋ ਮਿੱਤਰੋ, ਹਿੰਦੂ ਵਾਂਗ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਣਾ ਹੀ ਲਿਖਣਾ ਹੈ।

ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਖਤ ਆਇਆ, ਲਿਖਿਆ-ਬੀਬੀ ਟਿਵਾਣਾ ਦਾ ਨਾਵਲ, 'ਕਥਾ ਕਹੋ ਉਰਵਸ਼ੀ' ਮਿਲਿਆ, ਮੈਂ ਸੱਤੀ (ਧੀ) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸੱਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ-ਇਸ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਪੰਨੂ ਪਿਆਰੇ ਮੈਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ 'ਤੇ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮੌਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਨਾ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ-ਮੌਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੁਣਨਾ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਹੈ ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ 'ਤੇ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖੋਗੇ? ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਪੰਨਾ ਨੰ. 4 'ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਤੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ- ਪਰ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਕਾਲੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਆਰੀ ਸੀ... ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਿਆਰੇਪਣ ਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਮੁੰਦਰ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਲਹਿਰਾਂ ਹਨ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਕਿਉਂ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ? (ਪੰਨਾ ਨੰ. 63) ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ-ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਪਿਰਿਟ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਯਹੂਦੀਆਂ, ਪਾਰਸੀਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਬਦਸਤੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਅਸਰ ਗਵਾਂਢ ਕਰਕੇ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਸੋ ਹੋਇਆ। ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਸਤ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਆਪਣੇ ਰੋਗ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਂਦੇ, ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ?

15 ਜਨਵਰੀ 1934 ਨੂੰ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਤੂਫਾਨ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ-ਜਾਤਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਚਾਲ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਪਾਪ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਛੂਤ-ਅਛੂਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਟੈਗੋਰ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਜਿਹੜੇ ਖੁਦ ਛੂਆ ਛੂਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਨ, ਨੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ। ਇਥੇ ਗੱਲ ਕਥਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਬਹਾਨਾ ਹੋਵੇ, ਛੂਆ ਛੂਤ ਖਤਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਇਛੁੱਕ ਹਨ।

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਜਥਾ 1675 ਈ. ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਪੰਡਤ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਫਾਰਸੀ ਤੇ ਅਰਬੀ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪਣੀ ਹੈ ਭਾਈ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ। ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਸਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਬਾਲਕ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਹੋਈ। ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪੰਡਤ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। 1699 ਈ. ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ, ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ ਵੀ ਸਨ ਜੋ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਹੋਏ। ਇਹ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ

ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਤਾਂ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਅੰਗ ਹਨ, ਇਹ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਐ? ਉਹ ਹੱਸ ਪਿਆ-ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਖੋਹਣੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਚਲੋ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੰਡੀਆ। ਬੋਲਿਆ-ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਬੁੱਢਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ-ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲੋਂ ਅਜੇ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਚਲੋ ਚੱਲੀਏ। ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਮਿਲੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਨੇਤਾ ਮਿਲਿਆ। ਈਮਾਨਦਾਰ ਹੀਰੋ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਸੁਧਾਰਨ ਲੱਗ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਂਟਨੀ, ਕੈਸ਼ਿਅਸ ਤੇ ਬਰੂਟਸ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜੂਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਸ਼ੀਅਸ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਠੀਕ ਹੈ। ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਓ, ਹੁਣ ਸਹੁੰ ਖਾਈਏ ਕਿ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਰੀਏ ਨਾ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰਹੀਏ। ਬਰੂਟਸ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਵਾਹ ਭਰਾ ਅਜੇ ਤਾਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਠੀਕ ਹੈ। ਚਲੋ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲੀਏ। ਅਜੇ ਸੀਜ਼ਰ ਹੱਥੋਂ ਹੋਰ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਹੁਣ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲੀਏ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲੇਖ ਈਮੇਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਚਰਚੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਹੈ, ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਠੀਕ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਹ ਛਾਪਣ ਦਾ ਕੀ ਮਨੋਰਥ ਸੀ ਕਿ ਲੇਖ ਪੰਨੂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਕਿਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਇਹ ਨਾ ਕਹਿ ਦੇਣ ਕਿ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਈ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਾਂ, ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਿਸੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਖਿਮਾ ਦਾ ਜਾਚਕ ਹਾਂ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਇਹ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸੂਮ ਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਯੋਗ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ, ਖਾਹਸ਼ਮਖਾਹ ਅੱਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਝੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਹੈ-ਜੁਆਨਾਂ ਉਤੇ ਤਰਸ ਕਰਨਾ ਛੱਡ, ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬੁੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਫਨਾਹ ਕਰਵਾ ਦਿਆਂਗਾ। ਸਟੇਟ ਦਾ ਭਗਤ ਗਰਦਾਨੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਫਸੋਸ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ, ਸਟੇਟ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵਿਰੁਧ ਭਸੌੜੀਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਭਸੌੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਸੌੜੀਆਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ:

ਫਰੀਦਾ ਬੇਨਿਵਾਜਾ ਕੁਤਿਆ
ਇਹ ਨ ਭਲੀ ਰੀਤਿ।
ਕਬਹੀ ਚਲ ਨਾ ਆਇਆ
ਪੰਜੇ ਵਖਤ ਮਸੀਤਿ। (ਪੰਨਾ.1381)

ਇਸ ਸਲੋਕ ਦੇ ਅਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨਾ ਮਸਜਿਦ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨਾ ਪੰਜ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਲੋਕ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗਾਲ੍ਹ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੇਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਸੌੜੀਆਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਅਰਥ ਸਿੱਖ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਪੰਜ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਬੇਨਿਮਾਜ਼ਾ ਲਫਜ਼ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਨਿਤਨੇਮੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਈਰਾਨ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ-ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਤਰ ਦਿੰਦਾ। ਫਿਰ ਪੁੱਛਦੇ ਸਨ-ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਹਨ? ਮੈਂ ਆਖਦਾ, ਸਾਡੀਆਂ ਵੀ ਪੰਜ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਤਹਿਰਾਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪੁੱਛੋ, ਆਖਣਗੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਪੁੱਛੋ ਮਸਜਿਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਰਸਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪ ਛੱਡ ਆਉਣਗੇ।

ਭਸੌੜੀਆਂ ਪਿਛੋਂ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਕਢਿਆਣ ਆਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਕ ਪੜ੍ਹੋ, "ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਾਂ, ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਖਰ੍ਹਵੀ ਅਤੇ ਇਕਹਿਰੀ ਸੁਰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ) ਨੂੰ ਮੁਲਾਇਮ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪੌਰਾਣਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਉਲਾਰ (ਜਿਵੇਂ ਨਾਮਦੇਉ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ) ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਹੀਣਤਾ (ਜਿਵੇਂ ਰਵਿਦਾਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ) ਨੂੰ ਵਿਜੈ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।... (ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ) ਵੱਡੀ ਸੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ੀਰਨੀ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਕੀ ਸੁਰ (ਭਗਤ ਬਾਣੀ) ਨਾਲ ਵਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਖਤ ਅਤੇ ਅਧੂਰੀਆਂ ਸੁਰਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਬੀਰ, ਧੰਨਾ ਤੇ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਵਿਚ) ਇਕ ਨਵੀਂ ਪੁਖਤ ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ।" ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ' ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਛਾਪ ਦੇ ਪੰਨਾ 326-7 ਉਪਰ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਛਾਪਾਂ ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਨੋਟ ਕਰਨ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਦੀ ਦੀ ਖਰ੍ਹਵੀਂ ਅਤੇ ਇਕਹਿਰੀ ਸੁਰ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਪੌਰਾਣਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਉਲਾਰ ਹੈ ਤੇ ਸਵੈਹੀਣਤਾ (ਇਨਫੀਰੀਐਰਿਟੀ ਕੰਪਲੈਕਸ) ਨੂੰ ਵਿਜੈ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਯਾਨਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਜੈ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਵਿਜੈ ਦਾ ਕੇਵਲ ਰੂਪ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨਾ ਕਦੀ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਛਪਵਾਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਦਵਾਨ/ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਉਹ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਇਵੇਂ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਚੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਲੱਭਣ ਦਾ ਅਰਥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਲੱਭਣ ਵਾਂਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਚੋਣ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੋਂ ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਆਈ ਬੀਬੀ ਅਰੂਸਾ ਬੇਗਮ ਦੀ ਡਰਾਮੇਵਾਜ਼ੀ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਉਹ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਲਪਿਤ ਮਿਲਾਪ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਮੱਤ ਦਿਵਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ, ਖੂਨ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਨਹੀਂ ਧੋਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਯਾਨਿ ਕਿ ਮੁਗਲ ਜੇ (!) ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਰੋਕਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਇਹੋ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਜਰਨੈਲ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਸਨ।

ਇਰਫਾਨ ਹਬੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸਲਾਮੀ ਰੰਗ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਤਹਿਮਸ ਖਾਨ ਮਿਸਕੀਨ ਦਾ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਲੱਭ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਲਭ ਤੋਹਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾਰੰਗ ਆਦਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੀ ਰੀਤ ਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਇਉਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ-ਤੱਥ ਤੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ਵਰਤ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਤੱਥ ਤੇ ਅੰਕੜੇ ਉਹੀ ਰਹਿਣਗੇ, ਵਿਆਖਿਆ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੁਗਲ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਦੋ ਹੋਂਦਾਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁਧ ਯੁੱਧ ਲੜਦਿਆਂ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੇ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇਕੋ ਚੀਜ਼ ਸਮਝ ਕੇ ਗੰਡਾਸੇ ਤੇ ਗੰਡਾਸਾ ਵਾਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਓਟੋਮਨ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਕੂਮਤ ਮੰਨਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਵੀ ਗਾਏ। ਕੈਂਬਰਿਜ ਵਲੋਂ ਛਾਪੀ ਗਈ 'ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਦੀ ਓਟੋਮਨ ਐਂਪਾਇਰ ਆਫ ਦੀ ਗਾਜ਼ੀਜ਼' ਪੜ੍ਹੋ। ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਸਲੀਮ ਦੀ ਮੋਤ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਮੁਰਾਤ (1574-1595) ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਾਨਦਾਨੀ ਰਸਮ ਦੁਹਰਾਈ, ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨੀ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜੇ ਭਰਾ ਕਤਲ ਕਰ ਕੀਤੇ।"

ਮੁਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮਹਿਮਤ ਤੀਜਾ (1595-1603) ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਜਿਸ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿਗਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗੱਦੀਨਸ਼ੀਨੀ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ 19 ਭਰਾ, 20 ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕਤਲ ਕਰਵਾਏ। ਹਰਮ ਵਿਚ ਗੁੰਗੇ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਖੁਸਰੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਤੈਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁੰਗਿਆਂ ਨੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰੱਸੀਆਂ ਕਸ ਕੇ ਇਹ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਟੋਮਾਨ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਇਸਲਾਮੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਇਹੋਂ ਦਸਤੂਰ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਜੀਅ ਕਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਕਤਲ ਕੀਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਠਕ ਜਹਾਂਗੀਰ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਫਰੁਖਸੀਅਰ ਆਦਿਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਉਲਟ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਤਲ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਲ ਸਨ ਨਾ ਸਿੱਖ, ਇਹ ਸ਼ੁੱਧ ਕਾਤਲ ਸਨ। ਇਸੇ ਲੋਅ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਵੈਦਿਕ ਮੱਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਹਿੰਦੂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹਿਤ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਔਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਕਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ!

ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹੋ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੀਕਿਉਰਟੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਆ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਾਂ। ਕਤਲ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਨ ਸਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਸੁਪਰਡੰਟ ਐਨ.ਐਸ. ਠਾਕੁਰ ਆਪਣੇ ਡਿਪਟੀ, ਇਕੱਤਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਦੇ ਕੇ ਅਣਦੱਸੀ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾ ਛੁਪਿਆ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਕੀਲ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਟਰਸਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੇਨ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਮੈਂ ਇਕੱਠੇ ਬੰਦੀ ਸਾਂ। ਇਕੱਤਰ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ-ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਓ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੀਨਾਰ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦਿਖਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ-ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਕੰਧਾਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਬਾਰਾਂ ਬਾਰਾਂ ਟੈਂਕ ਬੀਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਬਹੁਤ ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਹੋਏਗਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ-ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੇਗੀ, ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਜੋ ਇਹ ਖਾਣਾ ਚਾਹੁੰਣ ਜੋ ਪੀਣਾ ਚਾਹੁੰਣ ਉਸ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾਏਗੀ। ਪਟਿਆਲਾ ਵਾਸੀ ਸਾਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਨੂੰ ਦਾਅਵਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਾਈ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਯੋਧੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਰਨ ਦਿਉ। ਉਹ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੈਰਕਾਂ ਦੇ ਜੰਦਰੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਦੋ ਭਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਨ

ਖਾਲਸਾ ਬਿਖੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 'ਚ ਰਿਹੈ

ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼-2

ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀ ਭਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਰਾ-ਖੋਜ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਛੇੜ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜੰਗਲਾਂ-ਬੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਅਜੀਤ'
ਫੋਨ:91-98689-17739

ਛੁਪਾਈ ਫਿਰਦੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੇਹਰਿਆਂ ਪੁਰ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਜਾਂ ਥਕਾਵਟ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਕਰਤਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ:

ਨਾਹਿੰ ਜ਼ਖੀਰੋ ਸਿੰਘਨ ਪਾਸ।
ਸਸਤ੍ਰ ਬਸਤਰ ਹੀਨ ਸੁ ਖਾਸ।
ਨਾਂਗੇ ਖਰੇ, ਔ ਭੁਖੇ ਪਯਾਸੇ।
ਦਾਰੂ ਸਿੱਕਾ ਨਹਿ ਕਛੁ ਪਾਸੇ।
ਹਾਟ ਪਟਨ ਬਾਜਾਰ ਸੁ ਨਾਹੀਂ।
ਰੋਗੀ ਔਖਧ ਬਿਨ ਮਰ ਜਾਹੀਂ।

ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਜਾਂ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਡਗਮਗਾਹਟ ਨਾ ਲਿਆ ਸਕੇ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ:

ਗੁਰਬਚਨਨ ਕੀ ਉਨਕੋ ਆਸ।
ਯਹੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੋ ਸਿੰਘਨ ਪਾਸ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਸੁਖ ਮਨਾਈ' ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਾਂਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਨੂੰ ਕਹੇ ਬਚਨ ਕਿ 'ਤਸੀਹੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਝਲ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਦਿਆਂ ਵੀ ਸਬਰ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਾ ਛਡਿਆ ਜਾਏ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਕੋਸਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਦੇ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਕਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ 'ਜੁ ਗੁਰ ਕਰਹੈ ਸੋਈ ਹੋਹੈਂ। 'ਦੁਖ ਸੁਖ ਵਾਰ ਨਫੋ ਨੁਕਸਾਨੈ, ਭਾਣਾ ਗੁਰ ਕਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਮਾਨੈ' ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਮਖੌਲਾਂ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬੋਲੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਲਏ ਸਨ। 'ਛੋਲਿਆਂ' ਨੂੰ 'ਬਦਾਮ', 'ਭੁਖੇ ਰਹਿਣ' ਨੂੰ 'ਕੜਾਕੇ ਕਢਣਾ', 'ਘਾਹ' ਨੂੰ 'ਹਰਾ ਪਲਾਓ', ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ 'ਲੰਗਰ ਮਸਤਾਨਾ' ਕਹਿਣਾ ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਬੋਲ ਸਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਪੁਰ ਜਾਨ ਛਿੜਕਣ ਲਈ ਸਦਾ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ: ਸਿੱਖ ਸਿੱਖ ਪੈ ਵਾਰਤ ਪਰਾਨ'। ਹਾਲਤ ਇਹ ਬਣ ਗਈ: 'ਕੋਈ ਨਾ ਕਰੈ ਸ਼ਰੀਕਾ। ਕੋਈ ਨਾ ਸੁਣਾਵੈ ਦੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੀਅ ਕਾ'। ਕਾਜ਼ੀ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ, ਜੋ ਨਫ਼ਰਤ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸਿਆ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਸੱਗ' (ਕੁੱਤੇ) ਤਕ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ, ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਤਸੀਹੇ ਸਹਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਦੁਖਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਨੇ ਅਭਿਆਸੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਜਾਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੰਗੀ-ਰਣਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭਜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਕਿ ਉਹ ਹਾਰ ਮੰਨ, ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਭਜ ਗਏ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੰਗੀ ਪੈਂਤੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਾਂਹ ਵਲ ਨੂੰ ਸਰਪੱਟ ਦੌੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਇਕ-ਦਮ ਰੁਕ ਕੇ, ਅਜਿਹਾ ਭਰਵਾਂ ਵਾਰ ਕਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਹੋਏ, ਇਸ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਇਤਨਾ ਹਕਬਕਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇ? ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਹਰਨ ਹੋ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਾਜ਼ੀ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਸਬ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਚਾਅ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਰਣਭੂਮੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਸਿੱਖਾਂ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੋ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਸਿਖਾਉਣਗੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਸ਼-ਅਸ਼ ਕਰ ਉਠਣਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਗੀ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਚਾਅ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਿੱਖੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਬਚਾ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਸਿਨਹਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਾਲਾ ਅਤੇ ਅੱਡਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਘਟ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਣਭੂਮੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਆਮ੍ਹੋ-ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਅਛੋਪਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਟੁੱਟ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਸੀਂ ਸੰਭਲਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਹਰਨ ਹੋ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ੁਲਮ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਨਾ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੂੰ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸੀਸ ਧੜ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਦਇਆਲਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਰੇ ਨਾਲ ਚੀਰਿਆ ਜਾਣਾ, ਉਬਲਦੀ ਦੇਗ ਵਿਚ ਉਭਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਰੂੰ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਸੜਿਆ ਜਾਣਾ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਨੀਂਹਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣੇ ਜਾਣਾ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਜੰਬੂਰਾਂ ਨਾਲ ਨੋਚ-ਨੋਚ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਿਛੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੁਆਰਥ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਜੀ ਹਿਤ। ਜੇ ਕੁਝ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜਬਰ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦਾ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਵੀ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਰਹੇ ਇਸ ਕਥਨ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ: 'ਆਏ ਨੀਂ ਨਿਹੰਗ ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇ ਨਿਸੰਗ'। ਕਾਜ਼ੀ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਵਲੋਂ ਬਿਆਨੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਾਖੀ ਇੰਜ ਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੂਹ ਲੱਗੀ ਕਿ ਨੇੜੇ ਹੀ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕੈਂਪ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਝੱਟ ਹੀ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸੂਤ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਵਾਹੋਦਾਹੀ ਭਜ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੈਂਪ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁਜੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕੈਂਪ ਮੁਗ਼ਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਗ਼ਮਾਂ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝਟ ਹੀ ਤਲਵਾਰਾਂ ਮਿਆਨ ਵਿਚ ਪਾ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਏ। ਕਾਜ਼ੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਸੱਗਾਂ ਦੀ ਕੌਮ, ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੇਟੀ ਸਵੀਕਾਰਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਜ਼ੀ ਹੋਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਪਗੜੀ ਉਤਰ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਹ ਝਟ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਰੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਸੰਭਾਲ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਇਜ਼ਤ ਉਛਾਲਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਖਿਚਦਿਆਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਸਿੱਖ ਆਹੇ ਕਿਰਤੀ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ।
ਅੰਦਰ ਗਊ ਦਾ,
ਬਾਹਰ ਸ਼ੇਰ ਦੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਆਪ ਸਹੈਂ ਵੈ ਨੰਗ ਭੁੱਖ।
ਦੇਖ ਸਕੈਂ ਨਹਿ ਸਿੰਘਨ ਦੁੱਖ।

ਇਸ ਪਿਛੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉਹ ਆਦਰਸ਼ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਹਮ ਲੈ ਜਾਨਹੁ ਪੰਥ ਉਚੇਰੇ' ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਮਿਥ ਕੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਮਾਲ ਅਸਬਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਵੀ ਪਕੜ ਲਿਆਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਲੁਟੇ ਮਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਸੁਣ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਹਮ ਲੈ ਜਾਨਹੁ ਪੰਥ ਉਚੇਰੇ। ਨਾਹਿ ਅਧੋਗਤੀ ਬਿਖ ਪਹੁਚਾਵੇ ਤਾਂ ਤੇ ਰਲ ਮਲ ਕਰਨ ਹਟਾਵੈ' ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਧੋਗਤੀ ਵਲ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਇਸ ਆਦਰਸ਼ ਪੁਰ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਚ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਰਖਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਅਨੇਕਾਂ ਨਵੇਂ ਸਿੱਖ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਵਾਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅਰੰਭਕ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜੱਜ ਇਕ ਸਿੱਖ ਦੀ ਗੁਆਹੀ 'ਤੇ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ।

ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ: ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬ-ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਰਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਬਰ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਠਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ-ਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰਖਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਬਿਆ-ਘੁਟਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗਾਈ ਰੱਖੀ। ਪ੍ਰਿੰ. ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਮਲੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਜਦ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦੀਵਾ ਤਕ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ ਭਾਈ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਪੁਠੀ ਤਾਰੀ ਤਰ ਕੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀਵਾ ਜਗਾ ਜਾਂਦੇ।

ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ:ਦੂਜੀ ਟਿੱਪਣੀ

(ਸਫਾ 23 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬੀਜ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਿਹੱਥੇ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਮਿਟਣ ਤੋਂ ਬਚਾਓ। ਵਿਸ਼ਵ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾ ਲਏਗੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਸੇਖੋਂ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋਏ। ਮੈਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਹੀ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾਏਗਾ ਤੇ ਬਾਦਲ-ਟੌਹੜਾ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਜਾਏਗਾ। ਬੱਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਮਾਰਨੇ ਜਾਂ ਬੇਕਸੂਰ ਭਈਏ ਮਾਰਨੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਬੇਕਸੂਰ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।''

ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਲਾਹ ਜਚੀ ਨਹੀਂ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਡੌਲਿਆਂ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀ ਤੇ ਕਿਹਾ-ਤੁਹਾਨੂੰ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਲੜੋ। ਅਸੀਂ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਰੱਖਾਂਗੇ।

ਮੈਂ ਜਾਂ ਸੇਖੋਂ ਸਾਹਿਬ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਯੋਧੇ ਹੈ ਈ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਉਹ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਆਏ ਸਨ ਮੈਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਕਰਦਾ। ਨਾ ਅਸੀਂ ਕਦੀ ਸਟੇਟ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕੇ, ਨਾ ਸੁੱਟੇ। ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸੇਖੋਂ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲੜਦੇ ਰਹੇ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹੋਂ ਬਾਹਰ ਖਾੜਕੂ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਜੋ ਲ

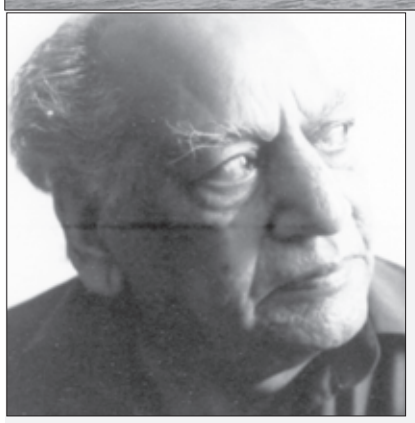

ਹਮ ਦੇਖੇਂਗੇ

ਲਾਜ਼ਿਮ ਹੈ ਕਿ ਹਮ ਭੀ ਦੇਖੇਂਗੇ

ਵੋ ਦਿਨ ਕਿ ਜਿਸਕਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ
ਜੋ ਲੌਹ-ਇ-ਅਜ਼ਲ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ

ਜਬ ਜ਼ੁਲਮ-ਓ-ਸਿਤਮ ਕੇ ਕੋਹ-ਇ-ਗਰਾਂ
ਰੂੰਈ ਕੀ ਤਰਹ ਉੜ ਜਾਏਂਗੇ
ਹਮ ਮਹਿਕੂਮੋਂ ਕੇ ਪਾਂਵੋਂ ਤਲੇ
ਜਬ ਧਰਤੀ ਧੜ ਧੜ ਧੜਕੇਗੀ
ਔਰ ਅਹਿਲ-ਇ-ਹਿਰਮ ਕੇ ਸਰ ਉਪਰ
ਜਬ ਬਿਜਲੀ ਕੜ ਕੜ ਕੜਕੇਗੀ

ਜਬ ਅਰਜ਼-ਇ-ਖ਼ੁਦਾ ਕੇ ਕਾਅਬੇ ਸੇ
ਸਬ ਬੁੱਤ ਉਠਵਾਏ ਜਾਏਂਗੇ
ਹਮ ਅਹਿਲ-ਇ-ਸਫ਼ਾ, ਮਰਦੂਦ-ਇ-ਹਰਮ
ਮਸਨਦ ਪੇ ਬਿਠਾਏ ਜਾਏਂਗੇ
ਸਬ ਤਾਜ ਉਛਾਲੇ ਜਾਏਂਗੇ
ਸਬ ਤਖ਼ਤ ਗਿਰਾਏ ਜਾਏਂਗੇ

ਬਸ ਨਾਮ ਰਹੇਗਾ ਅੱਲਾ ਕਾ
ਜੋ ਗ਼ਾਇਬ ਭੀ ਹੈ, ਨਾਜ਼ਿਰ ਭੀ
ਉਠੇਗਾ 'ਅਨ-ਉਲ-ਹੱਕ' ਕਾ ਨਾਅਰਾ
ਜੋ ਮੈ ਭੀ ਹੂੰ ਔਰ ਤੁਮ ਭੀ ਹੋ
ਔਰ ਰਾਜ ਕਰੇਗੀ ਖ਼ਲਕ-ਇ-ਖ਼ੁਦਾ
ਜੋ ਮੈ ਭੀ ਔਰ ਤੁਮ ਭੀ ਹੋ

(ਲੌਹ-ਇ-ਅਜ਼ਲ: ਪੂਰਵ-ਲਿਖਤ/ਕਿਸਮਤ, ਕੋਹੇ-ਗਰਾਂ: ਭਾਰੀ ਪਹਾੜ, ਮਹਕੂਮੋਂ: ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ, ਅਹਿਲ-ਇ-ਹਿਕਮ: ਸੱਤਾਧਾਰੀ/ਹਾਕਮ, ਅਰਜ਼-ਇ-ਖ਼ੁਦਾ: ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਅਹਿਲ-ਇ-ਸਫ਼ਾ: ਸੱਚੇ ਲੋਕ, ਮਰਦੂਦ-ਇ-ਹਰਮ: ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਤਾੜੇ ਹੋਏ, ਹਾਜ਼ਿਰ: ਦ੍ਰਿਸ਼, ਨਾਜ਼ਿਰ: ਦਰਸ਼ਨ, ਅਨ-ਉੱਲ-ਹੱਕ: "ਮੈਂ ਸੱਚ ਹਾਂ" ਸੂਫ਼ੀ ਸੰਤ ਮਨਸੂਰ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਾਰਨ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਖ਼ਲਕ-ਇ-ਖ਼ੁਦਾ: ਜਨ ਸਮੂਹ)

ਸੁਬ੍ਹਾ-ਇ-ਆਜ਼ਾਦੀ

ਯੇ ਦਾਗ਼-ਦਾਗ਼ ਉਜਾਲਾ, ਯੇ ਸ਼ਬਗਜ਼ੀਦਾ ਸਹਰ
ਵੋ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਥਾ ਜਿਸਕਾ, ਯੇ ਵੋ ਸਹਰ ਤੋ ਨਹੀਂ

ਯੇ ਵੋ ਸਹਰ ਤੋ ਨਹੀਂ ਜਿਸਕੀ ਆਰਜ਼ੂ ਲੇਕਰ
ਚਲੇ ਥੇ ਯਾਰ ਕਿ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ ਕਹੀਂ ਨਾ ਕਹੀਂ
ਫ਼ਲਕ ਕੇ ਦਸ਼ਤ ਮੇਂ ਤਾਰੋਂ ਕੀ ਆਖ਼ਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ
ਕਹੀਂ ਤੋ ਹੋਗਾ ਸ਼ਬ-ਇ-ਸੁਸਤ ਮੌਜ ਕਾ ਸਾਹਿਲ
ਕਹੀਂ ਤੋ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕੇਗਾ ਸਫ਼ੀਨ-ਇ-ਗ਼ਮ-ਇ-ਦਿਲ
ਜਵਾਂ ਲਹੂ ਕੀ ਪੁਰ-ਅਸਰਾਰ ਸ਼ਾਹਰਾਹੋਂ ਸੇ
ਚਲੇ ਜੋ ਯਾਰ ਤੋ ਦਾਮਨ ਪੇ ਕਿਤਨੇ ਹਾਥ ਪੜੇ
ਸਯਾਰੇ-ਇ-ਹੁਸਨ ਕੀ ਬੇ-ਸਬ੍ਰ ਖ਼ਵਾਬਗਾਹੋਂ ਸੇ

ਪੁਕਾਰਤੀ ਰਹੀਂ ਬਾਹੇਂ, ਬਦਨ ਬੁਲਾਤੇ ਰਹੇ
ਬਹੁਤ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਥੀ ਲੇਕਿਨ ਰੁਖ਼-ਇ-ਸਹਰ ਕੀ ਲਗਨ
ਬਹੁਤ ਕਰੀਂ ਥਾ ਹਸੀਨਾਨ-ਇ-ਨੂਰ ਕਾ ਦਾਮਨ
ਸੁਬੁਕ-ਸੁਬੁਕ ਥੀ ਤਮੰਨਾ, ਦਬੀ-ਦਬੀ ਸੀ ਥਕਨ

ਸੁਨਾ ਹੈ ਹੋ ਭੀ ਚੁਕਾ ਹੈ ਫ਼ਿਰਾਕ-ਇ-ਜ਼ੁਲਮ-ਇ-ਨੂਰ
ਸੁਨਾ ਹੈ ਹੋ ਭੀ ਚੁਕਾ ਹੈ ਵਿਸਾਲ-ਇ-ਮੰਜ਼ਿਲ-ਇ-ਗਾਮ
ਬਦਲ ਚੁਕਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਅਹਲ-ਇ-ਦਰਦ ਕਾ ਦਸਤੂਰ
ਨਿਸ਼ਾਤ-ਇ-ਵਸ਼ ਹਲਾਲ-ਇ-ਅਜ਼ਾਬ-ਇ-ਹਿਜ੍ਰ-ਇ-ਹਰਾਮ

ਜਿਗਰ ਕੀ ਆਗ, ਨਜ਼ਰ ਕੀ ਉਮੰਗ, ਦਿਲ ਕੀ ਜਲਨ
ਕਿਸੀ ਪੇ ਚਾਰਾ-ਇ-ਹਿਜ੍ਰਾਂ ਕਾ ਕੁਛ ਅਸਰ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਕਹਾਂ ਸੇ ਆਈ ਨਿਗਾਰ-ਇ-ਸਬਾ ਕਿਧਰ ਕੋ ਗਈ
ਅਭੀ ਚਿਰਾਗ਼-ਇ-ਸਰ-ਇ-ਰਹ ਕੋ ਕੁਛ ਖ਼ਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਅਭੀ ਗਰਾਨੀ-ਇ-ਸ਼ਬ ਮੇਂ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ
ਨਜਾਤ-ਇ-ਦੀਦਾ-ਓ-ਦਿਲ ਕੀ ਘੜੀ ਨਹੀਂ ਆਈ
ਚਲੇ ਚਲੋ ਕਿ ਵੋ ਮੰਜ਼ਿਲ ਅਭੀ ਨਹੀਂ ਆਈ

ਚੰਦ ਰੋਜ਼ ਔਰ ਮੇਰੀ ਜਾਨ

ਚੰਦ ਰੋਜ਼ ਔਰ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਫ਼ਕਤ ਚੰਦ ਹੀ ਰੋਜ਼
ਜ਼ੁਲਮ ਕੀ ਛਾਂਵ ਮੇਂ ਦਮ ਲੇਨੇ ਪੇ ਮਜਬੂਰ ਹੈਂ ਹਮ
ਔਰ ਕੁੜ ਦੇਰ ਸਿਤਮ ਸਹ ਲੇਂ, ਤੜਪ ਲੇਂ, ਰੋ ਲੇਂ
ਅਪਨੇ ਅਜਦਾਦ ਕੀ ਮੀਰਾਸ ਹੈਂ ਮਾਜੂਰ ਹੈਂ ਹਮ

ਜਿਸਮ ਪਰ ਕੈਦ ਹੈ, ਜਜ਼ਬਾਤ ਪੇ ਜ਼ੰਜੀਰੇਂ ਹੈਂ
ਫ਼ਿਕ੍ਰ ਮਹਬੂਸ ਹੈ, ਗ਼ੁਫ਼ਤਾਰ ਪੇ ਤਾਜ਼ੀਰੇਂ ਹੈਂ
ਅਪਨੀ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਕਿ ਮਹ ਫਿਰ ਭੀ ਜਿਯੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਆ ਕਿਸੀ ਮੁਫ਼ਲਿਸ ਖ਼ਬਾ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ
ਹਰ ਘੜੀ ਦਰਦ ਕੇ ਪੈਬੰਦ ਲਗੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ

ਲੇਕਿਨ ਅਬ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀ ਮੀਯਾਦ ਕੇ ਦਿਨ ਥੋੜੇ ਹੈਂ
ਇਕ ਜ਼ਰਾ ਸਬ੍ਰ, ਕਿ ਫਲਰਿਯਾਦ ਕੇ ਦਿਨ ਥੋੜੇ ਹੈਂ
ਅਰਸਾ-ਇ-ਦਹਰ ਕੀ ਝੁਲਸੀ ਹੂਈ ਵੀਰਾਨੀ ਮੇਂ
ਹਮਕੋ ਰਹਨਾ ਹੈ ਪੇ ਯੂੰ ਹੀ ਤੋ ਨਹੀਂ ਰਹਨਾ ਹੈ
ਅਜਨਬੀ ਹਾਥੋਂ ਕਾ ਬੇ-ਨਾਮ ਗਰਾਂਬਾਰ ਸਿਤਮ
ਆਜ ਸਹਨਾ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋ ਨਹੀਂ ਸਹਨਾ ਹੈ

ਯੇ ਤੇਰੇ ਹੁਸਨ ਮੇਂ ਲਿਪਟੀ ਹੂਈ ਆਲਾਮ ਕੀ ਗਰਦ
ਅਪਨੀ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਜਵਾਨੀ ਕੀ ਸ਼ਿਕਸ਼ਤੋਂ ਕਾ ਸ਼ੁਮਾਰ
ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤੋਂ ਕਾ ਬੇਕਾਰ ਦਹਕਤਾ ਹੂਆ ਦਰਦ
ਦਿਲ ਕੀ ਬੇ-ਸੂਦ ਤੜਪ, ਜਿਸਮ ਕੀ ਮਾਯੂਸ ਪੁਕਾਰ

ਚੰਦ ਰੋਜ਼ ਔਰ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਫ਼ਕਤ ਚੰਦ ਹੀ ਰੋਜ਼

(ਅਜਦਾਦ: ਪੁਰਖੇ, ਮੀਰਾਸ: ਦੇਣ/ਵਿਰਸਾ, ਮਾਜੂਰ: ਲਾਚਾਰ, ਮਹਬੂਸ: ਬੰਦੀ, ਤਾਜ਼ੀਰੇਂ: ਪਾਬੰਦੀ, ਅਰਸਾ-ਇ-ਦਹਰ: ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮੈਦਾਨ, ਗਰਾਂਬਾਰ: ਭਾਰਾ/ਬੋਝਲ, ਆਲਾਮ: ਦੁੱਖ)

ਫ਼ੈਜ਼ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ
ਕਿਸਾਨ ਲਈ

ਉਠ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਜੱਟਾ
ਮਰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ

ਭੁੱਲਿਆ, ਤੂੰ ਜੱਗ ਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ
ਤੇਰੀ ਬਾਂਦੀ ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ
ਤੂੰ ਜੱਗ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰਾ
ਤੇ ਮਰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ
ਉਠ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਜੱਟਾ

ਮਰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ
ਜਨਰਲ, ਕਰਨਲ, ਸੂਬੇਦਾਰ
ਡਿਪਟੀ, ਡੀ.ਸੀ., ਥਾਣੇਦਾਰ
ਸਾਰੇ ਤੇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਖਾਵਣ
ਤੂੰ ਜੇ ਨਾ ਬੀਜੇਂ, ਤੂੰ ਜੇ ਨਾ ਗਾਹਵੇਂ
ਭੁੱਖੇ, ਭਾਣੇ ਸਭ ਮਰ ਜਾਵਣ
ਇਹ ਚਾਕਰ, ਤੂੰ ਸਰਕਾਰ
ਮਰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ
ਉਠ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਜੱਟਾ

ਮਰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ
ਵਿਚ ਕਚਿਹਰੀ, ਚੰਗੀ, ਥਾਣੇ
ਕੀ ਅਣਭੋਲ ਤੇ ਕੀ ਸਿਆਣੇ
ਕੀ ਅਸ਼ਰਾਫ਼ ਤੇ ਕੀ ਨਿਮਾਣੇ
ਸਾਰੇ ਖੱਜ਼-ਖੁਆਰ
ਮਰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ
ਉਠ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਜੱਟਾ

ਏਕਾ ਕਰ ਲਓ ਹੋ ਜਾਓ 'ਕੱਠੇ
ਭੁੱਲ ਜਾਓ ਰੰਗੜ, ਚੀਮੇ ਚੱਠੇ
ਸਭ ਦਾ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ
ਮਰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ

ਜੇ ਚੜ੍ਹ ਆਵਣ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵਾਲੇ
ਤੂੰ ਵੀ ਛਵੀਆਂ ਲੰਬ ਕਰਾ ਲੈ
ਤੇਰਾ ਹੱਕ ਤੇਰੀ ਤਲਵਾਰ
ਤੂੰ ਮਰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ
ਦੇ 'ਅੱਲਾ ਹੂ' ਦੀ ਮਾਰ
ਮਰਦਾ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ
ਉਠ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਜੱਟਾ

ਮੁਝ ਸੇ ਪਹਿਲੀ ਸੀ ਮੁਹੱਬਤ ਮੇਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਨਾ ਮਾਂਗ

ਮੁਝ ਸੇ ਪਹਿਲੀ ਸੀ ਮੁਹੱਬਤ ਮੇਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਨਾ ਮਾਂਗ

ਮੈਨੇ ਸਮਝਾ ਥਾ ਕੇ ਤੂ ਹੈ ਤੋ ਦਰਖ਼ਸ਼ਾਂ ਹੈ ਹਯਾਤ
ਤੇਰਾ ਗ਼ਮ ਹੈ ਤੋ ਗ਼ਮ-ਇ-ਦਹਰ ਕਾ ਝਗੜਾ ਕਯਾ ਹੈ?
ਤੇਰੀ ਸੂਰਤ ਸੇ ਹੈ ਆਲਮ ਮੇਂ ਬਹਾਰੋਂ ਕੋ ਸਬਾਤ
ਤੇਰੀ ਆਂਖੋਂ ਕੇ ਸਿਵਾ ਦੁਨੀਆ ਮੇਂ ਰੱਖਾ ਕਯਾ ਹੈ?

ਤੂ ਜੋ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤੋ ਤਕਦੀਰ ਨਿਗੂੰ ਹੋ ਜਾਏ
ਯੂੰ ਨਾ ਥਾ ਮੈਨੇ ਫ਼ਕਤ ਚਾਹਾ ਥਾ ਯੂੰ ਹੋ ਜਾਏ
ਔਰ ਭੀ ਗ਼ਮ ਹੈਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਮੇਂ ਮੁਹੱਬਤ ਕੇ ਸਿਵਾ
ਅਨਗਿਨਤ ਸਦੀਓਂ ਕੇ ਤਾਰੀਕ ਬਹੀਮਾਨਾ ਤਿਲਿਸਮ
ਰੇਸ਼ਮ-ਓ-ਅਤਲਸ-ਓ-ਕਮਖ਼ੁਆਬ ਮੇਂ ਬੁਨਵਾਏ ਹੂਏ
ਜਾ-ਬ-ਜਾ ਬਿਕਤੇ ਹੂਏ ਕੂਚਾ-ਓ-ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੇਂ ਜਿਸਮ
ਖ਼ਾਕ ਮੇਂ ਲਿਥੜੇ ਹੂਏ, ਖ਼ੂਨ ਮੇਂ ਨਹਿਲਾਏ ਹੂਏ
ਜਿਸਮ ਨਿਕਲੇ ਹੂਏ ਅਮਰਾਜ ਕੇ ਤੱਨੂਰੋ ਸੇ
ਪੀਪ ਬਹਤੀ ਹੂਈ ਗਲਤੇ ਹੂਏ ਨਾਸੂਰੋਂ ਸੇ

ਲੌਟ ਜਾਤੀ ਹੈ ਇਧਰ ਕੋ ਭੀ ਨਜ਼ਰ ਕਯਾ ਕੀਜੇ
ਅਬ ਭੀ ਦਿਲਕਸ਼ ਹੈ ਤੇਰਾ ਹੁਸਨ ਮਗਰ ਕਯਾ ਕੀਜੇ?
ਔਰ ਭੀ ਗ਼ਮ ਹੈਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਮੇਂ ਮੁਹੱਬਤ ਕੇ ਸਿਵਾ
ਰਾਹਤੇਂ ਔਰ ਭੀ ਹੈਂ ਵਸਲ ਕੀ ਰਾਹਤ ਕੇ ਸਿਵਾ
ਮੁਝ ਸੇ ਪਹਿਲੀ ਸੀ ਮੁਹੱਬਤ ਮੇਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਨਾ ਮਾਂਗ

(ਦਰਖ਼ਸ਼ਾਂ: ਖਿੜੀ ਹੋਈ, ਹਯਾਤ: ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਗ਼ਮ-ਇ-ਦਹਰ: ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਦੇ, ਸਬਾਤ: ਹੋਂਦ/ਠਹਿਰਾਓ, ਨਿਗੂੰ: ਝੁਕ ਜਾਏ, ਫ਼ਕਤ: ਕੇਵਲ, ਤਾਰੀਕ: ਹਨ੍ਹੇਰੇ, ਬਹੀਮਾਨਾ: ਕਰੂਰਤਾ ਭਰੇ, ਤਿਲਿਸਮ: ਜਾਲ, ਰੇਸ਼ਮ-ਓ-ਅਤਲਾਸ-ਓ-ਕਮਖ਼ੁਆਬ: ਕੀਮਤੀ ਵਸਤਰ, ਜਾ-ਬ-ਜਾ: ਥਾਂ-ਥਾਂ, ਤੱਨੂਰੋ: ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੱਠੀ)

ਬੋਲ

ਬੋਲ ਕਿ ਲਬ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈਂ ਤੇਰੇ
ਬੋਲ ਜ਼ਬਾਂ ਅਬ ਤਕ ਤੇਰੀ ਹੈ

ਤੇਰਾ ਸੁਤਵਾਂ ਜਿਸਮ ਹੈ ਤੇਰਾ
ਬੋਲ ਕਿ ਜਾਂ ਅਬ ਤਕ ਤੇਰੀ ਹੈ
ਦੇਖ ਕੇ ਆਹਨਗਰ ਕੀ ਦੁਕਾਂ ਮੇਂ
ਤੁੰਦ ਹੈਂ ਸ਼ੋਲੇ, ਸੁਰਖ਼ ਹੈ ਆਹਨ
ਖੁਲਨੇ ਲਗੇ ਕੁਫ਼ਲੋਂ ਮੇਂ ਦਹਾਨੇ
ਫੈਲਾ ਹਰ ਏਕ ਜ਼ੰਜੀਰ ਕਾ ਦਾਮਨ

ਬੋਲ, ਯੇ ਥੋੜਾ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਹੈ
ਜਿਸਮ-ਓ-ਜ਼ਬਾਂ ਕੀ ਮੌਤ ਸੇ ਪਹਲੇ
ਬੋਲ, ਕਿ ਸਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ ਅਬ ਤਕ
ਬੋਲ, ਜੋ ਕੁਛ ਕਹਨਾ ਹੈ ਕਹ ਲੇ

(ਸੁਤਵਾਂ: ਸੁਡੌਲ, ਆਹਨਗਰ: ਲੁਹਾਰ, ਤੁੰਦ: ਤੇਜ਼, ਆਹਨ: ਲੋਹਾ, ਦਹਾਨੇ: ਤਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ)

ਚਾਨਣ ਹੀ ਚਾਨਣ ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ

ਅਦਬੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਡਾ. ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਦੀ ਬੜੀ ਪੈਂਠ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ ਸ਼ਾਇਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ-ਸ਼ਾਇਰ ਦੇਵ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਦਿੱਲੀ) ਨੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਨੂਰ ਦੇ ਸਬੂਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਰਤਾ ਕੁ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।-ਸੰਪਾਦਕ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਭਾਵੇਂ 1972 ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਨਵਯੁੱਗ ਵਾਲੇ ਭਾਪਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਆਰਸੀ' ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਸੀ। ਆਲੋਚਕ ਸੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਬਹਿਣ-ਖਲੋਣ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਮਾਲ ਗੱਡੀ ਸਮਝਦਾ ਸਾਂ ਤੇ ਆਲੋਚਕ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ-ਸੜਕ ਦਾ ਸਵੈ-ਥਾਪਿਆ ਟਰੈਫਿਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜੋ ਆਪ ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਨਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸ ਕੱਢਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਸੱਚੇ ਚਲਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨੂਰ ਦਾ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਨਾਮ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੱਢਿਆ 16 ਵਰਕੀਆ ਪਰਚਾ 'ਇਕੱਤੀ ਫਰਵਰੀ' ਵੀ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਕਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਪਰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਰਚਾ ਕਹਾਣੀ ਛੱਡ, ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਏ, ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਸਹਿਤਕਾਰ ਗੁਰਵੇਲ ਪੰਨੂ ਦੇ ਪਰਚੇ 'ਸੇਧ' ਨਾਲ ਪੇਚੇ ਪਾਈ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੀ ਨੀਵੀਂ ਉਡਦੀ ਗੁੱਡੀ ਦਾ ਬੋ-ਕਾਟਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਿਆ ਮੈਂ ਕਦੀ 'ਸੇਧ' ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਇਹ ਅਵੇਸਲੀ ਮਨੋ-ਅਵਸਥਾ ਉਦੋਂ ਬਦਲੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਮੂਲ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਦੋ ਨਾਵਲ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਤੀਜਾ ਨਾਵਲ 'ਮਿੱਟੀ' ਛੋਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪਰਵਾਸੀ ਮਨ ਦੀ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਸੀ। ਇਕ ਦੁਨੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੀਆਂ ਲਗੜਾਂ ਅਜੇ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਛੱਡਦੀਆਂ। ਨਾ ਦਿਲ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਪੁਰਾਣੀ ਵਿਚ। ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਜਾ ਵੱਸੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਕਵੀ ਦੇਵ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲਈ। ਇਸ ਪਾਤਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਮੈਂ ਕਈ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪਾਤਰ ਉਸਾਰਨੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲਈ ਮੈਂ ਨੂਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਨੂਰ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ।

ਮੈਂ ਨੂਰ ਦੇ ਵਾਕਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ-ਪੁਛਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਕਿਸੇ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰਬਚਨ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਨੂਰ ਦਾ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਬੜੀ ਚੁਸਤ ਤੇ ਬੇਕਿਰਕ ਲਿਖਤ ਸੀ ਪਰ ਸੀ ਨਿਰਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ। ਵਿਚੋਂ ਬੰਦਾ ਆਪ ਗਾਇਬ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨੂਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਚੱਕਰ ਏ। ਇਕ ਥਾਂ ਟਿਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬਹਿ ਸਕਦਾ। ਮਹਿਫਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕੀਨ ਏ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਆਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਏ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਤੀਂ ਸੁੱਤੇ ਪਿਆਂ ਛਾਪਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਾਰਨਾ ਪਵੇ। ਮੈਂ ਨੂਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ, ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਤਨਾਸਬ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੱਦ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਪੱਗ ਵੱਡੀ ਸੀ, ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਦੀ ਜੋ ਚਿੱਟੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਚਿੱਟਿਆਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਉਘਾੜਦੀ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਲੱਤਾਂ ਵੀ ਛੋਟੀਆਂ ਸਨ। ਚਾਲ ਲਟਕਵੀਂ ਸੀ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਕੋਲ ਬਹਿ ਲੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਟਿਮਕ ਦਿਸੀ। ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਲੋਅ ਲੱਗੀ। ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਪਿਆ। ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਰਸੀ-ਰਚੀ ਬੇਤਕੱਲਫੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਉਹ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਉਹਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਰਿਹਾ, ਉਹਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਹੀਨ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਰਹੀ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਹ ਹੱਸਿਆ ਵੀ ਪਰ ਮੂੰਹ-ਮੀਟਵਾਂ ਜਿਹਾ। ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਉਹ ਤ੍ਰਿਪਤ ਬੰਦਾ ਏ। ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਉਹਦੀ ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਤ੍ਰਿਪਤ ਬੰਦੇ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਨੇ। ਨੂਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਾਤਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਣਾਉਣੀ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਠੀਕ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਚਿੱਟਿਆਈ ਅੱਖਰਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਛੇੜੀ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖੀ ਏ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਾਲੀ ਏ...।"

ਨੂਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਨਾ ਲੈਣ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਬੋਲ ਪਿਆ, "ਕਦੀ ਕਾਲੀ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਚੁਹੱਤਰ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ। 1990 ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ। ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਫੇਰ ਕਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।"

ਮੈਂ ਨੂਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਭਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਉਹਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਚਿੱਟਿਆਈ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਂਦਾ। ਮੂੰਹ ਭਖਦਾ ਸੀ। ਊਰਜਾ ਝਰਦੀ ਸੀ। ਕਾਇਆ ਵਿਚ ਸਿਲ੍ਹ ਜਾਂ ਸਥਿਲਤਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਗੜੀ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸੀ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਜਾਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਨੂਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿ ਗਿਆ, "ਨੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿ ਲਉ। ਇਹ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਝੂਠੀ ਲਗਦੀ ਏ।"

ਮੇਰੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਪਾਤਰ ਤਾਂ ਭੁਗਤ ਗਿਆ ਪਰ ਨੂਰ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾ ਘਟੀ। ਮੈਂ ਮੌਕਾ ਬਾ-ਮੌਕਾ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਉਹਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗਿਆ। ਇਕ ਅੱਧ ਵਾਰੀ ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਘਰ ਵੀ ਸੱਦਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਬੜੀ ਰੌਚਕ ਹਸਤੀ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਉਹ ਬੜਾ ਕੁਝ ਸੀ। ਵਿਚਾਰਵਾਨ, ਵਿਦਵਾਨ, ਸਿਰਜਕ, ਸਾਹਿਤ-ਸਲਾਹਕਾਰ, ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਰਾਉਂਦਾ, ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਲਿਖਦਾ, ਜੁਗਤੀ, ਤਰਕੀਬੀ, ਸ਼ੁਗਲੀ, ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਉਡਾਉਂਦਾ ਕੋਈ ਅਣਥੱਕ ਮੁਸਾਫਰ ਸੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਸੀ ਉਹ।

ਨੂਰ ਦਾ ਜਨਮ ਭਾਵੇਂ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਹੋਇਆ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਹ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਵੱਡਾ ਘਰ (ਮੋਗਾ), ਅੰਬਾਲੇ, ਪਟਿਆਲੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰੀਂ ਪਰ ਜੋ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਏ, ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਏਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਹੋ ਚੱਲੇ ਨੇ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਉਹਨੂੰ ਬੜਾ ਫਲਿਆ ਏ। ਏਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬੜੇ ਨਾਟਕੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਸੱਤਰ੍ਹਵਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿਚ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ। ਰੱਬ-ਸਬੱਬੀਂ, ਨੂਰ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੰਝੇ ਆਇਆ ਤੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਪੈਦਿਆਂ ਹੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਨੂਰ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਜੁਆਇਨ ਕਰ ਲੈ। ਤੇਰੀ ਏਥੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ। ਤਾਰ ਵੀ ਘੱਲੀ ਸੀ ਤੈਨੂੰ।"

"ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਆਇਆਂ।"

"ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਬਸ ਸਵੇਰੇ ਜੁਆਇਨ ਕਰ", ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਗੌਲੀ। ਨੂਰ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜੁਆਇਨ ਕਰ ਲਈ। ਇੰਨੇ ਵਿਚ ਨੂਰ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਿਓਂ ਵੀ ਸੱਦਾ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਉਥੇ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਉਹਦੀ ਥਾਂ ਉਥੇ ਉਹਦਾ ਬੇਲੀ ਕਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਹਰਚਰਨ, ਉਹਦੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਚਰਨ ਪਾਏ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਿਕਰਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇੜੇ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਇਕੋ ਮੰਜਾ ਹੀ ਸਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਸਨ। ਬਹਿਣ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ, ਚੰਗੇ ਘਰੋਂ ਆਈ ਰਾਣੀ ਜਦੋਂ

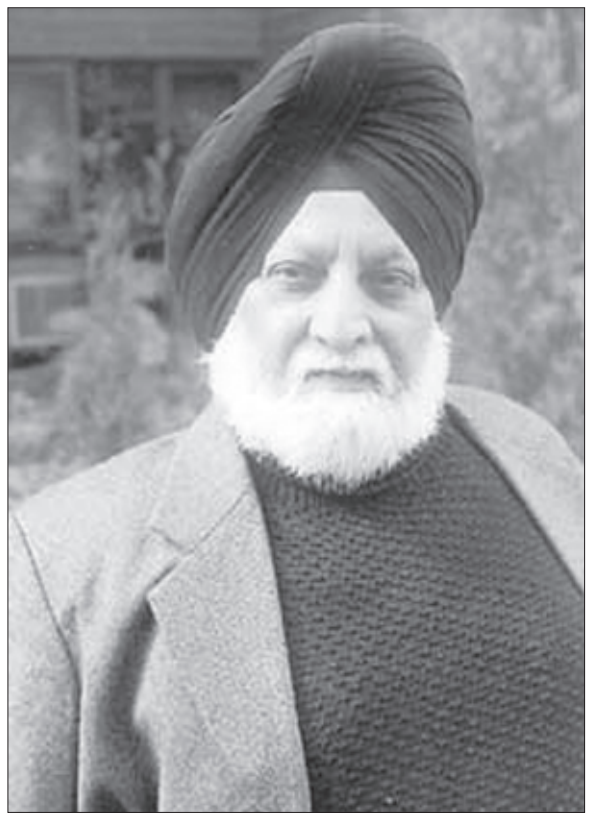

ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ

ਇਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਵੜੀ, ਉਹਦਾ ਸਾਹ ਅੰਦਰ ਦਾ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹਨੇ ਦਿਲ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਤੇ ਉਸੇ ਦਮ, ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਬੜਾ ਕੁਝ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਅੱਠ-ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹਨੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਜੋਗਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸੇ ਹੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਦਾ ਬਣਿਆ, ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਡਾਢਾ ਪੁਰਾਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦ ਸਕੇ। ਕੋਈ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲੱਗੇ। ਇੰਨੇ ਕੁ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਉਸਾਰੇ ਏਸ ਘਰ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਬਣਾ ਲਿਆ।

1982-83 ਵਿਚ ਨੂਰ ਨੂੰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਬਹੁੜਿਆ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਰਲ, ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੇ 'ਮੇਘਦੂਤਮ' ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਐਪੀਸੋਡਾਂ ਵਾਲੇ ਸੀਰੀਅਲ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਜੋ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲਿਆ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਉਤੇ ਇਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੋਰ ਪਾ ਲਈ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਹਦੇ ਬੇਲੀ ਕਵੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਉਹਦਾ ਜਸ਼ਨ ਉਸੇ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਨੂਰ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਅੱਜ ਵੀ ਸਭ ਕੁਝ ਯਾਦ ਏ, "ਵੀਹ ਬਾਈ ਬੰਦੇ ਸਨ," ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਬੜਾ ਮਜ਼ਾ ਆਇਆ। ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਹਰ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਲੋਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਲੋਈਆਂ ਮੈਨੂੰ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਛੁੱਟੀ ਪਾ ਲਈ। ਲੋਈਆਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੌ ਕੁ 'ਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਈਆਂ ਨੇ।"

ਮੈਂ ਨੂਰ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਵੇਰਵੇ ਵਿਚੋਂ ਐਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵੇਖੀ। ਅਠਾਰਾਂ ਐਵਾਰਡ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਉਹਨੂੰ 2004 ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿੱਘੀ ਲੋਈ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਲੋਈ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਭਾਵੇਂ ਐਵਾਰਡ ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਨੂਰ ਦਾ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਾਰ ਵੀ ਆ ਗਈ। ਪਹਿਲੀ ਕਾਰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਸੈਂਟਰੋ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਚੈਰੀ ਵਾਂਗ ਸੁਰਖ ਇੰਡੀਕਾ ਤੇ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਰੂਪਹਿਲੀ ਰਿਟਜ਼ ਮਾਰੂਤੀ ਜਿਹੜੀ ਨੂਰ ਨੂੰ ਉਡਾਈ ਫਿਰਦੀ ਸੀ।

ਏਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨੂਰ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ, ਕਵਿਤਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। 'ਪੰਜ ਦਰਿਆ' ਵਿਚ ਛਪੀ ਉਹਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਵਿਤਾ, 'ਕੇਹੀ ਵਗੀ ਵਾ ਵੇ ਮਾਹੀਆ', ਉਹਨੇ ਬਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਬਿਰਖ ਨਿਪੱਤਰੇ' ਛਪ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾ ਗਈ ਸੀ। ਵੀਹ ਸਾਲ ਹੋ ਚੱਲੇ ਸਨ। ਨੂਰ ਨੂੰ ਉਹ ਇੱਥੇ ਆ ਮਿਲੀ। ਫੇਰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਛੱਤ ਵਾਲਾ ਘਰ ਛੋਟਾ ਪੈਣ ਲੱਗਾ। 2003 ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪੇਕਿਓਂ ਮਿਲੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਵੱਟਕ ਨਾਲ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਗਾਰਡਨ ਨਾਂ ਦੀ ਉਸ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਨਵੀਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਘਰ ਬਣਵਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਹਦਾ ਅਗਲਾ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਸਰਦਲ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ' ਛਪਿਆ।

ਜਦੋਂ ਨੂਰ ਦਿੱਲੀ ਲੱਗਾ, ਉਹਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਅਜੇ ਤਕ ਭਾਰਤੀ-ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਨਾਲ ਬੱਝਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਹਰਿਭਜਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਡਾ. ਸਾਹਿਬ, ਦੁਨੀਆਂ ਬੜੀ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੋਈ ਏ। ਉਹਨੇ ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਸਾਹਿਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ, ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਪਟਿਆਲਿਉਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਹਰਿਭਜਨ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਕਰਕੇ ਸਮਝਾਇਆ। ਸੌਖਾ ਕਰਨ ਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਸਾਨੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਵੈਸੇ ਨੂਰ, ਹਰਿਭਜਨ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਹਰਿਭਜਨ ਉਹਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਗੁਰਭਗਤ ਦਾ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ। ਜਦੋਂ

ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਾਲਜ ਵੀ। ਓਸੇ ਹੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਨੂਰ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਪੜ੍ਹੀ ਤੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ। ਨੂਰ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਇਆ ਬਠਿੰਡਾ ਹੋਈ। ਉਹਨੇ ਪਹਿਲੋਂ ਬੁੱਧੀਮਾਨੀ ਕੀਤੀ, ਫੇਰ ਗਿਆਨੀ। ਫੇਰ ਮੈਟ੍ਰਿਕ, ਐਫ.ਏ., ਬੀ.ਏ. ਤੇ ਐਮ.ਏ.। ਐਮ.ਏ. ਦੋ ਵਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਥਰਡ ਡਵੀਜ਼ਨ ਆਈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਬੀ.ਏ. ਵਿਚੋਂ ਫੇਲ੍ਹ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਓਦੋਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਘੱਟ ਸੀ ਤੇ ਹਾਕੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੇਡੀ ਸੀ। ਟੀਮ ਦਾ ਗੋਲਚੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਐਸ.ਡੀ. ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਕਪੂਰ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਸਨ।

ਇਹ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਛੁਪੇ ਰੁਸਤਮ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਨੋ ਅੰਡਰਗਰਾਊਂਡ ਰਹਿ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅੱਠ ਫੁਲ ਐਕਟ ਨਾਟਕ ਲਿਖੇ ਤੇ ਬੋਧੀ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਾ ਇਕ ਨਾਵਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਛਪੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਨਿਕਲੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮਸੌਦੇ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਫੇਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਲਾਂਭਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਇੱਥੋਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਸਰ ਕੱਢ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਦਾਤ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਜਾ ਕੇ ਪੈ ਸਕਦਾ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਦੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਨੂਰ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਧਿਆਪਨ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਨੂਰ ਲਈ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਪੈੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭਣੀ।

ਹੋਇਆ ਇੰਜ ਕਿ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਕ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਆ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂਰ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਵੇਖ, ਤੇਰੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਤੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਤੰਗ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਐਮ.ਏ.ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੇ। ਦਾਖਲਾ ਭੇਜ ਦੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੇਰੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏ। ਨੌਕਰੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ।" ਨੂਰ ਨੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਿਆ। ਦਾਖਲਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਲਈ ਉਹਨੇ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। 1967 ਵਿਚ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹ ਫੇਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਫੇਰ ਉਹ ਦਿਨ ਤੇ ਇਹ ਦਿਨ। ਨੂਰ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਪਰਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਅੰਬਾਲਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਨੂਰ ਦੀ ਖੱਬੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਹੋਈ। ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਿਹਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਪਟਿਆਲੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਜੁਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਬਣਿਆ। ਅੰਬਾਲੇ ਹੀ ਨੂਰ ਦਾ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਉਥੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸੀ। ਨੂਰ ਨੂੰ ਉਹਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬੰਦਾ ਜੇ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਵਿਰਕ ਵਰਗੀ ਲਿਖੇ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਵਿਰਕ ਵਰਗੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਤੇ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅੰਬਾਲੇ ਨੂਰ ਨੇ ਨਾਟਕ ਵੀ ਖੇਡੇ ਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਬਾਹਰਲੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਖੇਡੇ। ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੂੰ ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਵੀ ਝਾਕਾ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਕਤੀ ਸੀ। ਅੰਤ ਨੂਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਵੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਉਹਨੇ ਨਾਟਕ ਵੀ ਲਿਖ ਰੱਖੇ ਹੋਣ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਕਪੂਰ ਵਾਂਗ। ਇਹ ਸਭ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਦਿੱਲੀ ਅੰਬਾਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਈ।

ਨੂਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਅਸਾਹਿਤਕ ਰੂਪ ਬਹੁਤ ਨੇ। ਉਹਨੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਕੀਤਾ ਏ। ਬਸ ਅਜੇ ਕੋਈ ਨਾਵਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਨਾਵਲ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਲਿਖਣ-ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਇਕ ਪੌਲਿਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਸੀ ਅੱਨਾ ਸੈਕਲੁਤਸਕਾ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਰਸਾ ਵੀ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਉਹਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮੇਗਾ। ਇਕ ਨਾਵਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੜੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹਸਤੀ ਸਨ। ਕਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਪੱਕੇ ਅਕਾਲੀ ਸਨ। ਇਕ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਗੜੀ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਮਾਈ ਬਾਪ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਚੰਗੇ ਵਕਤੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਾਲ ਡਾ. ਨੂਰ, ਦੁਪਾਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਕਵੀ-ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਵੀ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ।

ਭਾਉਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਰੰਗ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਪਿਤਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਨ ਪਰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ/ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਸਨ।

ਨੂਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਉਹ ਕਿਤੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗੋਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਰੂਬਰੂ 'ਤੇ। ਕਦੀ ਕਿਤੇ ਉਹਨੇ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਵੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰਚਨਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖਲੋਤਾ ਜਾਂ ਬੈਠਾ ਉਹ ਵੀ ਦਿੱਸ ਪਵੇਗਾ। ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਛੋਟਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਕ ਵੇਲੇ ਉਹਦੀ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਸਥਾਨਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਭਾਵ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤਕ ਦੀ। ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਭਾੜੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਏ। ਇੱਥੋਂ ਪਟਿਆਲੇ ਗਿਆ, ਉਥੋਂ ਜਲੰਧਰ, ਅੱਗੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਫੇਰ ਵਾਪਸ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਤਰਨਤਾਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਥ ਲਾ ਆਇਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਅੰਬਾਲੇ ਅਟਕ ਗਿਆ। ਅਹਿਮ ਚੀਜ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਏ। ਅਹਿਮ ਚੀਜ਼ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਏ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ, ਪਹੁੰਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਏ। ਰੂਟ ਆਪੇ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਫੇਰ ਇਕ ਵਕਤ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਨੂਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵੀ ਗਾਹੁਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਦੀ ਉਹ ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਮੁੰਬਈ ਤੇ ਚੇਨੱਈ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਕਦੀ ਲਖਨਊ, ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਤੇ ਕਲਕੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਿਆ ਏ, ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਉਹਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਨੇ। ਅਜੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਉਹ ਇਟਲੀ ਤੇ ਰੂਸ ਹੋ ਕੇ ਆਇਐ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਉਹ ਚੀਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪੇਈਚਿੰਗ ਜਾਣ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਚਰਲ ਡਿਪਲੋਮੇਸੀ ਵੀ ਚਲਾ ਰਹੀ ਏ।

ਨੂਰ ਦੇ ਦੋਸਤ ਉਹਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਬੀਰੀ ਵਾਂਗ ਭੌਂਦੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਹੱਸਦੇ ਨੇ ਪਰ ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਲੰਮਾ ਚੌੜਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੇ। ਨੂਰ ਦੇ ਨਿੰਦਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਡੂੰਘੀ ਚਾਲ ਦਿਸਦੀ ਏ। ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਨੇ ਕਿ ਨੂਰ ਦੀ ਗਿਰਦੌਰੀ ਦਾ ਮੰਤਵ ਹਰ ਥਾਂ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਮੱਲ ਲੈਣਾ ਏ। ਹਰ ਸਫਰ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਵਿਉਂਤ ਹੁੰਦੀ ਏ।

ਆਪਣੇ ਨਾਵਲ 'ਮਿੱਟੀ' ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਪਾਤਰ ਮੈਂ ਨੂਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਘੜਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਬੜਾ ਫਿਰੰਤੂ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਮਾਰ-ਧਾੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਖਿੱਚਦਾ ਸੀ। ਨੂਰ ਦੀ ਗਰਦਿਸ਼ ਦੀ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਏ ਕਿ ਨੂਰ ਸਿਰਫ ਥਾਂਵਾਂ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਥਾਂਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ ਏ? ਬੰਦਾ ਭੱਜਾ ਜਾਏ ਵੀ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਫੜਾਈ ਹੀ ਨਾ ਦੇਣ। ਨੂਰ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕੈਡਮੀ ਦੀ ਚੋਣ ਹਾਰੀ ਹੀ ਸੀ ਨਾ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਨੂਰ ਦੀ ਗਰਦਿਸ਼ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਰਚਨਾ-ਕਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਏਡਾ ਘੁਮੱਕੜ ਬੰਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਲਿਖਣ ਲਈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਉਹ ਵਾਰਤਕ ਹੋਵੇ, ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ-ਛਡਾ ਕੇ ਇਕ ਥਾਂ ਬਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਲਸਤਾਏ 'ਜੰਗ ਤੇ ਅਮਨ' ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਮਾਸਕੋ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਵਾ ਸੌ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਆਪਣੀ ਜਾਗੀਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਭ ਕਾਂਡ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਵਾਰ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਉਹਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ।

ਤਾਲਸਤਾਏ ਨੇ ਤਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਬਾਗ-ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ 13 ਬੱਚੇ ਸਨ। ਇਕ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਭੋਂ-ਗੁਲਾਮ ਬਾਂਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਬੜਾ ਕਾਹਲਾ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਸੇਂਟ ਪੀਟਰਜ਼ਬਰਗ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਾ ਆਉਂਦਾ। ਤੁਰਗਨੇਵ ਵਾਂਗ ਜੇ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਮਹਿਬੂਬਾ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਓਥੇ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨੂਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਰੁਝੇਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਜੰਗ ਤੇ ਅਮਨ' ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੀ ਕਦੀ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਨਾਵਲ ਛੋਹੇਗਾ, ਨਿੱਠ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣੇ ਕਿਉਂ ਬੈਠ ਜਾਏ? ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਨੂਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਰਦਿਸ਼ ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

1990 ਵਿਚ ਨੂਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ। ਬਾਈ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਉਹਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ। ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਓਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੰਗਣੀ ਛੁੱਟ ਗਈ। ਪੀਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਚਾਲ ਲਟਕ ਗਈ। ਰਫਤਾਰ ਘਟ ਗਈ ਪਰ ਉਹਦੀ ਗਰਦਿਸ਼ ਨਾ ਗਈ। ਨੂਰ ਹੁਰੀਂ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਫਦਰਜੰਗ ਫਲਾਈ ਓਵਰ ਤੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਦੋ ਪੈਗ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਕਾਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਰੱਬੋ ਉਹ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ। ਪੈਗ ਲਾਏ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਉਡਦੀ ਜਾਂਦੀ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਉਹਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਜਾ ਠੋਕੀ।

ਮੈਡੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਿਚ ਨੂਰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ ਉਹਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਲਈ ਉਹਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਟੋਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਐਸ. ਬਲਵੰਤ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨੂਰ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਫੋਨ ਸਿਰਫ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਰਾਤੀਂ ਤਿੰਨ ਕੁ ਵਜੇ ਜਾ ਕੇ ਨੂਰ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ। ਨੂਰ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਨਿਕਲੀ। ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਡਿਊਟੀ ਵਾਲੀ ਡਾਕਟਰ ਕੁੜੀ ਫੁਰਤੀ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਤੇ ਨੂਰ ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਜਦੋਂ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ। ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਈ। ਉਹ ਅਜੇ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਦ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਨੂਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੈਣ ਉਹਦੇ ਵਾਰਡ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਹਲਚਲ ਮੱਚ ਗਈ। ਨੂਰ ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਆਪਣਾ ਬੰਦਾ ਸਮਝ ਜਨਰਲ ਵਾਰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਾਕਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਉਹ ਪਲੇਟ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੀ ਨੂਰ ਦੀ ਲੱਤ ਵਿਚ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਰਵੇਲ ਨੇ ਰਾਤੀ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਜਾ ਕੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੀ। ਨੂਰ ਦੀ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਸਪਰਿੰਗ ਵੀ ਪਏ।

ਮੈਂ ਨੂਰ ਨੂ

ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਵਣਜਾਰਾ ਪਾਲ ਮਜਾਰੇਵਾਲਾ ਬੜਾ ਉਦਾਸ ਹੈ...

ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ
ਫੋਨ:917-375-6395

ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਅਪੰਗ ਪਿਆ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦਾ ਛਾਂਦਾਰ ਦਰਖ਼ਤ ਸੁੱਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਥਪੇੜੇ ਝੱਲਦਾ ਤੀਲ੍ਹਾ-ਤੀਲ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਡਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਝੱਖੜਾਂ 'ਚ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁੰਮਨਾਮ ਗੀਤਕਾਰ ਪਾਲ ਮਜਾਰੇਵਾਲਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਬੜੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਤਮੰਨਾ ਸੀ। ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਲੇਖਕ ਵੀਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਜਾਰੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਇਸ ਸਿਰਮੌਰ ਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਸੁਣੇ, ਉਹਦਾ ਦੁੱਖ-ਦਰਦ ਵੰਡਾਵੇ। ਉਹਨੂੰ ਤਿਲ-ਫੁੱਲ ਵੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਰਿਹਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ? ਸ਼ਾਇਦ ਤੁੱਛ ਜਿਹੀ ਭੇਟਾ ਨਾਲ ਉਹ ਖ਼ੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਵੱਡੇ ਗੀਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਦੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਵੀ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇ! ਕਲਮ ਦੇ ਉਸ ਧਨੀ ਦੀ ਕਲਮ ਗੀਤਕਾਰਾਂ/ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੱਸ! ਬੇਵੱਸ ਤੇ ਲਾਚਾਰ ਇਸ ਗੀਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਕਿਉਂ! ਕਾਫ਼ੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪ ਇਸ ਗੀਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਫ਼ੋਨ ਉਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਗੱਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਮਜਾਰੇਵਾਲੇ ਪਾਲ ਨਾਲ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਸਵਾਸਾਂ ਨਾਲ ਘੁਲ਼ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਗੀਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪੀੜੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਿਹਾਂ:

ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਬੁਰਾ ਹੈ,
ਸੱਜਣ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ।
ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਦੂਰ ਹੈ,
ਦਿਲ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਨਹੀਂ। -ਪਾਲ

ਪੱਥਰ ਦੇ ਤਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਸੀ। ਦੋ ਮੰਜੇ ਜੋੜ ਕੇ ਉਪਰ ਵੱਡੇ ਸਪੀਕਰ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਆਹਾਂ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਲ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਨ੍ਹੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਪਾਲ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਸਨ। ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਜਾਦੂਗਰ ਨੇ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਗੀਤ ਲਿਖ ਕੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਪਾਲ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਨਾਲ ਗਾਇਆ। ਬਹੁਤੇ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਹੋਏ। ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੂਜੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬੇਅੰਤ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਰਚਣਹਾਰਾ ਪਾਲ ਮਜਾਰੇਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੰਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਪਿਐ। ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦੈ ਤੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦੈ।

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਪਾਲ ਮਜਾਰੇਵਾਲੇ ਦਾ ਜਨਮ ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਚ, 1947 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਛਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਮਜਾਰਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ (ਮਜਾਰਾ ਨੌਂ ਆਬਾਦ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਕੌਰ ਤੋਂ ਬਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਪਾਲ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਉਥੇ ਰਿਹਾ। ਪਿਤਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਹਬਦਾਰ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਤੁਰਲੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੱਗਦੇ, ਸਵਾ ਛੇ ਫੁੱਟ ਕੱਦ-ਕਾਠ, ਤਾਕਤਵਰ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਗਤਕੇ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮਾਹਿਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਮਾਜਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਮੈਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ...ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਲੋਕੀਂ ਮੇਰੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਦਾਗ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।" ਮਾਤਾ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਡਰਾਈਫ਼ਰੂਟ ਐਕਸਪੋਰਟ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਗਿਆਰਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ "ਇੰਪਲਾਈ ਗਜ਼ਟ' ਨਾਂ ਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵੀ ਕੱਢੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੀ ਸੀ। ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਾਲ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸੇਧ ਲੈਣ ਲੱਗਾ। 12 ਅਗਸਤ, 1961 ਨੂੰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਲ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜਾਰੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਲ ਦਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਵਧ ਗਿਆ। ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ। ਗੀਤ ਲਿਖ-ਲਿਖ ਕੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲੱਗਾ। ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਅੰਗ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ।

ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪਵਾਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ 'ਲੱਛੀ ਸੱਪ ਬਣ ਗਈ'। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪੁਸਤਕ ਭੰਡਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਛਾਪਿਆ। ਇਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫ਼ਰਮ ਨੇ ਛਾਪਿਆ। 'ਭੱਜ ਲੈ ਗਰਾਰੇ ਵਾਲੀਏ' ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਛਾਪੀ। 'ਤੌਬਾ ਬਾਪੂ ਦੀ' ਚਤਰ ਸਿੰਘ-ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਛਾਪੀ। ਚੌਥੀ ਕਿਤਾਬ 'ਨਖ਼ਰਾ ਪਾਸ਼ੋ ਦਾ' ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਸਤਕ ਭੰਡਾਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਫ਼ਰਮ ਨੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਲੈ ਕੇ ਛਾਪੀ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਂ 'ਰੂਪ ਪੰਜਾਬਣ ਦਾ ਹੋਰ ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ' ਸੀ ਪਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਫ਼ਰੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ 'ਨਖ਼ਰਾ ਪਾਸ਼ੋ ਦਾ' ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸਫ਼ਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਲ ਜੀ ਮੈਂ ਪਾਸ਼ੋ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਨੈਂ। ਸਫ਼ਰੀ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਾਲ ਨੇ ਸੱਤ ਬਚਨ ਕਿਹਾ। 'ਧੁੱਪ ਵਾਂਗੂੰ ਚਮਕਦੀਏ' ਕਿਤਾਬ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਨੇ ਛਾਪੀ। ਸੰਨ 1977 ਵਿਚ ਆਖ਼ਰੀ ਕਿਤਾਬ 'ਚੱਲ ਕਚਹਿਰੀ ਮੋਰਨੀਏ' ਭਾਰਤ ਪੁਸਤਕ ਭੰਡਾਰ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਛਾਪੀ।

ਪਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਰਲਦੇ-ਮਿਲਦੇ ਗੀਤ ਲਿਖੇ। ਚਮਨ ਲਾਲ ਸ਼ੁਗਲ ਨਾਲ ਵੀ ਪਾਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੀਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ੁਗਲ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪਾਲ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫ਼ਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਪਿਆਰ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਘਿਉਂ-ਖਿਚੜੀ ਬਣ ਗਏ। ਪਾਲ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ, "ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੀਤਕਾਰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗੀਤਕਾਰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਦਾ ਤਾਂ 'ਕੱਠੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮਸਲਾ ਨਜਿੱਠ ਲੈਂਦੇ ਸਾਂ...ਉਦੋਂ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ ਆਹ ਰਿਵਾਜ ਹੁੰਦਾ, ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਸੂਅ ਕਰਨ ਦਾ।" ਇਸ ਵਾਕਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਗੇ-ਚੰਗੇ ਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਪਾਲ ਦੇ ਗਰੁਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਲ ਸੋਨੀਆ ਸਿੱਧੂ, ਸਨੇਹ ਲਤਾ, ਸੀਮਾ ਪਰਮਾਰ, ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦਾ ਵੀ ਰਿਹਾ।

ਪਾਲ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ। ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ, ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਹੁਰਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹੈ ਪਾਲ। ਦੀਦਾਰ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਪਾਲ ਗਾਉਂਦਾ ਤੇ ਪਾਲ ਦੇ ਲਿਖੇ ਦੀਦਾਰ। ਦੀਦਾਰ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਇਆ ਗੀਤ ਪਾਲ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦਾ:

ਮੇਰੀ ਐਸੀ ਝਾਂਜਰ ਛਣਕੇ
ਛਣਕਾਟਾ ਪੈਂਦਾ ਗਲੀ ਗਲੀ...
ਆਹ ਮੁੰਡਾ ਸੁਨਿਆਰਿਆਂ ਦਾ
ਬੜਾ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੀ।

ਤੇ ਦੀਦਾਰ ਗਾਉਂਦਾ:
ਉਠਦੀ ਬੈਹਦੀ ਜੀ-ਜੀ ਕਹਿੰਦੀ,
ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਹੂਰ।
ਹਾਏ ਨਾ ਮਾਰ ਜ਼ਾਲਮਾ,
ਪੇਕੇ ਤੱਤੜੀ ਦੇ ਦੂਰ।
'ਪਾਲ' ਵੇ ਦੱਸੀਂ ਐਦਾਂ
ਕੀਕੂੰ ਬੀਤੂਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗਾਨੀ।
ਵਾਂਗ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਜਾਵੇਗੀ,
ਅੱਲ੍ਹੜ ਮਸਤ ਜਵਾਨੀ।
ਚਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਜੇ ਲਈਆਂ,
ਐਨਾ ਕਰੇਂ ਗ਼ਰੂਰ।
ਹਾਏ ਨਾ ਮਾਰ ਜ਼ਾਲਮਾ,
ਪੇਕੇ ਤੱਤੜੀ ਦੇ ਦੂਰ।

ਪਾਲ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਗੀਤ ਉਸ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਐ। ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਐਵੇਂ ਹਵਾ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੀਦਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗ਼ਲਤ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਦੀਦਾਰ ਨੇ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਇਹ ਗੀਤ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੀਦਾਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਐਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਅਫ਼ਵਾਹ ਹੈ। ਪਾਲ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲੋਂ ਆ ਕੇ ਪਾਲ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਦੀਦਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪਾਲ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਕਾਰ 'ਚ ਬਹਿ ਕੇ ਚਲ ਪਿਆ। ਪਾਲ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਸੀ ਪਰ ਪਾਲ ਨੂੰ ਦੀਦਾਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਗੀਤ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਲੱਗਾ।

ਨੱਬੇ ਫ਼ੀਸਦ ਗੀਤ ਪਾਲ ਨੇ ਹੱਡ-ਬੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ। ਇਹ ਗੀਤ ਵੀ ਹੱਡ-ਬੀਤੀ ਸੀ। ਪਾਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸੱਚੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਇਹ ਗੀਤ। ਉਸ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਿਆ ਵੀ ਪਾਲ ਨੇ ਸੀ। ਇਹ ਗੀਤ 'ਭੱਜ ਲੈ ਗਰਾਰੇ ਵਾਲੀਏ' ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪੰਨਾ 25 'ਤੇ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 1973-74 ਵਿਚ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫ਼ਰਮ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਲ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ, ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਨ ਅਤੇ ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ ਇਕੱਠੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪਾਲ ਨੇ ਕੁਝ ਹਿੰਟ (ਨੁਕਤੇ) ਲਿਖ ਕੇ ਦੀਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ "ਇਹਦਾ ਗੀਤ ਲਿਖ..." ਤਾਂ ਦੀਦਾਰ ਨੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

ਜ਼ਰਾ ਛੇਤੀ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜ,
ਮਾਏ ਮੈਂ ਸੌਣਾ ਨੀ।
ਅੱਜ ਮਿਲਣ ਮਾਹੀ ਨੇ,
ਸੁਫ਼ਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਨੀ।

ਇਹ ਗੀਤ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਗਾ ਕੇ ਪਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਦਾ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤਕਾਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗੀਤ ਵੀ ਪਾਲ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਗਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

ਆ ਨੀ ਭਾਬੀਏ ਹੱਸੀਏ ਖੇਡੀਏ,
ਬਹਿ ਕੇ ਚਿੱਤ ਪ੍ਰਚਾਈਏ।
ਪੁੱਛਦਾ ਦਿਓਰ ਖੜ੍ਹਾ,
ਤੇਰਾ ਕੀ ਦੁਖਦਾ ਭਰਜਾਈਏ!

ਇਹ ਗੀਤ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਨੇ ਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਬਿੰਦਰੱਖੀਏ ਕੋਲੋਂ ਗਵਾਇਆ।

ਪਾਲ ਨੂੰ ਐਸਾ ਸਰੀਰਕ ਰੋਗ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਗੀਤਕਾਰਾਂ/ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ। ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਚੀਰ-ਹਰਣ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰਕੇ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ।

ਨੱਚਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅੱਡੀ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ,
ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮੂੰਹ।
ਬੋਲੀ ਮੈਂ ਪਾਉਂਦਾ,
ਨੱਚ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਤੂੰ।

ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਜਗਜੀਤ ਜ਼ੀਰਵੀ ਅਤੇ ਰੰਜਨਾ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਗੀਤ ਨੂੰ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਗੋਲਡਨ ਸਟਾਰ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਗਾਇਆ। ਦੋ ਵਾਰ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ, ਮਜਾਰਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਆ ਚੁੱਕੈ। ਗੋਲਡਨ ਸਟਾਰ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਪਾਲ ਨੂੰ! ਚਾਰ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਟੇਜ ਹੈ, ਪਾਲ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੀ ਪਾਲ ਦਾ ਘਰ ਮੋੜ 'ਤੇ ਆਉਂਦੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਾਲ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਗ਼ਿਲਾ ਹੈ। ਪਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫ਼ਖ਼ਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਲੱਗਾ ਪਾਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਵਰਤਦਾ। ਆਮ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਰੋਜ

ਚੁੱਕ ਕੇ ਘੜਾ।
ਅਜੀਤ ਰਾਹੀ: ਥੜ੍ਹੇ ਉਪਰ ਥੜ੍ਹਾ,
ਉਪਰ ਲਾਲ ਕਬੂਤਰ ਖੜ੍ਹਾ,
ਉਹਦੀ ਲਾਟ ਵਾਂਗੂੰ ਮੁੱਖ
ਤੇਰਾ ਲਾਲ ਬੱਲੀਏ।

ਗੀਤ ਲਿਖਦਾ-ਲਿਖਦਾ ਪਾਲ ਵਿਚ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਵੀ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ 'ਥੜ੍ਹੇ ਉਪਰ ਥੜ੍ਹਾ, ਉਪਰ ਲਾਲ ਕਬੂਤਰ ਖੜ੍ਹਾ' ਪਾਠਕੋ ਬੁੱਝੋ ਤਾਂ ਭਲਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੈ? ਦੀਵਾ! ਪਾਲ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਬੰਗੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਕਸਰ ਕਰਦਾ:

ਗੁੱਤ ਲਈ ਪਰਾਂਦਾ
ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਮੰਗਾਇਆ ਏ
ਕਾਸ਼ਨੀ ਦੁਪੱਟਾ ਕੱਲ੍ਹ
ਬੰਗਿਓਂ ਰੰਗਾਇਆ ਏ।

ਪੰਜਾਬਣ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਲਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਪਾਲ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਤੇਰੀ ਤੋਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੋ
ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਪੱਟੀ...।

ਬੀਬਾ ਤੇ ਫ਼ਕੀਰ ਦੀ ਇਸੇ ਗੀਤ ਦੀ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਫ਼ਕੀਰ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ:

ਤੇਰੀ ਚੋਰ ਅੱਖ ਕੋਲੋਂ
ਚੋਰੀ ਸਿਖੀ ਚੋਰਾਂ ਨੇ,
ਤੈਥੋਂ ਸਿਖਿਆ ਏ ਟੂਰਨਾ
ਕਲਹਿਰੀ ਮੋਰਾਂ ਨੇ।
ਹੱਥੀਂ ਗਜਰੇ ਬਲੋਰ ਐਨਾ ਫ਼ੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ,
ਅਲਮਾਰੀ ਨਿਰੀ ਜਾਪੇ ਸੁਨਿਆਰੀ ਦੀ ਹੱਟੀ।

ਚੱਲਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਆ ਕੇ ਪਾਲ ਨੇ ਇਕਦਮ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

"ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ?" ਬੀਬਾ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ।

"ਫ਼ਕੀਰ ਗ਼ਲਤ ਬੋਲ ਰਿਹੈ, ਸੁਨਿਆਰੀ ਨਹੀਂ...ਬੋਲੋ ਅਲਮਾਰੀ ਨਿਰੀ ਜਾਪੇ ਮਨਿਆਰੀ ਦੀ ਹੱਟੀ," ਕਹਿ ਕੇ ਪਾਲ ਨੇ ਗ਼ਲਤੀ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕੀਤੀ।

"ਤੈਨੂੰ ਦੀਂਹਦਾ ਨ੍ਹੀਂ...ਤੇਰੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਅੱਖਾਂ...ਪੜ੍ਹ ਨ੍ਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ...ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਐ?" ਬੀਬਾ ਨੇ ਫ਼ਕੀਰ ਨੂੰ ਡਾਂਟਿਆ।

"ਜੇ ਪੜ੍ਹਿਓ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੌਣ ਈ ਲੱਗਣਾ ਸੀ!" ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਫ਼ਕੀਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਹਾਸਾ ਪੈ ਗਿਆ।

"ਮੁੰਡੇ ਪੱਟਦੀ ਫਿਰਦੇ" ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਗੀਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ 'ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ' ਕੈਸੇਟ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਇਆ:

ਮੁੰਡਾ ਪੱਟਿਆ ਗਿਆ ਇੰਗਲੈਂਡੀਆ
ਵੇਖ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ
ਸਾਡੀ ਰੁੱਸ ਗਈ ਝਾਂਜਰਾਂ ਵਾਲੀ
ਮੋਤੀਂ ਬਾਬਾ ਡਾਂਗ ਵਾਲਿਆ...।

ਜੇ.ਐਸ. ਜੱਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੀਨਾ ਬੇਗਮ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ:

ਜੱਗੀ: ਘੁੰਡ ਸਰਕਾਂਦੀ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਤੋਂ
ਜ਼ਰੀਨਾ: ਅੱਗ ਪੱਤਣਾਂ ਨੂੰ ਲਾਂਦੀ
ਜੱਗੀ: ਬਚੀਂ ਤੂੰ ਬਾਬਾ ਮੋੜ ਤੋਂ
ਜ਼ਰੀਨਾ: ਰੰਨ ਬਿਨਾਂ ਬ੍ਰੇਕੋਂ ਆਉਂਦੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਪਾਲ ਹੀ ਮਾਨਤਾਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਾਲ ਗਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਦਮ ਸੀ। ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਨ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ। ਯਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਪਾਲ ਇੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸੋਢੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸ਼ਰਨ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਵਰਗੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤਕ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼ਿਵ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ 'ਤੇਜ ਕੌਰ ਨਾਈਟ' ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਪਾਲ ਨੇ ਕੁਲਦੀਪ ਹੀਰੇ, ਤੇਜ ਕੌਰ, ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਵੀਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪਾਲ ਮੁੱਖ ਕਲਾਕਾਰ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਗੀਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਬੋਲ ਸਨ:

ਵਾਰਾਂਗੇ ਵਾਰਾਂਗੇ ਅਸੀਂ,
ਤਨ ਮਨ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਰਾਂਗੇ।
ਭੀੜ ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਣੂੰ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ,
ਹੱਸ ਕੇ ਦੁੱਖ ਸਹਾਰਾਂਗੇ

ਅਨਾਤੀ ਸੰਗੀਤ ਗਰੁਪ ਦੇ ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਬਦਨਾਮ ਹੁਰੀਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਗਾਉਂਦੇ:

ਦਿਓਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਆਇਆ
ਸੁਣ ਚੀਰੇ ਵਾਲਿਆ।
ਮੈਂ ਨੱਚ-ਨੱਚ ਭੜਥੂ ਪਾਣਾ ਵੇ,
ਸੱਗੀ ਫੁੱਲ ਕਢਵਾ ਦੇ।
ਨਿੱਤ ਨਾ ਵਿਆਹਾਂ ਆਉਣਾ ਏ।

ਜਗਜੀਤ ਜ਼ੀਰਵੀ ਅਤੇ ਰੰਜਨਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਗੀਤ ਤੱਕੋ:

ਹਾਣੀਆਂ ਟਾਹਲੀ 'ਤੇ
ਘੁੱਗੀ ਕਰੇ ਘੂੰ... ਘੂੰ...
ਜਦ ਮੈਂ ਦੁੱਧ ਰਿੜ੍ਹਕਾਂ
ਚੁਗਲ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰੇ।
ਰਾਜਪੂਤ ਗੋਪਾਲ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਇਆ:
ਰੱਖ ਅੱਖੀਆਂ ਕਾਬੂ ਦੇ ਵਿਚ ਯਾਰ,
ਅੱਖੀਆਂ ਦਾ ਵਣਜ ਬੁਰਾ।
ਹੁੰਦੇ ਜੋਬਨ ਦੇ ਦਿਨ ਚਾਰ,
ਅੱਖੀਆਂ ਦਾ ਵਣਜ ਬੁਰਾ।
ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਾ ਮੇਲੀਂ ਅੱਖਾਂ,
ਅੱਖਾਂ ਪਾਏ ਪੁਆੜੇ ਲੱਖਾਂ।
ਸਦਾ ਨਾ ਸਿੱਧੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸੱਜਣਾ,
ਡੋਬਣ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ।

ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਨਾਗਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਗਾਇਆ।

ਪਾਲ ਦੇ ਗੀਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬਾਵਾ, ਰਜਨੀ, ਚੰਦਾ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ, ਜੈਤੋ ਵਾਲੇ ਤਰਲੋਕੀ ਵਰਮਾ, ਸ਼ਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾ, ਕਰਮ ਚੰਦ ਜਲੰਧਰੀ, ਮਿਲਖੀ ਰਾਮ, ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ 'ਮਲੰਗ', ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੱਗਾ, ਭਨਿੰਦਰ ਕੌਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਚੰਦਰ ਕਾਂਤਾ ਜਲੰਧਰ, ਜੱਸੀ ਖ਼ਾਨ ਖਾਨਾ ਵਾਲੀ, ਬਲਵੀਰ ਕਲਸੀ, ਹਰਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਪੰਮੀ, ਉਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜਲੰਧਰੀ, ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਮਾਹੀ, ਮਹਿੰਦਰ ਜੀਤ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ (ਉਹ ਸੇਖੋਂ ਜਿਹੜੀ ਯਮਲੇ ਜੱਟ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ 'ਭਾਈ ਵੇ ਪਤਾਸਿਆ ਰੂੰ ਪਿੰਜ ਦੇ) ਅਤੇ ਗੜ੍ਹ ਪਧਾਣਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਗਾਏ।

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ ਅਤੇ ਗੁਰਬਚਨ ਬੀਬਾ ਨੇ ਗਾਇਆ:

ਪੀਂਘ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਰੱਸਾ ਲੈ,
ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਉਪਰ ਡੇਕ।
ਬੋਚੀਂ ਬੋਚੀਂ ਵੇ ਮੱਖਣਾ,
ਟੁੱਟਾ ਡਾਲ੍ਹਾ ਆ ਗਈ ਹੇਠ।

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਕੁਲਦੀਪ ਹੀਰੋ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਪਾਲ ਨੇ ਕਰਾਈ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਲਦੀਪ ਹੀਰੋ ਜਿਸ ਨੇ ਕਦੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਲਿਖਿਆ 'ਰਿਕਸ਼ਾ ਅਮਲੀ ਦਾ ਬੰਬੂਕਾਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂਦਾ' ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਸਰਹਾਲੀ (ਫਗਵਾੜੇ ਕੋਲ) ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਰਹਿੰਦੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ 'ਰਾਣੀ ਗਿੱਧਿਆਂ ਦੀ ਗੀਤ ਪਾਲ ਦੇ ਗਾਵੇ' ਨੇ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਧੂੰਮਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਅਤੇ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪਾਲ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ 'ਜੱਟਾ ਕੀ ਮੈਂ ਚੁਰਾ ਲਿਆ ਤੇਰਾ, ਵੇਂਹਦਾ ਕਾਹਨੂੰ ਡੇਲੇ ਕੱਢ ਕੇ', ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਲਖਨਊ ਦੀ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੋਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪਾਲ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਗਾਏ।

ਪਾਲ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ 'ਤੇ ਗੀਤ ਲਿਖੇ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਬਾਰੇ ਗੀਤ ਲਿਖਿਆ:

ਦੇਵਤੇ ਅਰਸ਼ੋਂ ਫੁੱਲ ਬਰਸਾਂਦੇ
ਪਰੀਆਂ ਗਾਵਣ ਆਈਆਂ।
ਮਾਤਾ ਕਲਸੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਦੇਣ ਵਧਾਈਆਂ!

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਮਨੋਹਰ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਜੈਨ ਦੇ ਗਾਏ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਖੱਟੀ। ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ 'ਤੇ ਇਹ ਗੀਤ ਬਹੁਤ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਤਵਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਚਾਰ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲਾ ਇਹ ਈ.ਪੀ. ਤਵਾ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। ਪੱਥਰ ਦੇ (ਲਾਖ ਵਾਲੇ) ਤਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੀਤ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਵੀ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਗੀਤ ਨੇ ਪਾਲ ਦੀ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ
ਭੁੱਲੇ ਕੌਣ ਤੇਰੇ ਉਪਰਕਾਰ।
ਧਰਮ ਦਾ ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲਾਇਆ
ਵਾਰ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਭੁਚੰਗੀ ਗਰੁਪ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਗਾਇਆ ਅਤੇ ਐਲ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਗਰੁਪ ਨੇ ਗੀਤ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲਏ ਪਾਲ ਤੋਂ ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ ਤਿੰਨ ਹੀ ਕਰਾਏ। ਤਿੰਨਾਂ ਗੀਤਾਂ ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦੇ ਪਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗਰਾਈਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭੁਚੰਗੀ ਗਰੁਪ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੌਂਡ ਬਣਾਏ ਹਨ ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰ ਗਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਲ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੀਤ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਈ ਚਤਰ ਸਿੰਘ-ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਫ਼ਰਮ ਨੇ ਪਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 'ਫ਼ਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਕੱਢਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਚਮਨ ਲਾਲ ਸ਼ੁਗਲ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਸ਼ੁਗਲ ਦੇ ਬੇਟੇ ਰਵਿੰਦਰ ਬਿਦੂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਸੇਲ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ, ਹਰਦੇਵ ਦਿਲਗੀਰ ਅਤੇ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਨਾ ਦੇ ਨਾਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ। ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਤਾਂ ਪਾਲ ਦਾ ਸੀ।

"ਪਾਲ ਜੀ, ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਬਣਾਏ?" ਮੈਂ ਵਿਚੋਂ ਟੋਕਦਿਆਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

"ਜੁਆਨਾਂ..। ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਨੇ। ਲਹਿੰਬਰ 'ਅਹੀਰ' ਪੁੰਆਧੜੇ ਵਾਲਾ, ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਲਗਾਹਾਂ ਵਾਲਾ (ਜੀਤ ਲਗਾਹਾਂ ਵਾਲਾ)। ਇਹਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਮੈਂ ਛਪਵਾਈ। ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਮੈਂ ਛਪਵਾਈ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਮਾਨ ਮੁਕਤਸਰੀ ਨੀਲੋਖੇੜੀ, ਪਹਿਲਵਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਰਾਂ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਿਸਟ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਰੰਬਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ। ਜਰਨੈਲ ਨਿਮਾਣਾ ਚੱਕ ਹਾਜ਼ੀਪੁਰ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਟੂਟੋ ਮਜਾਰਾ (ਗੀਤਕਾਰ ਚਮਨ)। ਸਨਮੁਖ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਫ਼ਰੀ ਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਮੈਂ ਛਪਵਾਈ। ਰਾਮ ਸ਼ਰਨ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਮੈਂ ਛਪਵਾਈ। ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਮਿਹਰ ਸੰਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਮਜਾਰੇ ਦਾ ਵਿੱਕੀ ਹੀਰਾ, ਸੁਮਨ ਦੁਸਾਂਝਾਂ ਵਾਲਾ (ਜੋ ਇਸ ਵਕਤ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਵੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਗੁਆਂਢੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਸਫ਼ਲ ਗੀਤਕਾਰ ਜਸਵੀਰ ਗੁਣਾਚੌਰੀਆ ਵੀ ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹੈ।"

"ਪਾਲ ਜੀ, ਜਸਵੀਰ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੈ, ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਉਸਤਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ...ਇਹ ਗੌਡ ਗਿਫ਼ਟ ਹੈ...ਅੱਜ ਜੋ ਵੀ ਹਾਂ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਹਾਂ!"

ਪਾਲ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ, "ਗ਼ਲਤ... ਬਿਲਕੁਲ ਗ਼ਲਤ! ਇਕਬਾਲ ਸਿਹਾਂ, ਜੇ ਗੌਡ ਗਿਫ਼ਟ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ (ਜਸਵੀਰ) ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੀ ਕਰਨ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲ। ਇਹਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਪਾਲ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਲੈਣਾਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਦੱਸ ਦਿਓ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਬਜਾਜੀ ਵਾਲਾ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਉਹ ਇਹਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਪਾਈ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਇਹਨੂੰ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੀ ਪੌੜੀ ਚਾੜ੍ਹਿਆ। ਚਲੋ ਜੋ ਵੀ ਮਰਜ਼ੀ ਐ, ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਐ ਉਸ 'ਤੇ। ਸੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚ ਰਹਿੰਦੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਐ ਜਿਹਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਹੋਵੇ, ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਕੋਲ ਹੋਣ...ਉਹਨੂੰ ਲੋਕੀਂ ਉਸਤਾਦ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਆ। ਲੋਕੀਂ ਕਈ-ਕਈ ਤਾਂ ਉਸਤਾਦ ਬਦਲਦੇ ਆ। ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪੈ ਗਿਆਂ ਪਰ ਹਾਲੇ ਜੀਂਦਾਂ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਛ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ, ਪੁੱਛ ਸਕਦੈ...। ਹਰ ਗੀਤਕਾਰ ਜਾਂ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਉਸਤਾਦ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਐ। ਜੇ ਗੌਡ ਗਿਫ਼ਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਰੱਬ ਹੈ, ਦੇਵਤਾ ਹੈ, ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹੈ।"

"ਇਕਬਾਲ ਸਿਹਾਂ ਹੋਰ ਸੁਣ...ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਵੀ ਵਧੀਆ ਗੀਤਕਾਰ ਐ, ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੈ ਮੇਰੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਿਲਦੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੋਡੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੈ। ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਮੇਰੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੇ ਮੇਰੇ ਆਰਟੀਕਲ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ/ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਤਕ ਮੋੜੇ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ! 19 ਜੁਲਾਈ 2010 ਦੇ 'ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਦਵਿੰਦਰ ਹੀਉਂ ਗੀਤਾਂ/ਰਚਨਾਵਾਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਤਕ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾਂ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਗੀਤਕਾਰ ਮਿਹਨਤ ਘੱਟ ਅਤੇ ਗੀਤ ਚੁਰਾਉਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੱਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਕੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਈਂ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਚਲੋ, ਜੋ ਵੀ ਮਰਜ਼ੀ ਐ, ਸੰਧੂ ਹੈ ਬੜਾ ਸਾਊ ਤੇ ਸੋਹਣਾ-ਸੁਨੱਖਾ ਮੁੰਡਾ!"

ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਫ਼ਿਲਮ ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਰਹਿੰਦੇ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਬੌਬ ਖਹਿਰਾ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕਿਸੇ ਨਾਮਵਰ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਗਿਆ। ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾਮੀ ਗੀਤਕਾਰ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਚ ਫਟਾਫਟ ਨੋਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੌਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ 'ਮਿੰਨੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਹਿਮ ਤੇ ਵੱਡੇ ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਸਰਸਰੀ ਝਾਤ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਤਕਨੀਸ਼ੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੇ ਇੱਥੇ ਸ਼ੂਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ, ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਅੱਜ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਾਇਆ ਨਗਰੀ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਫ਼ਿਲਮੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਯਸ਼ ਚੋਪੜਾ ਤੇ ਵਿਪੁਲ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਾਲੀਆ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 'ਵੀਰ ਜ਼ਾਰਾ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਯਸ਼ਰਾਜ ਬੈਨਰਜ਼' ਦੀ ਹਰ ਫ਼ਿਲਮ ਚਾਹੇ ਉਹ 'ਦਿਲ ਬੋਲੇ ਹੜਿੱਪਾ' ਹੋਵੇ, 'ਰੱਬ ਨੇ ਬਣਾ ਦੀ ਜੋੜੀ' ਜਾਂ ਵਿਪੁਲ ਸ਼ਾਹ ਦੀ 'ਨਮਸਤੇ ਲੰਡਨ', 'ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਕਿੰਗ', 'ਲੰਡਨ ਡਰੀਮਜ਼' ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤਾਂ, ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰਿਆਲੀ ਭਰਪੂਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੂਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਖ਼ਿੱਤੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨਹਿਰੇ ਕੈਨਵਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਧਾਉਣਾ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਅੱਜ ਮੁੰਬਈ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ, ਲੰਡਨ, ਅਮਰੀਕਾ, ਜਰਮਨੀ ਤੇ ਦੁਬਈ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਝਲਕ ਵਿਖਾ ਕੇ ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੀ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਪੁਖਤਾ ਹੋ ਰਹੀ ਇਹ ਸੋਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੰਗ ਵਿਖਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਹਿਸਾਸ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ 'ਅਬ ਤੁਮਹਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਵਤਨ ਸਾਥੀਓ', 'ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ', 'ਵੀਰ ਜ਼ਾਰਾ', 'ਰੱਬ ਨੇ ਬਣਾ ਦੀ ਜੋੜੀ', 'ਬਚਨਾ ਐ ਹਸੀਨੋ', 'ਨਮਸਤੇ ਲੰਡਨ', 'ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਕਿੰਗ', 'ਲੰਡਨ ਡਰੀਮਜ਼', 'ਅਪਨੇ', 'ਦਾ ਹੀਰੋਜ਼', 'ਰੰਗ ਦੇ ਬਸੰਤੀ', 'ਕਿਸਾਨ', 'ਜਬ ਵੀ ਮੈੱਟ', 'ਏਕ ਦਾ ਪਾਵਰ' ਤੇ 'ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ' ਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਪਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੂਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਗੜ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਣੀਆਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਵਧਦੀ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤਾਂ ਮਿਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਕੰਮ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ੂਟਿੰਗਾਂ ਲਈ ਕਰੈਕਟਰ ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕਲਾਕਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ 'ਢਿੱਲੋਂ ਕ੍ਰਿਏਸ਼ਨ ਫ਼ਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ' ਦੇ ਜਸਬੀਰ ਢਿੱਲੋਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਲ 2009-10 ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰੈਕਟਰ ਤੇ ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਉੱਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜੂਨੀਅਰ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ। ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਔਲਖ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਇੱਥੇ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਇਸ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਲਈ ਆਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ।

ਸ੍ਰੀ ਔਲਖ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਖਿੱਤਾ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਵਧ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਬਾਖੂਬੀ ਮੰਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਵੱਡੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਮਿਤਾਭ ਬਚਨ ਦੀ 'ਸ਼ੂ ਬਾਈਟ', 'ਯਸ਼ਰਾਜ ਬੈਨਰਜ਼' ਦੀ ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ, ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵਾਲੀ 'ਮੇਰੇ ਬ੍ਰਦਰ ਕੀ ਦੁਲਹਨ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਹਿਟਲਰ', ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪੰਕਜ ਕਪੂਰ ਦੀ ਸ਼ਾਹਿਦ ਕਪੂਰ, ਸੋਨਮ ਕਪੂਰ ਸਟਾਰਰ ਫ਼ਿਲਮ 'ਮੌਸਮ', ਕੰਗਣਾ ਰਾਣਾਵਤ ਸਟਾਰਰ 'ਤਨੂ ਵੈਡਜ਼ ਮਨੂ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਕਰਵਾਉਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਇਸ ਗਰਮਾਹਟ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਫ਼ਿਲਮ 'ਲੰਡਨ ਡਰੀਮਜ਼' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੇ ਸਲਮਾਨ ਖ਼ਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫ਼ਿਲਮ 'ਨਮਸਤੇ ਲੰਡਨ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਪਟਿਆਲਵੀ ਬਾਗ਼ੋ-ਬਾਗ਼

'ਕਲ੍ਹ ਹੋ ਨਾ ਹੋ', 'ਸਲਾਮੇ ਇਸ਼ਕ' ਤੇ 'ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਟੂ ਚਾਈਨਾ' ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਿਖਿਲ ਅਡਵਾਨੀ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ' ਲਿਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਤੋਂ ਪਟਿਆਲਵੀ ਬਾਗੋ ਬਾਗ ਬਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟਿਆਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਮਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੰਦਨ ਜਾ ਵਸਿਆ ਹੈ। ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਗੱਟੂ (ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ) ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਣ ਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਗੱਟੂ ਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਲਈ ਚੋਣ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਜਾਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਵਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਗੱਟੂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਣ ਲਈ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਗੱਟੂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਖਿੰਡ-ਪੁੰਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਗੱਟੂ ਗਵਾਂਢੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਸਿਮਰਨ (ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ) ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੂਰੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਟੂ ਆਪਣਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

'ਖਿਲਾੜੀ' ਹੀਰੋ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਬਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਅਕਸ਼ੈ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸੰਧੂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਦੇ ਮੈਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਓਵੇਲ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਅੰਡਰ ਸਾਇਮੰਡਸ, ਗਿੱਬਸ ਤੇ ਪੋਲਾਰਡ ਵਰਗੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਮੈਂ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਜਾਂ ਟੀ. ਵੀ. 'ਤੇ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਬੇਹੱਦ ਰੋਮਾਂਚਕ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ।'

ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਮੇਡੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਬਾਰੇ ਅਕਸ਼ੈ ਇਹ ਸਫਾਈ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ ਕਿ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਕ੍ਰਿਕਟ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬਾਪ-ਬੇਟੇ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਲਾਈਨ 'ਫੋਲੋ ਯੂਅਰ ਡ੍ਰੀਮਸ' (ਅਪਨੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ) ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਾਈਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਟੀਚਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੈਂਕਾਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਮੈਨੂੰ ਬੈਂਕਾਕ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਜ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੈਂਕਾਕ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਜਾਣੀ ਤੇ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਸਿੱਖਣ ਲੱਗਿਆ। ਜੋ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਮੈਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ ਹਾਂ।

ਸਾਦਗੀ ਦੀ ਕਾਇਲ ਅਨੁਸ਼ਕਾ

'ਬੈਂਡ ਬਾਜਾ ਬਾਰਾਤ' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਪੈਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੀ ਹਨ। ਉਂਝ ਵੀ ਤਿੰਨ 'ਚੋਂ 2 ਹਿੱਟ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਨੂੰ ਦਿਖਾਵੇ 'ਚ ਬਹੁਤਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤੇ ਬੈਗਸ ਰੱਖਣੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਦਾ ਮੰਨਣੈ ਕਿ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਿੰਗੇ ਬ੍ਰਾਂਡਿਡ ਬੈਗਸ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਯੰਗ ਜਨਰੇਸ਼ਨ 'ਚ ਗਲਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਕੁੜੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਮਹਿੰਗੇ ਬੈਗਸ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਗਲਤ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਨਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਝ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਨੇ ਲੰਡਨ 'ਚ ਫ਼ਿਲਮ 'ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਖੁਦ ਲਈ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾ ਬੈਗ ਖਰੀਦਿਆ।

ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾ ਬੈਗ ਖਰੀਦਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਇਹ ਸੋਚਣ 'ਚ ਲਗਾਏ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਬੈਗ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਬੈਗ 'ਤੇ ਇੰਨੇ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਮੰਮੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕਰ ਦੇਣਾ ਗੁ

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਕ੍ਰਿਕਟ-2011:ਕੌਣ ਬਣੇਗਾ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ?

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ

19 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ-2011 ਭਾਰਤੀ ਉਪਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ, ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 14 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਉਦਘਾਟਨੀ ਮੈਚ 19 ਫਰਫਰੀ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਰਮਿਆਨ ਸ਼ੇਰੇ ਬੰਗਲਾ ਸਟੇਡੀਅਮ ਢਾਕਾ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਾਈਨਲ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਵਾਨਖੇੜੇ

ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਂਕੁੰਭ ਵਿਚ 10 ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪੱਕੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ 4 ਐਸੋਸੀਏਟ ਮੈਂਬਰ-ਕੁਲ 14 ਟੀਮਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏ ਅਤੇ ਬੀ ਗਰੁਪ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰੁਪ ਏ ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ, ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ ਅਤੇ ਕੀਨੀਆ ਹਨ। ਗਰੁਪ ਬੀ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਸਾਊਥ ਅਫਰੀਕਾ, ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼, ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼, ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਅਤੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਹਨ।

ਹਰ ਗਰੁਪ ਦੀ ਹਰੇਕ ਟੀਮ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਛੇ ਟੀਮਾਂ ਨਾਲ ਲੀਗ-ਗੇੜ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਮੈਚ ਖੇਡੇਗੀ। ਦੋਵਾਂ ਗਰੁਪਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੇ 4 ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ 8 ਟੀਮਾਂ ਅਗਲੇ ਗੇੜ ਯਾਨਿ ਕੁਆਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣਗੀਆਂ। ਕੁਆਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਨਾਕ ਆਉਟ ਸਿਸਟਮ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਰਨ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਚਾਰ ਅਤੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਦੋ ਟੀਮਾਂ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕਈ ਟੀਮਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੀ ਖੇਡ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਇਕ ਦਿਨਾਂ ਰੈਂਕਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਨੰਬਰ 1-2-3-4-5-6 ਉਪਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਜਬੂਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਉ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕਰੀਏ:

ਇੰਡੀਆ: ਟੈਸਟ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਨੰਬਰ ਇਕ ਅਤੇ ਵਨ-ਡੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਨੰਬਰ ਦੋ ਰੈਂਕ ਵਾਲੀ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਅਪਾਰ ਤਜ਼ਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੂਲਕਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਟੈਸਟ ਮੈਚਾਂ ਤੇ ਵਨ-ਡੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਰਨ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਬੱਲੇਬਾਜੀ ਕ੍ਰਮ ਬੇਹਦ ਮਜਬੂਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਵਿਸਫੋਟਕ ਓਪਨਰ ਵਰਿੰਦਰ ਸਹਿਵਾਗ, ਧਾਕੜ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ, ਗੌਤਮ ਗੰਭੀਰ, ਯੂਸਫ ਪਠਾਨ, ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਕੈਪਟਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ, ਸੁਰੇਸ਼ ਰੈਨਾ ਆਦਿ ਹਨ। ਤੇ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਜਹੀਰ ਖਾਨ ਤੇ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਨਾਫ ਪਟੇਲ, ਆਸ਼ਿਸ਼ ਨੇਹਰਾ, ਪਿਊਸ਼ ਚਾਵਲਾ, ਆਰ. ਅਸ਼ਵਿਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੰਥ (ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਕੂਹਣੀ ਦੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸੰਥ ਹੈ)। ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਕਮੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਖੋਲੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕ੍ਰਮ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਦਮਦਾਰ ਹੈ ਪਰ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪੈਨੇਪਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਪਿੱਚ, ਮੌਸਮ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਗੇਂਦਬਾਜਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੀਆਂ ਪਿਚਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮੱਹਤਵਪੂਰਨ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਟੀਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬਾਰੇ ਧੋਨੀ ਅਤੇ ਸਹਿਵਾਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਕਾਫੀ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਗੌਤਮ ਗੰਭੀਰ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਯੂਸਫ ਪਠਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੂਲਕਰ ਨੂੰ ਤੋਹਫਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਚਿਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਚਿਨ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਖੇਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੱਪ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਪਾਏ। ਸਾਬਕਾ ਸਲਾਮੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਚੇਤਨ ਚੌਹਾਨ, ਕੀਰਤੀ ਅਜਾਦ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕਪਤਾਨ ਕਪਿਲ ਦੇਵ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ 1983 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿਤਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕੋਲ 28 ਸਾਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ: ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ (ਸੰਨ 1999, 2003, 2007) ਤੇ ਕੁਲ ਚਾਰ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤ ਚੁਕੀ ਤੇ ਤਾਜਾ ਇਕ ਦਿਨਾਂ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਨੰਬਰ ਵੰਨ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਜੇਤੂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਰਿਕੀ ਪੋਂਟਿੰਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ "ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।" ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਇਸ ਨੰਬਰ 1 ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਰਿਕੀ ਪੋਂਟਿੰਗ ਉਂਗਲੀ ਦੀ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਖੇਡੇ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕਪਤਾਨ ਮਾਈਕਲ ਕਲਾਰਕ ਦੀ ਵੀ ਖਰਾਬ ਫਾਰਮ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਟੀਮ ਦੇ ਆਲ ਰਾਊਂਡਰ ਸ਼ੇਨ ਵਾਟਸਨ, ਡੇਵਿਡ ਹਸੀ, ਕੈਮਰੂਨ ਵਾਈਟ, ਕੈਲਮ ਫਰਗੂਸਨ, ਬ੍ਰੇਡ ਹਾਡਿਨ ਆਦਿ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਨੁਭਵੀ ਤੇਜ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਬ੍ਰੇਟ ਲੀ ਵੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਟੇ ਦੀ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਗੇਂਦਬਾਜੀ ਬੇਹਦ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਬ੍ਰੇਟ ਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤੇਜ਼ ਗੇਂਦਬਾਜ ਮਿਸ਼ੇਲ ਜਾਨਸਨ, ਸ਼ਾਨ ਟੈਟ, ਬੋਲਿੰਗਰ, ਹਾਸਟਿੰਗਸ ਤੇ ਸਪਿਨਰ ਜੇਸਨ ਕਰੇਜਾ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਗੇਂਦਬਾਜੀ ਹਮਲਾ ਦੂਜੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਟੀਮ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਖਿਤਾਬ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ: ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦਮਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਕਈ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਕੋਲ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਕਪਤਾਨ ਗ੍ਰਾਮ ਸਮਿਥ, ਹਾਸ਼ਮ ਆਮਲਾ, ਏ.ਬੀ.ਡੀ ਵਿਲਰਸ, ਪਾਲ ਡੂਮਨੀ, ਇਨਗਰਾਮ, ਰੋਬਿਨ ਪੀਟਰਸਨ ਮਜਬੂਤ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਹਨ। ਤੂਫਾਨੀ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਡੇਲ ਸਟੇਨ, ਮੋਰਕਲ, ਵਾਇਨ ਪੈਰਨਲ, ਟੈਸਟੋਸੋਬੀ ਤੇ ਨਵਾਂ ਚਿਹਰਾ ਸਪਿਨਰ ਇਮਰਾਨ ਤਾਹਿਰ ਵਧੀਆ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਬੱਲੇ ਤੇ ਗੇਂਦਬਾਜੀ ਦਾ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਲ ਰਾਊਂਡਰ ਜੈਕਿਸ ਕੈਲਿਸ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਚ ਦਾ ਰੁੱਖ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਪਤਾਨ ਸਮਿਥ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕਪ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਫੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿਤਾਂਗੇ।

ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ: 1996 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜੇਤੂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਇਕ ਰੋਜਾ ਟੀਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਆਲ ਰਾਊਂਡਰ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ। ਟੈਸਟ ਤੇ ਇਕ ਰੋਜਾ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 1200 ਵਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਮੁਥੱਈਆ ਮੁਰਲੀਧਰਨ ਵਰਗਾ ਮਹਾਨ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਹੈ। ਮੁਰਲੀ ਦਾ ਇਹ ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ (ਗਲੈਨ ਮੈਕਗ੍ਰਾਥ-71 ਵਿਕਟਾਂ) ਤੋੜਨ ਲਈ ਵੀ ਉਤਾਵਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਤੋਹਫਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੇਜ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਲਸਿਥ ਮਲਿੰਗਾ, ਕੁਲਸ਼ੇਖਰਾ, ਅਜੰਤਾ ਮੇਂਡਿਸ, ਤਿਸ਼ਾਰਾ ਪਰੇਰਾ, ਹੀਰਥ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰੇਲੂ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਪਿਚਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਅਨੁਭਵੀ ਬੱਲੇਬਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਤੇ ਜੈਵਰਧਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਚ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਮ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤਿਲਕਰਤਨੇ ਦਿਲਸ਼ਾਨ, ਐਂਜਲੋ ਮੈਥਿਊਜ਼, ਸਮਰਵੀਰਾ, ਉਪੁਲ ਤਰੰਗਾ, ਫਰਨਾਉਡੋ, ਕੇਪੁਗੇਦਰਾ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਟੀਮ ਦੀ ਫੀਲਡਿੰਗ ਪੱਖ ਦੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਵਾਹ ਲਾ ਦੇਣਗੇ।

ਇੰਗਲੈਂਡ: ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੀ ਮੇਜਬਾਨੀ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਵਨ-ਡੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਨੇ ਮਈ ਵਿਚ 20-20 ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਟੀਮ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਨੂੰ ਵੀ ਜਿਤਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਸਟਾਰ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਕੇਵਿਨ ਪੀਟਰਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਅਸੀ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਕ੍ਰਿਕਟ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰ ਲਵਾਗੇ। ਟੀਮ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਏਸ਼ੇਜ਼ ਮੈਚਾਂ 'ਚ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਖਿਡਾਰੀ ਸੱਟਾਂ ਲੁਆ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਪਤਾਨ ਐਂਡ੍ਰਿਊ ਸਟ੍ਰਾਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਗ੍ਰੀਮ ਸਵਾਨ, ਟਿਮ ਬ੍ਰੇਸਨਨ, ਸਟੁਅਰਟ ਬ੍ਰਾਰਡ, ਅਮਜ਼ਦ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ ਟ੍ਰੇਮਲੇਟ ਚੋਟ ਤੋਂ ਉਭਰ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਤੇਜ਼ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਜੇਮਜ ਐਂਡਰਸਨ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਟ ਹੈ। ਜੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਚੰਗਾ ਖੇਡੇ ਤਾਂ ਇਹ ਟੀਮ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ।

ਟੀਮ ਪਾਸ ਐਂਡ੍ਰਿਊ ਸਟ੍ਰਾਸ, ਕੇਵਿਨ ਪੀਟਰਸਨ, ਇਆਨ ਬੈਲ, ਰਵੀ ਬੋਪਾਰਾ, ਪਾਲ ਕੋਲਿੰਗਵੂਡ, ਮੈਟ ਪ੍ਰਾਇਰ, ਜੋਨਾਥਨ ਟ੍ਰਾਟ ਤੇ ਮਾਈਕਲ ਯਾਰਡੀ ਵਰਗੇ ਬਲੇਬਾਜ਼ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡਾ ਸਕੋਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ: ਸੰਨ 1992 ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿਤਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਸ਼ਾਹਿਦ ਅਫਰੀਦੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਵੇ। ਪਰ ਸਪਾਟ ਫਿਕਸਿੰਗ ਵਿਵਾਦ ਕਾਂਡ ਕਾਰਨ ਮੁਹੰਮਦ ਆਮੀਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਆਫਿਸ ਤੇ ਸਲਮਾਨ ਭੱਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਟੀਮ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਸ ਸ਼ੋਹਿਬ ਅਖਤਰ, ਉਮਰ ਗੁਲ, ਵਿਆਬ ਰਾਜ, ਮੁਹੰਮਦ ਆਮੀਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਆਸਿਫ ਆਦਿ ਧਾਕੜ ਤੇਜ਼ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਹੋਣੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਮ ਦੇ ਬੱਲੇਬਾਜਾਂ ਦੇ ਛੱਕੇ ਛੁੜਾ ਦਿੰਦੀ। ਟੀਮ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨਾਲ ਇਕ ਰੋਜਾ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀਮ ਮੁੜ ਸੰਗਠਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਬੇਹਦ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੈ। ਯੂਨਿਸ ਖਾਨ ਤੇ ਮਿਸਹਾਬ ਹੱਕ, ਮੁਹੰਮਦ ਹਫੀਜ਼, ਕਾਮਰਾਨ ਅਕਮਲ, ਅਬਦੁਲ ਰਜਾਕ, ਸ਼ੋਹਿਬ ਅਖਤਰ ਤੇ ਕਪਤਾਨ ਸ਼ਾਹਿਦ ਅਫਰੀਦੀ ਵਰਗੇ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸਹਿਜ਼ਾਦ, ਅਸਾਦ ਸ਼ਫੀਕ, ਉਮਰ ਅਕਮਲ ਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਜੁਨੈਦ ਖਾਨ, ਉਮਰਗੁਲ, ਵਿਆਬ ਰਾਜ ਤੇ ਸੱਈਦ ਅਜਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਮ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਖੜੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਬੂਮ-ਬੂਮ ਕਪਤਾਨ ਸ਼ਾਹਿਦ ਅਫਰੀਦੀ ਚਲ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਮ ਦੇ ਗੇਂਦਬਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਧਜੀਆਂ ਉਡਾ ਕੇ ਪਾਸਾ ਪਲਟ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਬਦੁਲ ਰੱਜਾਕ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਤੇਜ-ਤਰਾਰ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਹੈ।

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ: ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਇਕ ਰੋਜਾ ਮੈਚ ਵਿਚ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੀਮ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਬੱਲੇਬਾਜਾਂ-ਗੁਪਿਟਲ, ਬਰੈਨਡੈਨ ਮੂਕਲਮ, ਜੈਸੀ ਰਾਈਡਰ, ਰਾਸ ਟੇਲਰ, ਸਟਰਾਈਸ, ਜੈਕਬ ਉਰਮ ਤੇ ਡੈਨੀਅਲ ਵਿਟੋਰੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਖੇਡ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮਿਲਜ਼, ਬੈਨਟ ਨਾਥਨ ਤੇ ਸਟਰਾਈਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼: ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਅੱਠਵੇਂ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੇ ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਫਾਇਦਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਭਾਰਤ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਨਸਿੰਗ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

4701 Pleasant Grove, Lansing, MI 48910 Ph: 517-272-0231

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 23 ਅਪਰੈਲ 2011

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 23 ਅਪਰੈਲ 2011 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋ ਸਪੁੱਤਰ ਸ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ)। ਭਾਈ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਰਿਵਰਫਰੰਟ ਪਾਰਕ, (ਲੈਨਸਿੰਗ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਪਾਰਕ) ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਪਰੇਡ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਰਿਵਰ ਫਰੰਟ ਪਾਰਕ (300 N. Grand Ave, Lansing, MI 48933) ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

Sponsors:Grill of India, Flint (MI) 810-230-7090
Ajay Badhwar Tax and Accounting Services 517-393-0720.
Swagath Foods, Lansing (MI) 517-333-6536
Trepco Wholesale Groceries,248-546-3661
Jalebie & Pakora by K.K. Pamma 847-219-7432.

*ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਗਤਕੇ ਦੀ ਟੀਮ *ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ
*ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ
* ਧਾਰਮਿਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲੱਗੇਗਾ

Worldwide Travel
1-800-504-3044

WESTERN UNION

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੋਕ ਕਲਾਕਾਰ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ।

Contacts:
Gurudwara Sahib (517) 272-0231
Ladi Multani (517) 204-4171
S. Balbir Singh (517) 402-1811
S. Kuldip Singh (President) 517 402 4910

Ladi Multani, Gurdev Singh, Kuldeep Singh, Bakhsish Singh, Jaswant Singh, Karnail Singh, Sukhjinder Singh, Kulvir Singh, Kashmir Singh, Balwinder Singh, Gurjinder Singh, Balvir Singh Habibwal, Kulwant Singh, Rinku, Resham Singh, Daler Singh, Manjit Singh, Nirmal Singh, Swarn Singh, Ruby, Bila, Gulab Singh, Sukhwinder Singh, Kulwinder Singh, Rajinder Singh.

Free city parking across the Park on Capital Ave.